

BS2019018234 / 25-9-2019

> Retouradres Postbus 20701 2500 ES Den Haag

Ministerie van Defensie

Bestuursstaf

Directie Communicatie

Kaivermarkt 32
MPC 58 B
Postbus 20701
2500 ES Den Haag
www.defensie.nl

Contactpersoon

J. Kuiper

M 0613471647

J.Kuiper.05@mindef.nl

Onze referentie

BS2019018234

Bijlage

4

*Bij beantwoording datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

24 OKT 2019

Datum

Onderwerp Besluit op uw Wob-verzoek

Geachte

Bij verzoek van 25 juli jl. heeft u bij mijn ministerie een verzoek ingediend als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna Wob). In uw verzoek vraagt u naar de toezichtjaarverslagen van het Korps Militair Controleurs Gevaarlijke Stoffen (KMCGS) van 2015 tot en met 2018.

Het Korps Militair Controleurs Gevaarlijke Stoffen is een van de interne toezichthouders van het ministerie van Defensie. Als hoofdtaken heeft het Korps:
1) toezicht en handhaving van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen (WVGS), de Wet Luchtvaart -voor het deel dat over vervoer gevaarlijke stoffen gaat-
2) de controle en naleving van de dienstvoorschriften voor de opslag van ontplofbare stoffen en voorwerpen, de controle voor het merken van verpakkingen en munitieartikelen en de controle van het interne vervoer van munitie op defensiecomplexen.

Jaarlijks stelt de toezichthouder een toezichtjaarverslag op waarin verslag wordt gedaan van de activiteiten van het afgelopen jaar en verantwoording wordt afgelegd over de stand van zaken, zo nodig met aanbevelingen ter verbetering.

De toezichtjaarverslagen van 2015 tot en met 2018 besluit ik hierbij openbaar te maken. In het jaarverslag 2015 is in het voorwoord één enkele passage onleesbaar gemaakt, omdat dit een persoonlijke beleidsopvatting bevat van de toezichthouder. Daarnaast zijn in voorkomend geval persoonsgegevens, zoals namen van ambtenaren van het ministerie van Defensie onleesbaar gemaakt. Ik ben van oordeel dat het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer in die gevallen prevaleert boven het belang van openbaarmaking, waarbij ik heb overwogen dat de persoonsgegevens niets toevoegen aan de inhoud van de documenten (artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob).

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De Minister van Defensie
voor deze
De Secretaris-Generaal

Mr. G.E.A. van Craaikamp

Pagina 1 van 1

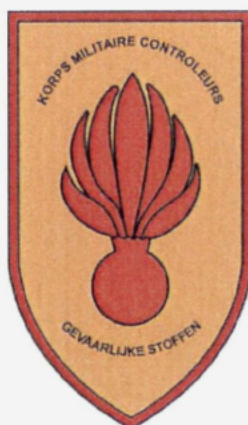
Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit bezwaar indienen bij de Minister van Defensie. Het bezwaarschrift dient te worden gericht aan:
DienstenCentrum Juridische Dienstverlening, Commissie advisering bezwaarschriften Defensie, Postbus 90004, 3509 AA Utrecht. Het bezwaarschrift moet zijn ondertekend, een dagtekening bevatten en van de naam en het adres van de indiener zijn voorzien. Uit het bezwaarschrift moet duidelijk blijken tegen welk besluit en op welke gronden bezwaar wordt gemaakt.

Ministerie van Defensie

TOEZICHTJAARVERSLAG KMCGS 2015

Versie 1.0
Datum 30 maart 2016

**STRENG ALS HET MOET,
INSCHIKKELIJK ALS HET KAN.**

Colofon

Ministerie van Defensie
Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen
KMAR/LTC/BOSS/KMCGS
Cogp

Uddel - KMar DLBE
Meervelderweg 19 Uddel
2509LP 's-Gravenhage

Contactpersoon

Versie
Opdrachtgever
Auteur

1.0
SG MinDef

Inhoud

1	Grondslag en bevoegdheden KMCGS—9
1.1	Grondslag—9
1.1	Bevoegdheden—9
2	Terugkoppeling toezichtjaarplan 2015—10
2.1	Realisatie versus uitvoering—10
2.2	Vervoer van gevaarlijke stoffen—11
2.2.1	Naleefgedrag vervoer gevaarlijke stoffen—11
2.2.2	Bevindingen vervoer In deze paragraaf zijn de meest in het oog springende bevindingen die bij het toezicht op het vervoer van gevaarlijke stoffen zijn gedaan, opgenomen.—13
2.3	Top 5 overtredingen vervoer in het toezichtjaar 2015—15
2.4	Opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen—16
2.4.1	Naleefgedrag Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen—16
2.4.2	Bevindingen opslag en behandeling—18
2.4.3	Top 5 overtredingen MP 40-21—18
2.4.4	Toezicht bij oefeningen—18
2.5	Status openstaande prioriteiten uit voorgaande toezichtjaarplannen—20
2.6.1	Militaire Luchtvaart Autoriteit—21
2.6.2	Beveiligingsautoriteit—22
3	Handhaafbaarheid regelgeving—23
3.1	Vervoerswetgeving—23
3.2	Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen—23
4	Knelpunten—24
5	Aanbevelingen—25

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen over het jaar 2015.

Het jaar 2015 was voor wat betreft de personele samenstelling van mijn korps een stabiel jaar. Na een groot aantal wisselingen in 2014, was het jaar 2015 een jaar van rust op personeelsgebied en was er tijd voor mijn nieuwe controleurs om kennis en ervaring op te doen en om veder in hun functie als controleur te groeien.

In de samenwerking tussen KMCGS en ILT (Handhaving Gevaarlijke Stoffen Rial- en wegvervoer) is gedurende de afgelopen twee jaar op natuurlijke wijze een balans ontstaan. Bij de controles op het vervoer van gevaarlijke stoffen werken KMCGS en ILT naast elkaar binnen het eigen mandaat en domein. Hoewel ILT op basis van de WVGS bevoegd is in zowel het civiele als het militaire domein, beperkt zij zich tot toezicht en handhaving op het civiel vervoer van gevaarlijke stoffen. Toezicht en handhaving op de naleving van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen, de Wet Luchtvaart voor zover het vervoer van gevaarlijke stoffen betreft, wordt binnen het militaire domein uitgevoerd door het KMCGS.

Binnen het werkveld van de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen, waren de plannings voor het uitvoeren van controles op de naleving van het bedrijfsvoorschrift MP 40-21 door het KMCGS als interne toezichthouder en ILT (Toezicht Risicovolle Bedrijven) als bevoegd gezag (externe toezichthouder), niet altijd op elkaar afgestemd waardoor beide toezichthouders regelmatig bij dezelfde vergunninghouder in elkaars vaarwater zaten bij het toezicht op de opslag van munitie. Voor het toezichtjaar 2016 hebben KMCGS en ILT hierover afspraken gemaakt en uitgangspunten geformuleerd zodat dit in 2016 wordt voorkomen. De voorgenomen co-locatie van het KMCGS bij ILT in Utrecht heeft het momentum uit het toezichtjaar 2014 verloren. Naar mijn huidige inzicht is het Programma van Eisen voor de huisvesting van het KMCGS bij ILT door staf KMAR overgedragen aan Defensie Vastgoed Management van het CDC om verdere afspraken te maken met het Rijsvastgoedbedrijf. Onduidelijkheid is ontstaan of de voorgenomen co-locatie in 2016 nog zal doorgaan.

Terugkijkend over het 2015 kan ik concluderen dat er door het KMCGS weer veel werk is verzet en dat mijn mensen zijn gedreven en enthousiast om hun werk als controleur/toezichthouder vanuit hun vakmanschap uit te voeren. Gezamenlijk dragen wij door ons toezicht en handhaving bij aan de veiligheid binnen Defensie op het gebied van het vervoer van en de omgang met gevaarlijke stoffen.

Commandant Militaire Korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen

1 Grondslag en bevoegdheden KMCGS

1.1 Grondslag

De grondslag van de taken van het KMCGS staat beschreven in de navolgende documenten:

- Beschikking van de Minister van Defensie van 18 oktober 1982, directie Juridische zaken, afdeling wetgeving en publiekrecht nr. CWO 82/O37~ betreffende de instelling van het korps militaire controleurs ontploffingsgevaarlijke stoffen;
- SG Aanwijzing 948;
- Besluit toezicht en opsporing vervoer gevaarlijke stoffen;
- Besluit aanwijzing KMCGS ex artikelen 11.1 en 11.3 Wet Luchtvaart van 28 april 2003;
- Besluit aanwijzing ambtenaren VROM-regelgeving (artikel 10 -REACH-);
- Besluit vervoer ontplofbare stoffen krijgsmacht, MP 40-20, deel 1200;
- Besluit Voorschrift opslag en behandeling gevaarlijke stoffen Defensie en Voorschrift intern vervoer gevaarlijke stoffen Defensie, MP 40-21, deel 3000;
- Besluit Voorschrift voor het merken van munitie en de verpakking van munitie, MP 40-40;
- Besluit van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 4 oktober 2012, nr. 5732502/Justis/12, strekkende tot aanwijzing van buitengewoon opsporingsambtenaren bij het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen van de Koninklijke Marechaussee.

1.1 Bevoegdheden

De bevoegdheden voor het uitoefenen van haar toezichthoudende en handhavende taken komen voort uit de Algemene Wet Bestuursrecht artikelen 5.15 t/m 5.17 en 5.19 en de Wet op de Economische Delicten 18 t/m 21 en 23.

De artikelen uit de Algemene Wet bestuursrecht handelen over het betreden van plaatsen, vorderen van inlichtingen, kopiëren, meenemen, vorderen van identiteitsbewijzen, stilhouden van voertuigen en het doorzoeken van voertuigen wanneer dit nodig is voor het KMCGS om haar taak als toezichthouder te kunnen uitvoeren. De inhoud van de artikelen uit de Wet op de Economische Delicten is gelijk aan die uit de Algemene Wet Bestuursrecht aangevuld met het openen van verpakkingen voor het nemen van monsters.

2 Terugkoppeling toezichtjaarplan 2015

2.1 Realisatie versus uitvoering

Evenals in 2014 heeft het accent van het toezicht in 2015 gelegen oefeningen van Nederlandse troepen in het buitenland. Naast de toezichtbezoeken aan oefeningen heeft het KMCGS ook toezichtbezoeken gebracht aan installaties van de Koninklijke Marine, de Kustwacht en de Koninklijke Marechaussee op Aruba, Curaçao, Sint-Maarten en Bonaire waar ontplofbare stoffen worden opgeslagen en behandeld.

In het onderstaande overzicht zijn de aantallen geplande activiteiten versus het aantal daadwerkelijk uitgevoerde activiteiten uit het toezichtjaarplan 2015 weergegeven.

Taak	Planning	Realisatie	Opmerking
Controles wegvervoer	1500	2345	Voertuigcontroles
Controles Luchttransport	10	16	
Controles opslaglocaties munitie	70	61	
Controles opslag en behandeling overige gevaarlijke stoffen	20	4	Door TMH uitgevoerd tijdens SOB/SOMS vanuit handhaving milieuwetgeving.
Controles oefeningen binnen- en buitenland	15	16	
Voorlichting	7	4	
Audits	--	--	
Samenwerking ILT	n.t.b.	2	Deelname ILT controle Gorinchem.
		10	Stuurgroep Inspectie GS
		4	Handhavingsoverleg ketenpartners
		4	Informeel overleg ILT, I-IZW, MCGS, KMCGS
		6	ILT vakgroep overleg vervoer GS
		6	ILT vakgroep overleg milieu
Onderzoeken (incl. handhaafbaarheid regelgeving	2	--	
Begeleiden nieuw personeel	--	--	Geen nieuw personeel ingestroomd in 2015.

Tabel 1: planning versus realisatie

In het toezichtjaar 2015 hebben het aantal uitgevoerde controles op het vervoer van gevaarlijke stoffen, de geplande aantallen ruim overschreden. De geplande aantallen voor 2015 waren gebaseerd op de realisatie van 2014. In 2014 is er een nieuwe instroom van controleurs vervoer gevaarlijke stoffen geweest die in 2014 begeleid

en getraind door ervaren controleurs vervoer. In 2015 zijn deze opgeleide collega's zelfstandig aan het werk gegaan en hebben een duidelijke bijdrage geleverd aan de totale hoeveelheid controles op het vervoer van gevaarlijke stoffen in 2015.

2.2 Vervoer van gevaarlijke stoffen

2.2.1 *Naleefgedrag vervoer gevaarlijke stoffen*

Het naleefgedrag geeft een beeld in welke mate het vervoer van gevaarlijke stoffen compliant is met de wetgeving die hierop van toepassing is. Het naleefgedrag is dan ook een maat voor de veiligheid voor het vervoeren van gevaarlijke stoffen. De wetgeving is immers bedoeld om de risico's die samenhangen met het vervoer van gevaarlijke stoffen zo veel mogelijk te beperken zodat mens, dier en milieu hieraan niet worden blootgesteld.

De wetgeving die als norm dient voor het bepalen van het naleefgedrag is de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen (ADR) en de Wet Luchtvaart voor het deel dat het vervoer van gevaarlijke stoffen omvat.

De onderstaande tabel geeft het resultaat weer van de controles op het militaire vervoer over een periode van 7 jaar.

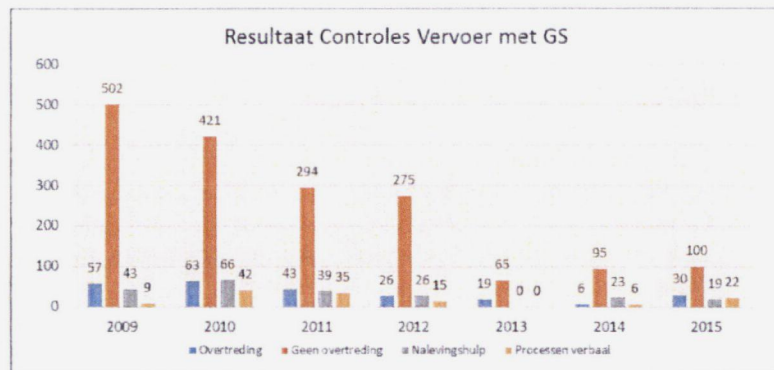
In de tabel is opgenomen:

- Het totaal aantal controles dat door het KMCGS op het militaire vervoer zijn uitgevoerd;
- Het aantal controles van het totaal waarbij gevaarlijke stoffen zijn aangetroffen;
- Het aantal controles waar geen overtredingen op de wet- en regelgeving zijn geconstateerd;
- Het aantal keren dat assistentie is verleend om kleine inbreuken op de regelgeving te verhelpen (nalevingshulp);
- Het aantal overtredingen van de wet- en regelgeving;
- Het aantal overtredingen waarbij proces-verbaal is opgemaakt en bij het Openbaar Ministerie zijn ingediend voor verdere afhandeling;
- Het naleefgedrag van de wet-en regelgeving.

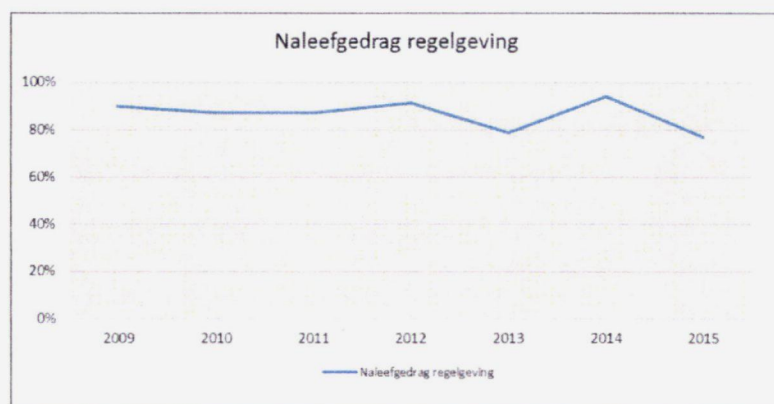
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal gecontroleerd voervoer	2256	2459	2659	2703	1862	1374	2361
Vervoer met gevaarlijke stoffen	602	550	376	327	90	124	149
Geen overtreding	502	421	294	275	71	95	100
Nalevingshulp	43	66	39	26	0	23	19
Overtreding	57	63	43	26	19	6	30
Processen verbaal	9	42	35	15	0	6	22
Naleefgedrag regelgeving	90%	87%	87%	91%	79%	94%	77%

Tabel 2: Resultaat controles vervoer

In de onderstaande twee grafieken is tabel 2 visueel weergegeven.

Grafiek 1: Resultaten controles vervoer

Grafiek 2: Meerjarenbeeld naleefgedrag regelgeving

Van de overtredingen die in 2015 op de vervoerswetgeving zijn geconstateerd, is in 22 gevallen een proces verbaal opgemaakt door het KMCGS en aan het OM ingediend voor verdere afhandeling.

Het streven voor het naleefgedrag is dat dit zo hoog mogelijk moet zijn. Het verbeteren van het naleefgedrag van regelgeving vergt een lange adem. Veelal gaat het om het veranderen van gedrag. Binnen defensie is er altijd een spanningsveld aanwezig tussen wat volgens de regelgeving moet, het beschikbare personeel, de aanwezige kennis, de operationele druk en de "can-do" instelling van het personeel. Dit maakt dat de grenzen van de regelgeving vaak worden opgezocht en met regelmaat, soms bewust maar meestal onbewust, niet worden nageleefd. Opleiden van alle spelers in de vervoersketen en het geven van voorlichting aan eenheden die zijn belast met het vervoer van gevaarlijke stoffen (m.n. munitie en andere ontplofbare stoffen), waarin het "wat" uit de regelgeving wordt vertaald naar het "hoe" in de praktijk, kan een hoop onduidelijkheden wegnemen en een impuls tot verbetering van de naleving van de vervoerswetgeving. De veiligheidsadviseurs vervoer gevaarlijke stoffen bij de OPCO's en de DMO zijn hiervoor het eerste aanspreekpunt voor de eenheden. Naast de veiligheidsadviseurs kan ook een beroep worden gedaan op de Helpdesk Vervoer Gevaarlijke Stoffen van de DVVO voor uitleg van de vervoerswetgeving en om het KMCGS voor voorbeelden van overtredingen

die in de praktijk (veelvuldig) voorkomen.

Uit onderzoeksgegevens naar het nalevingsgedrag bij het vervoer van gevaarlijke stoffen in de civiele sector, komt naar voren dat het nalevingsgedrag in deze sector rond de 70% ligt. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het vervoer van gevaarlijke stoffen binnen de civiele sector complexer van aard is gezien de soorten van gevaarlijke stoffen die worden vervoerd, ten opzichte van de gevaarlijke stoffen die binnen defensie worden vervoerd. Het gemiddelde naleefgedrag in de civiele sector kan als ondergrens dienen voor het naleefgedrag binnen defensie waarbij het uitgangspunt blijft dat een zo hoog mogelijk naleefgedrag moet worden nagestreefd.

2.2.2 *Bevindingen vervoer*

In deze paragraaf zijn de meest in het oog springende bevindingen die bij het toezicht op het vervoer van gevaarlijke stoffen zijn gedaan, opgenomen.

2.2.2.1 Vervoer Harpoon Missiles voor onderhoud

Meerdere keren per jaar vindt er vervoerplaats plaats van Harpoon missiles voor onderhoud bij het Marinebedrijf, vanuit Griekenland en Portugal via de Vliegbasis Eindhoven plaats naar den Helder. Het onderhoud en dus ook het vervoer van de missiles van en naar Den Helder, vindt plaats sinds 1986.

In december 2014 heeft het KMCGS een controle uitgevoerd op een transport met Harpoon Missiles dat van Den Helder naar Eindhoven onderweg was om van daaruit naar Griekenland door de lucht te worden getransporteerd. De voornaamste voorwaarden om dit transport mogelijk te maken waaraan niet was voldaan waren:

1. De medewerkers van het Marinebedrijf die de vervoersdocumenten hadden opgemaakt waren hiervoor niet opgeleid;
2. De vervoersdocumenten waren conform de regelgeving opgemaakt;
3. Het was niet bekend onder welke Griekse voorwaarden of regelgeving de Griekse Luchtmacht van mening is dat zij dit transport mag uitvoeren;
4. De medewerkers op de Vlb Eindhoven hebben Griekse vliegtuigen geladen zonder te weten of hiervoor wel door de Grieken autorisatie was verleend. De medewerkers moeten in het kader van de Wet Luchtvaart de zending in ontvangst nemen en controleren of de zending aan de wet voldoet;
5. Het was niet duidelijk of toestemming was verleend aan Griekenland / Portugal om te mogen landen op Eindhoven met andere bewapening of munitie in/aan het vliegtuig dan die dat behoort tot de standaarduitrusting van het vliegtuig (toestemming volgens artikel 8 van de binnenvliegeregeling).

Gezien de complexiteit van het geheel en de wil van partijen om dit vervoer te laten plaatsvinden binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden, zijn de transporten van de Harpoon Missiles opgeschort en hebben de verantwoordelijke functionarissen van het Marinebedrijf, samen met de Veiligheidsadviseur CDS de MLA en met de Griekse en Portugese autoriteiten overleg gevoerd om tot en oplossing te komen. Aan het einde van het toezichtjaar 2015 was het transport van de Harpoon Missiles nog niet binnen de benodigde randvoorwaarden geformaliseerd.

nader: bij het schrijven van dit jaarverslag heeft het eerste transport van Harpoons inmiddels weer plaatsgevonden waarbij aan de onder 2.3.2.1 1 t/m 5 genoemde voorwaarden is voldaan.

2.2.2.2

Tsjechische munitie ten behoeve van de operatie in Mali

Ten behoeve van de operatie in Mali is vanuit Tsjechië en door tussenkomst van het KCT, munitie aangeboden op de Vlb Eindhoven voor vervoer door de lucht van Eindhoven naar Mali. Deze aangeleverde zending bestond uit klein kaliber munitie en rookhandgranaten. Zij is in opdracht van de Veiligheidsadviseur vervoer van het CLSK stopgezet bij cargo-handling van de Vlb Eindhoven omdat deze niet voldeed aan de voorschriften ten behoeve van het vervoer door de lucht. Bij nader onderzoek door het KMC GS is geconstateerd dat de inhoud van de Competent Authority Approval verklaring (de CA- of CAA- verklaring) die door de Tsjechische competente autoriteit was afgegeven, niet in overeenstemming was met de aangeboden zending voor vervoer door de lucht, dat het merken van de verpakkingen van de klein kaliber munitie niet voldeed voor het vervoer door de lucht en dat de rookhandgranaten niet vervoersveilig waren verpakt. Op deze munitie is door de KMar Brigade Brabant Zuid beslag gelegd en in afwachting van een beslissing van het OM wat met deze munitiezending moet gebeuren. In december 2015 is de klein kaliber munitie (KKM), onder toezicht van het KMC GS, opnieuw gereed gemaakt door zorg van het KCT verzend-gereed gemaakt en voorzien van de juiste documentatie. Na overleg met het OM is de KKM alsnog naar Mali gezonden. De rookhandgranaten staan nog altijd in Nederland (munitiebunker EODD) in afwachting van de juiste verpakkingsmiddelen en CAA- verklaring uit Tsjechië

2.2.2.3

Beveiligingsmaatregelen hoofdstuk 1.10 ADR

Op verzoek van de Beveiligingsautoriteit is toezicht gehouden de op de naleving van de beveiligingsmaatregelen uit de C/007 "Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van TBB" en dan specifiek voor het vervoer van munitie, granaten, explosieven en springmiddelen zoals is verwoord vanaf paragraaf 3.4 in de Uitvoeringsbepalingen Defensie Beveiligingsbeleid, Deelgebied Fysieke Beveiliging, Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van TBB. Door opvolging te geven bij het vervoer van High Consequences Dangerous Goods (vrijwel alle munitie die door defensie wordt vervoerd valt binnen deze categorie) aan het gestelde in de C/007, wordt invulling gegeven aan hoofdstuk 1.10 Voorschriften voor de beveiliging uit deel 1 van het ADR. Onder "beveiliging" wordt in dit hoofdstuk verstaan: de maatregelen of voorzorgsmaatregelen die getroffen moeten worden om diefstal of misbruik van gevaarlijke goederen waardoor personen, goederen of het milieu gevaar kunnen lopen, te beperken.

De overal constatering bij ons toezicht op de C/007 was de was de onbekendheid van de C/007 bij de operationele eenheden bij het vervoer van HCDG. Bij DVVO als de "beroepsvervoerder" binnen defensie was men hiermee wel bekend. De naleving van de C/007 was dan ook beperkt. Een nadrukkelijke verwijzing in de MP 40-20 "Voorschrift Vervoer

De voornaamste knelpunten die bij het toezicht op de C/007 zijn geconstateerde waren:

1. Het verplichte transportplan was veelal niet gemaakt en in het verlengde hiervan was het transport dan ook niet aangemeld bij de Meldkamer van het OPCENT van de KMar (OPSROOM KMar). In sommige gevallen waren de HCDG transporten aangemeld bij landelijke meldkamer van DBBO als gevolg van het feit dat er 2 soorten routeplanningsformulieren in omloop waren. Eén met als aanmeldreferentie de meldkamer KMar en een ander met als aanmeldreferentie de landelijke meldkamer van DBBO.
2. Op voertuigen waarmee HCDG werden vervoerd was niet altijd een dubbele bemanning aanwezig of wanneer de chauffeur en bijrijder geen

medewerkers van defensie waren, was er bij het transport geen aanvullende begeleiding van een defensiemedewerker geregeld. Dit punt deed zich m.n. voor bij civiele firma's die door defensie waren ingehuurd voor het vervoer van munitie. Het transport vindt in deze gevallen plaats onder verantwoordelijkheid van Defensie en dient dan ook aan de defensierichtlijnen over security te voldoen.

Bij de civiele transporteurs kwam in het onderzoek naar voeren dat zijn wel een intern beveiligingsplan hebben maar dat daarin geen link ligt naar de C/007. Het is dus ook niet bekend bij de meldkamer KMAR dat er een transport met HCDG zich over de weg verplaatst en dat v.w.b. security het transport dus een risico loopt. In de contractvorming met de bedrijven die HCDG voor defensie vervoeren (en het vervoer dus wordt gedaan onder verantwoordelijkheid van defensie) dient te worden opgenomen dat zij naast hun eigen beveiligingsplan cfm 1.10 ADR, ook moeten voldoen aan de C/007.

Waar de huidige C/007 in te kort schiet is dat dit document niet van toepassing is bij oefeningen terwijl het vervoer van munitie (HCDG) hierbij grotendeels gaat over voor het publiek toegankelijke wegen en dus moet voldoen aan de bepalingen van het ADR, inclusief hoofdstuk 1.10. In de herziening van de C/007 moeten hierover wel iets worden opgenomen. In ieder geval dat de vervoerder moet beschikken over een beveiligingsplan waarin hoofdstuk 1.10 is uitgewerkt. Belangrijk is dat men in de huidige maatschappelijke context nadenkt over de beveiligingsaspecten van een HCDG transport en dat dit wordt ingeregeld. De Veiligheidsadviseurs VGS van de OPCO's vervullen hierin een sleutel rol.

Aan het begin van 2015 is door het KMCGS twee maal een proces verbaal opgemaakt bij het vervoeren van munitie vallend onder de categorie HCDG door een civiele transporteur die door defensie hiervoor was ingehuurd. De bij de controle geconstateerde inbreuken op C/007 zijn beschouwd als het niet naleven van hoofdstuk 1.10 van het ADR. Hierna is de naleving van de C/007 meer gaan leven en zijn ook de Veiligheidsadviseurs Vervoer Gevaarlijke Stoffen van de OPCO's zich meer bewust geworden van het feit dat hoofdstuk 1.10 van het ADR nageleefd moet worden bij het transport van HCDG. Het gevolg hiervan is dat voor de herziening van de C/007 de krijgsmacht delen input willen leveren terwijl de belangstelling hiervoor beperkt was.

2.3

Top 5 overtredingen vervoer in het toezichtjaar 2015

Op basis van de overtredingen van de regelgeving waarvoor processen-verbaal zijn opgemaakt is de onderstaande top 5 van de meest voorkomende overtredingen in 2015 samen te stellen:

1. Vervoer van gevaarlijke stoffen zonder vervoerdocument;
2. Lading niet gestuwd;
3. Het niet nakomen van de afzendersverplichtingen;
4. Chauffeur niet opgeleid voor vervoer onder de 1000 punten;
5. Niet voldaan aan hoofdstuk 1.10 ADR Voorschriften voor de beveiliging bij het vervoer van High Consequences Dangerous Goods.¹ (bij ingehuurde vervoerder)

¹ Munitie boven de 1000 ptn van de gevarenklassen 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 met genoemde UN-nr's en 1.5.

2.4 Opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen

2.4.1 Naleefgedrag Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen

Evenals bij het vervoer heeft het naleefgedrag van de interne defensieregelgeving voor de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen, een beeld in welke mate de opslag en behandeling compliant is met de regelgeving die hierop van toepassing is. Een evenzo is het naleefgedrag een maat voor zowel de interne, de inwendige als de externe veiligheid voor het de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen.

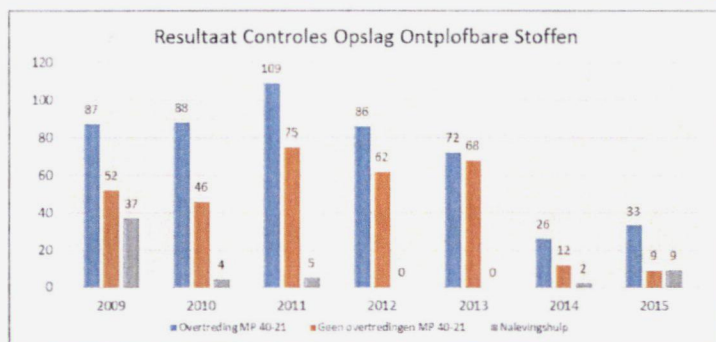
De onderstaande tabel geeft over de afgelopen 7 jaar weer hoeveel controles op de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen zijn uitgevoerd, bij hoeveel van deze controles er daadwerkelijk gevaarlijke stoffen werden aangetroffen, in hoeveel gevallen de opslag en behandeling binnen de regelgeving is uitgevoerd, het aantal keren dat hulp (assistentie) is verleend om kleine inbreuken op de regelgeving te verhelpen zodat weer werd voldaan aan de regelgevingen het aantal overtredingen van de regelgeving. In tegenstelling tot bij het vervoer worden bij de controles op de opslag en behandeling geen processen-verbaal gemaakt wanneer de regelgeving wordt overtreden. De direct betrokken commandant en de vergunninghouder ontvangen de resultaten van de controles met daarbij een termijn waarbinnen de overtredingen moeten zijn opgelost. Na deze termijn volgt een nieuwe controle over de eerder geconstateerde overtredingen waarna weer een rapportage volgt. Indien binnen de gestelde termijn geheel geen acties zijn ondernomen om de overtredingen op te heffen, draagt C-KMCGS de casus over aan de Inspectie Leefomgeving en Transport voor bestuurlijke handhaving. In 2015 is er geen casus overgedragen aan ILT voor handhaving.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Totaal controles munitieopslag	210	201	254	219	237	113	61
Ontplobbare stoffen aanwezig	176	134	184	148	139	49	58
Geen overtredingen MP 40-21	52	46	75	62	68	12	9
Nalevingshulp	37	4	5	0	0	2	9
Overtreding MP 40-21	87	88	109	86	72	26	33
Naleefgedrag MP 40-21	51%	34%	41%	42%	48%	47%	43%

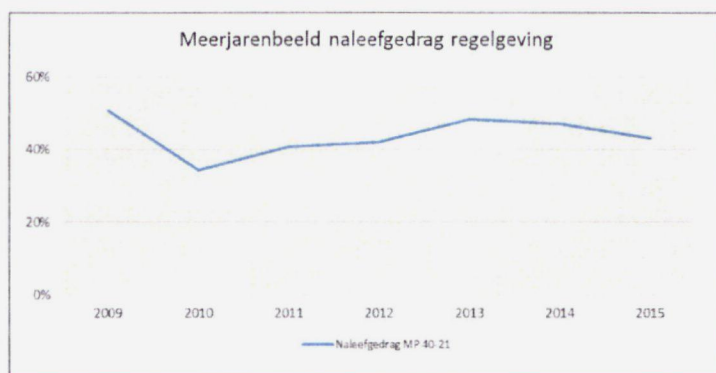
Tabel 3: Totaal beeld controles opslag en behandeling ontplofbare stoffen

De tabel geeft te zien dat in 2015 minder controles zijn uitgevoerd dan in de voorgaande jaren. Bij de controles is door de controleurs opslag en behandeling gevaarlijke stoffen heeft de focus gelegen op de ontplofbare stoffen en is niet alleen de opslag en de eisen die aan de opslaglocaties worden gesteld beoordeeld, maar is ook gekeken naar de onderliggende bedrijfsprocessen die ten grondslag liggen aan de geconstateerde inbreuken op de MP 40-21. Dit is de voorgaande toezichtjaren niet gedaan. De controles hebben hierdoor meer tijd in beslaggenomen dan voorheen waardoor er in totaal minder maar kwalitatief wel diepgaander zijn uitgevoerd.

In de onderstaande twee grafieken is tabel 2 visueel weergegeven.

Grafiek 3: Controles opslag en behandeling ontplofbare stoffen

Grafiek4: Meerjarenbeeld naleefgedrag regelgeving

Het meerjarenbeeld heeft een gemiddeld naleefgedrag te zien van 45% met een bandbreedte tussen de 34% en 51%. Dit naleefgedrag mag als laag worden worden gekwalificeerd.

Naar oordeel van het KMCGS liggen de volgende punten ten grondslag aan het lage naleefgedrag:

- Gebrek aan inhoudelijke kennis van de MP 40-21 bij gebruikers waardoor administratieve processen die van belang zijn bij de slag van ontplofbare stoffen niet worden nageleefd.
- Munitieopslaglocaties die niet behoren tot een munitiecomplex, voldoen grotendeels niet aan de regelgeving van de MP 40-21. Het gaat hierbij voornamelijk om bouwkundige kasten voor de opslag van munitie waarvoor door de gebruiker geen toestemming is aangevraagd bij de MCGS om hierin daadwerkelijk munitie op te slaan. Door de MCGS is in deze gevallen geen nota afgegeven waarin de randvoorwaarden zijn beschreven waaronder deze kasten mogen worden gebruikt. Door de afwezigheid van deze norm gebruikt het KMCGS bij haar controles de regelgeving uit de MP 40-21 met als gevolg dat de regelgeving wordt overtreden;
- De keuringsgegevens van de elektrische- en bliksembeveiligingsinstallaties kunnen bij het CLAS niet altijd worden getoond bij de gehouden controles. De keuringsgegevens van de elektrische- en de bliksembeveiligingsinstallaties zijn bij het CLAS niet op de munitiecomplexen aanwezig maar moeten per controle door het CLAS bij het Rijksvastgoedbedrijf worden opgevraagd. Het afgelopen toezichtjaar verliep dit vaak moeizaam waardoor de gevraagde rapporten veelal niet beschikbaar

waren voor de controleurs van het KMCGS. Het niet kunnen tonen van de keuringsgegevens is een overtreding van de MP 40-21;

- De beperkte slagkracht van het KMCGS om handhavend op te treden bij overtredingen die niet direct een groot risico vormen maar die wel van belang zijn om de veiligheid binnen de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen te waarborgen.

2.4.2 Bevindingen opslag en behandeling

2.4.2.1 Instructiemunitie

Bij controles op de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen zijn instructiemunitie modellen aangetroffen waarbij geen proces-verbaal aanwezig was met daarin vastgelegd dat de aangetroffen instructiemunitie vrij is van explosieve stoffen. Ook was niet vastgelegd of de eenheid waarbij de instructiemunitie-modellen waren aangetroffen, geautoriseerd was voor deze modellen. De modellen waren echter wel voorzien van een ingeslagen en rood ingekleurde "O" en voorzien van een uniek identificatienummer (elco en volgnummer). Hierdoor kan worden aangenomen dat de instructiemunitie in het verleden is gecontroleerd door de EODD (voor 2009 het EOCKL) of het Defensie Munitiebedrijf en dus geen explosieve stoffen bevatten.

Nader onderzoek bij het Defensie Munitiebedrijf leverde het beeld op dat het centrale beheer en de registratie van instructiemunitie de laatste jaren was versloft en dat het Munitiebedrijf haar eigen Assortimentsinstructie 018-010 Sub assortiment Instructiemunitie (standdatum 21 juli 2014) niet naleeft. De centrale rol die het Munitiebedrijf heeft bij de uitgave en het beheer van instructiemunitie is om de ingegraveerde en overige identificatiegegevens van instructiemunitie met de bijbehorende verklaringen, protocollen en Processen-Verbaal vast te leggen in de database PV-register, waarbij tevens de eenheid waaraan het individuele artikel is verstrekt, wordt vermeld. Ten tijde van de eerste controle bij het Munitiebedrijf was deze database niet op orde en was het niet mogelijk om op basis van een PV-nummer het betreffende instructiemunitie model uit de database naar voren te halen en vervolgens aan een eenheid te koppelen. Door Commandant Defensie Munitiebedrijf zijn naar aanleiding van onze bevindingen verbeter- en herstelacties geïnitieerd. Eind 2015 waren deze verbeteracties nog niet afgerond. Het KMCGS blijft de verbeteracties van de registratie en beheer bij het Munitiebedrijf nauwgezet volgen.

2.4.3 Top 5 overtredingen MP 40-21

In 2015 waren de 5 meest geconstateerde overtredingen van de MP 40-21:

1. Keuring bliksembeveiligingsinstallaties en elektrische installatie niet op orde;
2. Opgeslagen munitie die niet is opgenomen in een kwaliteitsbewakingsprogramma;
3. Munitie die is opgeslagen in een bouwkundige kasten zonder toestemming (Nota) van de MCGS;
4. Andere munitie in bunkers opgeslagen dan dat er volgens het WMS in zou moeten liggen waardoor er ook geen actuele calamiteitenlijst aanwezig is;
5. Munitie verpakkingen die niet voldoen aan de MP40-40 of waarvan geen CA verklaringen aanwezig is.

2.4.4 Toezicht bij oefeningen

In het toezicht jaar 2015 zijn de onderstaande buitenlandse oefeningen bezocht. Hierbij is naar het vervoer, de opslag en de behandeling van gevaarlijke stoffen gekeken met een zwaartepunt op het vervoer en de opslag van munitie. De

controles voor de opslag van ontplofbare stoffen worden uitgevoerd op basis van Nota's van de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen (MCGS). De MCGS geeft in haar Nota's aan op welke locaties en onder welke condities ontplofbare stoffen mag worden opgeslagen gedurende de betreffende oefening.

- Noorwegen
 - Rena Leir: FTX Explosive Engineer, 43 Mechbrig / 11 Pagnbat
 - Harstad, Evenes en Barduvos: Cold Response, 1 MCG KMars
- Duitsland
 - Bergen & Munster: SOB/SOMS 1 t/m 4
 - Sennelager: Schietopleiding CQB, Kmarns/MTC, oef 2 MGC KMarns
 - Kliestz, Alten Grabow en GuZ Altmark: Peacock Supremacy, 43 Mechbrig / 45 Painfbat
 - Hohenfels: Allied Spirit, 13 Ltbrig/ 42 Painfbat
- Estland
 - Baltic Bison, 43 Mechbrig / 44Painfbat, 111 Pagnacie
- Polen
 - Zagan: Noble Jump, 11 LMB / 11Bevocie
- Verenigd Koninkrijk
 - Otterburn: 2 MCG KMarns
- Frankrijk
 - La Courtine: Brave Fuselier, 13 Mechbrig / 17 Painfbat
- België
 - Kamp Beverlo: Springoefeningen OOCL / EODD
- Verenigde Staten
 - Camp Wilson: Black Alligator, 1 MCG KMarns

Net als in 2014 zijn de controles over de opslag en behandeling van ontplofbare en overige gevaarlijke stoffen en de controles op het vervoer van deze stoffen voornamelijk gericht geweest op zichtbare aanwezigheid van het KMCGS en op het verlenen van nalevingshulp aan het begin van de processen van het vervoer, de opslag en de behandeling van gevaarlijke stoffen. Hierbij is adviserend en sturend opgetreden ter voorkoming van overtredingen van de regelgeving gedurende het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen. De reden om het toezicht bij oefeningen in het buitenland op deze wijze uit te voeren, m.n. bij de SOB/SOMS, was om de opvoer van munitie naar de schietbanen zo min mogelijk te verstoren. Daar waar nodig zijn de geconstateerde tekortkomingen of inbreuken op de regelgeving teruggekoppeld op C-SOB/SOMS en/of C-NSE.

In vrijwel alle gevallen zijn de aanbevelingen van het KMCGS opgepakt en zijn de tekortkomingen of inbreuken beëindigd.

2.4.4.1 Bevindingen toezicht oefeningen

De onderstaand zijn de meest in het oog springende bevindingen opgesomd die tijdens het toezicht tijdens oefeningen in het buitenland zijn gedaan:

- Het kennisniveau van het personeel over zowel het vervoer als de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen is laag waardoor wet- en regelgeving niet wordt nageleefd;
- De verplichtingen die verbonden zijn aan de rollen van afzender, vervoerder of ontvanger bij het vervoer van gevaarlijke stoffen zijn nauwelijks bekend;
- Eenheden zijn zich bij oefeningen onvoldoende bewust van vredesbeperkingen die van toepassing zijn bij het vervoer en opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen. Uitgangspunt is dat de nationale

regelgeving van het land waarin wordt geoefend het uitgangspunt is en dat wanneer de norm van defensie voor de opslag en behandeling (MP 40-21) of voor het vervoer (MP 40-20) stringenter is, onze Nederlandse wetgeving van toepassing is;

- Buitenlandse oefeningen worden regelmatig pas laat bij de MCGS aangemeld, soms een week van te voren i.p.v. de 6 weken die de MCGS nodig heeft om goede afspraken te kunnen maken met het land en partners waar wordt geoefend. De opslag van munitie bij oefeningen in het buitenland is niet toegestaan zonder instemming van de MCGS. De nota van de MCGS vormt samen met de MP 40-21 de norm voor het toezicht door het KMCGS bij oefeningen;
- Tankcontainers met onduidelijke of onleesbare stempelplaten waardoor de voor het vervoer verplichte keuringsdata niet te controleren zijn;
- Containers die voor de opslag van gevaarlijke stoffen worden gebruikt waarin geen opvangvoorziening is aangebracht om in het geval van een lekkage van opgeslagen vloeibare gevaarlijke stoffen, de lekkende gevaarlijke stof kan worden opgevangen;
- Vervoer van ADR klasse 1 (munitie) in containers die gezien de gebreken die zij vertonden, niet voldeden aan de eisen zoals die zijn gesteld in het ADR of IMDG-code;
- De verplichte verbodsborden "open vuur en vlam" en "verboden te roken" niet aanwezig bij de opslag van gevaarlijke stoffen;
- Door het DMunB is naar en tweetal oefeningen munitie opgevoerd die door de eenheden in het voortraject al was afbesteld waardoor er onnodig HCDG worden vervoerd;
- In de Verenigde Staten ingehuurde militaire voertuigen en heftrucks voldoen niet aan de eisen uit het deel Intern Vervoer van de MP 40-21.

2.5 Status openstaande prioriteiten uit voorgaande toezichtjaarplannen

Uit het toezichtjaarplan van 2013:

- *Onderzoek opleidingen van alle betrokken bij het transport van gevaarlijke stoffen volgens het gestelde in het ADR hoofdstuk 1.3 en het IATA/ICAO hoofdstuk 1.5 bij overige logistieke eenheden en operationele eenheden. Belangrijke aandachtspunten zijn of de taak en de te volgen opleiding zijn opgenomen in een functiebeschrijving, de actualiteit van de opleiding en de borging ervan. E.e.a. zal worden verwoord in een rapport van bevindingen.*

Onderwerp is opgenomen in het toezichtjaarplan 2016.

Uit het toezichtjaarplan van 2014:

- *Onderzoek naar de invulling van het toezicht door Defensie in relatie tot de regeling vervoer gevaarlijke stoffen zeeschepen. In artikel 11 van de regeling wordt gesteld dat indien het vervoer het laden en het lossen plaatsvindt onder beheer en toezicht van Defensie er een hogere maximale netto explosief gewicht is toegestaan.*

Onderzoek is niet uitgevoerd in 2014 en 2015 en maakt ook geen deel uit van het toezichtjaarplan 2016. Deze prioriteit uit 2014 aanhouden als aandachtspunt in de portefeuille 'Onderzoek' van het KMCGS.

2.6 Samenwerking

Inspectie Leefomgeving en transport

In samenwerking tussen KMCGS en ILT is gedurende de afgelopen 2 jaar op natuurlijke wijze een balans ontstaan. Bij de controles op het vervoer van gevaarlijke stoffen werken KMCGS en ILT naast elkaar binnen het eigen mandaat en domein. Hoewel ILT op basis van de WVGS bevoegd is in zowel het civiele als het militaire domein, beperkt zij zich tot toezicht en handhaving op het civiel vervoer van gevaarlijke stoffen. Toezicht en handhaving op de naleving van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen, de Wet Luchtvaart voor zover het vervoer van gevaarlijke stoffen betreft, wordt binnen het militaire domein uitgevoerd door het KMCGS.

Binnen het werkveld van de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen, waren de planningen voor het uitvoeren van controles op de naleving van het bedrijfsvoorschrift MP 40-21 door het KMCGS als interne toezichthouder en ILT als bevoegd gezag (externe toezichthouder) niet altijd op elkaar afgestemd waardoor regelmatig bij dezelfde vergunninghouder in elkaars vaarwater zaten bij het toezicht op de opslag van munitie. Om dit in het vervolg te voorkomen is aansluiting gezocht bij het ILT project "De Generaal Centraal". Helaas leverde dit niet het gewenste resultaat op omdat de samenwerking met het KMCGS binnen dit project intern bij ILT onvoldoende was gestroomlijnd en ook omdat er binnen defensie onduidelijkheid was ontstaan over de rolverdeling van het KMCGS als interne toezichthouder tot die van ILT als bevoegd gezag/externe toezichthouder. Om dit voor het toezichtjaar 2016 te voorkomen hebben KMCGS en ILT uitgangspunten geformuleerd en afspraken gemaakt over de wederzijdse positie en wijze van optreden zodat onduidelijkheid bij de vergunninghouders waarbij ILT toezicht houdt en het KMCGS controles uitvoert, in 2016 wordt voorkomen. De uitgangspunten en afspraken zijn met de milieucoördinatoren van de OPCO's gecommuniceerd.

De voorgenomen co-locatie van het KMCGS bij ILT in Utrecht heeft het momentum uit het toezichtjaar 2014 verloren. Naar mijn huidige inzicht is het Programma van Eisen voor de huisvesting van het KMCGS bij ILT door staf KMar overgedragen aan Defensie Vastgoed Management van het CDC om verdere afspraken te maken met het Rijsvastgoedbedrijf. Of de voorgenomen co-locatie in 2016 nog zal gebeuren is op dit moment nog onduidelijk.

2.6.1 *Militaire Luchtvaart Autoriteit*

Met de MLA zijn afspraken gemaakt voor het uitvoeren gezamenlijk toezicht op de opleidingseisen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht, die aan gezagvoerders en loadmasters worden gesteld. De grondslag hiervoor ligt in de MAR-OPS Subpart R – Transport of Dangerous Goods by Air. Vanwege de ontheffing die is door de MLA is verleend en loopt tot 31 maart 2016 voor de van toepassing zijnde ICAO Technische Voorschriften (ICAO TI DOC 9284 - AN/905) specifiek IATA Dangerous Goods Regulations en de MLE-OPS wat betreft de verplichte opleiding van gezagvoerders voor het vervoeren van gevaarlijke stoffen, is in 2015 hierop door het KMCGS geen toezicht gehouden. In 2016 wordt hiermee gestart.

2.6.2 Beveiligingsautoriteit

Op verzoek van de Beveiligingsautoriteit heeft het KMCGS ook in 2015 toezicht gehouden op de naleving van de beveiligingsmaatregelen uit de C/007

Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van TBB en dan specifiek voor het vervoer van munitie, granaten, explosieven en springmiddelen zoals is verwoord vanaf paragraaf 3.4 in de Uitvoeringsbepalingen Defensie Beveiligingsbeleid, Deelgebied Fysieke Beveiliging, Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van TBB. De resultaten hiervan is onder paragraaf 2.3.2.3 al toegelicht.

3 Handhaafbaarheid regelgeving

3.1 Vervoerswetgeving

De wetgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen waarop het KMCGS controle op de naleving uitvoert, vormt geen knelpunt voor de handhaafbaarheid. De wetgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen is echter wel complex waardoor het voorkomt dat verschillende controleurs vervoer gevaarlijke stoffen, wetsartikelen anders uitleggen. Voor de eenduidige handhaving wordt in die gevallen waarbij intern het KMCGS discussie ontstaat over de interpretatie van wetsartikelen voor het militaire vervoer van gevaarlijke stoffen, dit in het z.g.n. technisch overleg bediscussieerd en het resultaat van deze discussies als eenheid van opvatting vastgelegd in het KMCGS Vademecum.

3.2 Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen

De defensieregelgeving voor de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen is opgenomen in de MP 40-21. Deze MP bestaat feitelijk uit 3 delen: deel 1 voor de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen, deel 2 voor de overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties en deel 3 over het interne vervoer van gevaarlijke stoffen op defensie inrichtingen. De delen 1 en 3 zijn aanwezig, deel 2 is sinds het uitkomen van de huidige MP in 2011 verdwenen. Sindsdien ontbreekt het normenkader voor de controle op de opslag en behandeling van de overige gevaarlijke stoffen. Dit is een knelpunt voor zowel de eenheden die met gevaarlijke stoffen te velde omgaan, als voor het KMCGS bij het toezicht. Door het KMCGS worden mensen gewezen op hun "zorgplicht" bij de omgang met gevaarlijke stoffen. Zorgplicht als norm is voor het KMCGS niet handhaafbaar.

Begin 2014 was er al een conceptversie van het deel overige gevaarlijke stoffen in concept gereeds. Tot op dit moment is dit concept niet omgezet in een definitieve versie en toegevoegd aan de MP 40-21. In mijn voorgaande jaarverslagen heb ik al aangedrongen op het doen uitgeven van dit deel zodat er voor de eenheden en voor het KMCGS, een duidelijk normenkader aanwezig is waaraan de opslag en behandeling van de overige gevaarlijke stoffen aan moet voldoen.

De handhaafbaarheid van het deel over ontplofbare stoffen laat eveneens te wensen over. Controles uitvoeren met alleen de MP 40-21 als normenkader voor de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen is gezien de hoeveelheid ontheffingen die door de MCGS is verleend, niet zondermeer mogelijk. De MP 40-21 dient dan ook v.w.b. de ontplofbare stoffen te worden herzien waarbij de verleende ontheffingen zo veel als mogelijk is worden geformaliseerd in de MP zodat er weer overzichtelijk normdocument ontstaat voor de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen.

4 Knelpunten

In dit hoofdstuk zijn de meest belangrijke knelpunten uit het toezichtjaar 2015 opgenomen.

- Gebrek aan kennis bij de operationele eenheden van de regelgeving die van belang is bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen waaronder de verplichtingen die zijn verbonden zijn aan de rollen van afzender, vervoerder of ontvanger bij het vervoer van gevaarlijke stoffen;
- Verantwoordelijkheden bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen wordt op een laag niveau (sid, klp's) belegd;
- De C/007 is onvoldoende bekend bij de operationele eenheden waardoor hoofdstuk 1.10 van het ADR bij het vervoer van HCDG niet wordt nageleefd;
- Er is geen inzicht in de beveiligingsplannen bij door defensie ingehuurde civiele transporteurs van munitie en explosieve stoffen;
- Het gebruik van tankcontainers met onduidelijke of onleesbare stempelplaten waardoor de voor het vervoer verplichte keuringsdata niet te controleren zijn;
- Het gebruik van containers die voor de opslag van gevaarlijke stoffen waarin geen opvangvoorziening is aangebracht om in het geval van een lekkage van opgeslagen vloeibare gevaarlijke stoffen, de lekkende gevaarlijke stof kan worden opgevangen;
- Het vervoer van ADR klasse 1 (munitie) in containers die vanwege de gebreken die zij vertoonden, niet voldeden aan de eisen zoals die zijn gesteld in het ADR of IMDG-code;
- In munitiebunkers ligt andere munitie opgeslagen dan dat er volgens het WMS in de betreffende bunkers zou moeten liggen. Hierdoor is het ook niet mogelijk om over een actuele calamiteitenlijst te beschikken;
- Keuringsrapporten van bliksembeveiligings- en elektrische installaties zijn niet op de munitiecomplexen beschikbaar en inzichtelijk;
- Het grote aantal Nota's dat is uitgegeven door de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen (MCGS) om op lokaal niveau ontheffingen te verlenen op de MP 40-21. De veelheid aan ontheffingen op de MP 40-21 geeft onduidelijkheid bij de handhaving;
- De administratieve processen bij het beheer en autorisatie van instructiemunitie is bij het Defensie Munitiebedrijf niet geborgd;
- Ontbreken van het deel "Overige Gevaarlijke Stoffen" in de MP 40-21;
- Geen vervangend forum voor de Defensie Veiligheidsraad Gevaarlijke Stoffen voor bestuurlijke afstemming van toezicht onderwerpen van het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen.

5 Aanbevelingen

1. De basisoorzaken van de knelpunten die zich in het toezichtjaar 2015 hebben voorgedaan, is dat er onvoldoende kennis aanwezig is op het uitvoerende niveau over de complexe wet- en regelgeving bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen en het feit dat verantwoordelijkheden aangaande gevaarlijke stoffen op een laag niveau in de organisatie worden weggegeld. In 2015 zijn wij niet op onwil gestuit van het personeel om de regelgeving na te leven maar was er veelal een gebrek aan kennis, maar ook nonchalance, waardoor wet- en regelgeving niet werd nageleefd.

Een continue opleiding en trainingsprogramma op alle niveaus in de organisatie om het personeel bewust te maken van de verantwoordelijkheden en do's en don'ts bij het vervoer en de opslag en behandeling gevaarlijke stoffen. Een dergelijk O&T programma zal het naleefgedrag van wet- en regelgeving zeer zeker vergroten.

2. Naast opleiding en training is het ook van belang dat de regelgeving, de norm, duidelijk en uitvoerbaar is. Voor de opslag en behandeling van de overige gevaarlijke stoffen ontbreekt regelgeving en is dus ook de norm waaraan moet worden voldaan. Bij de regelgeving voor de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen zijn er een groot aantal ontheffingen verleent op de MP 40-21. Hierdoor is deze MP feitelijk niet meer de norm maar is dit de MP met de ontheffingen tezamen. Dit leidt tot onduidelijke situaties wat nu wel en is niet toegestaan en tot overtredingen van de basisregelgeving uit de MP.

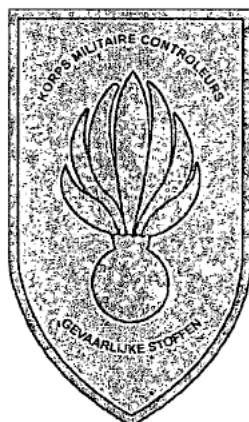
Het is als eerste noodzakelijke om op korte termijn regelgeving te formaliseren voor de opslag en behandeling van de overige gevaarlijke stoffen. Als tweede is het noodzakelijk om de regelgeving en de ontheffingen die zijn uitgegeven voor de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen te saneren, zodat er weer een overzichtelijke en eenduidige MP-bundel ontstaat die als norm kan dienen voor de opslag en behandeling van alle gevaarlijke stoffen binnen defensie.

Ministerie van Defensie

TOEZICHTJAARVERSLAG KMC GS 2016

Versie	Definitief
Datum	27 maart 2017

**STRENG ALS HET MOET,
INSCHIKKELIJK ALS HET KAN.**

Colofon

Ministerie van Defensie
Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen
KMAR/LTC/BOSS/KMCGS
Cogp

Uddel - KMar DLBE
Meervelderweg 19 Uddel
2509LP 's-Gravenhage

Contactpersoon Art. 10 (2) (e)

Versie
Opdrachtgever
Auteur

Definitief
Art. 10 (2) (e)

Inhoud

1	Grondslag en bevoegdheden KMCGS—9
1.1	Grondslag De grondslag van de taken van het KMCGS staat beschreven in de navolgende documenten:—9
1.1	Bevoegdheden—9
2	Terugblik toezichtjaar 2016—10
2.1	Inleiding—10
2.2	Realisatie versus uitvoering—11
2.3	Overall-beeld naleefgedrag—11
2.3.1	Vervoer gevaarlijke stoffen—11
2.3.2	Opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen—14
2.3.3	Top 5 overtredingen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen—16
2.3.4	Top 5 overtredingen/inbreuken bij opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen—16
2.4	Terugkoppeling per toezichtthema..—17
2.4.1	Munitieketen op orde—17
2.4.2	Toezicht in de bosrand—19
2.3.5	Gevaarlijke stoffen onderweg—21
2.3.6	Opleiden moet—23
2.3.7	Samen sterk—23
2.3.7.4	Beveiligingsautoriteit—24
3	Handhaafbaarheid regelgeving—25
3.1	Vervoerswetgeving—25
3.2	Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen—25
3.2.1	MP 40-21 deel "Opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties".—25
3.2.2	MP 40-21 deel "Opslag en behandeling van ontplofbare Stoffen en Voorwerpen".—25
4	Knelpunten—26
5	Aanbevelingen—27

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen over het jaar 2016.

In dit jaarverslag blik ik terug op het toezichtjaar 2016. De basis voor deze terugblik is het Toezichtjaarplan 2016.

In hoofdstuk 2 kijk ik eerst terug naar het overall beeld van het naleefgedrag van de wet- en regelgeving bij het vervoer van gevaarlijke stoffen, gevolgd door het naleefgedrag bij de opslag en behandeling ervan en daarna per thema de ontwikkelingen daarbinnen over het jaar 2016. De thema's uit het Toezichtjaarplan 2015 waren: "Munitieketen op orde", "Toezicht in de bosrand", "Gevaarlijke stoffen onderweg", "Opleiden moet" en "Samen sterk". Hoofdstuk 3 gaat in op de handhaafbaarheid van de relevante wet – en regelgeving, hoofdstuk 4 op de meest voorkomende overtredingen en in hoofdstuk 5 heb ik een tweetal aanbevelingen opgenomen.

De hoofddoelstelling van het KMCGS is om het naleefgedrag van de wet- en regelgeving die van toepassing is het vervoeren en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen, op een zo hoog mogelijk niveau te brengen.

Op basis van de geregistreerde controles door het KMCGS van het vervoer van gevaarlijke stoffen ligt het naleefgedrag voor 2016 op 89%. De waarde van dit naleefgedrag zegt alleen iets over het vervoer dat daadwerkelijk door het KMCGS is gecontroleerd. Welk deel dit is van het totale vervoer aan gevaarlijke stoffen binnen Defensie is op dit moment voor het KMCGS niet inzichtelijk. Wanneer de meldingen-voorval die in 2016 in PeopleSoft zijn gedaan over overtredingen van de wet- en regelgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht mede in ogenschouw worden genomen, is een naleefgedrag van 89% te rooskleurig. De gemelde voorvallen in PeopleSoft zijn niet onderzocht door het KMCGS maar met zekerheid kan worden vastgesteld dat het daadwerkelijke naleefgedrag lager dan 89% maar hoe laag of hoe hoog is op dit moment niet absoluut vast te stellen.

Voor opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen komt het naleefgedrag op basis van de geregistreerde controles uit op 25%. Dit naleefgedrag is een reële weergave van het naleefgedrag omdat het aantal te controleren locaties bekend is en de locaties waar niet aan de regelgeving wordt voldaan tegen over elkaar kunnen worden gezet.

Terugkijkend over het 2016 concludeer ik dat het naleven van de regelgeving van gevaarlijke stoffen aandacht moet blijven krijgen van ons allemaal, van alle niveaus in onze organisatie. Kennis van de wet- en regelgeving van het vervoer en van de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen is hierbij cruciaal om het naleefgedrag naar een hoger niveau te tillen. Naast kennis is ook ervaring binnen het werkveld van gevaarlijke stoffen van belang om overtredingen van wet- en regelgeving van het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen te beperken. Dit alles met als doel om de veiligheid te verhogen en de borgen bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen binnen defensie.

Commandant Militaire Korps Controleurs Gevaarlijke Stoffen

Art. 10 (2) (e)

1 Grondslag en bevoegdheden KMCGS

1.1 Grondslag

De grondslag van de taken van het KMCGS staat beschreven in de navolgende documenten:

- SG Aanwijzing 948;
- Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen artikel 34 lid 2 (Toezicht) en artikel 42 lid 1 onder b. (Opsporing);
- Wet Luchtvaart artikel 11.1 lid 1 onder c. (Toezicht) en artikel 11.3 lid 1 (Opsporing);
- Besluit vervoer ontplofbare stoffen krijgsmacht 2011, MP 40-20 deel 1200;
- Besluit Voorschrift intern vervoer gevaarlijke stoffen Defensie 2011, MP 40-21 deel 3000;
- Besluit Voorschrift voor het merken van munitie en verpakkingen van munitie, MP 40-40;
- Besluit Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 4 oktober 2012, nr. 5732502/Justis/12, strekkende tot de aanwijzing van buitengewoon opsporingsambtenaren bij het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen van de Koninklijke Marechaussee;
- Besluit toezicht en opsporing vervoer gevaarlijke stoffen geldend van 01-04-2013 t/m heden;
- Besluit aanwijzing KMCGS ex artikelen 11.1 en 11.3 Wet Luchtvaart van 28 april 2003;
- Besluit aanwijzing ambtenaren VROM-regelgeving (artikel 10-Reach);
- Beschikking van de Minister van Defensie van 18 oktober 1982, directie Juridische zaken, afdeling wetgeving en publiekrecht nr. CWO 82/O37~ betreffende de instelling van het korps militaire controleurs ontploffingsgevaarlijke stoffen.

1.1 Bevoegdheden

De bevoegdheden voor het uitoefenen van haar toezichthoudende en handhavende taken komen voort uit de Algemene Wet Bestuursrecht artikelen 5.15 t/m 5.17 en 5.19 en de Wet op de Economische Delicten 18 t/m 21 en 23.

De artikelen uit de Algemene Wet bestuursrecht handelen over het betreden van plaatsen, vorderen van inlichtingen, kopiëren, meenemen, vorderen van identiteitsbewijzen, stilhouden van voertuigen en het doorzoeken van voertuigen wanneer dit nodig is voor het KMCGS om haar taak als toezichthouder te kunnen uitvoeren. De inhoud van de artikelen uit de Wet op de Economische Delicten is gelijk aan die uit de Algemene Wet Bestuursrecht aangevuld met het openen van verpakkingen voor het nemen van monsters.

2 Terugblik toezichtjaar 2016

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een terugkoppeling over toezicht en handhaving van het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen binnen Defensie.

De hoofddoelstelling van het KMCGS is om het naleefgedrag van de wet- en regelgeving die van toepassing is het vervoeren en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen, op een zo hoog mogelijk niveau te brengen. Deze hoofddoelstelling is te splitsen in twee subdoelstellingen. Als eerste toezicht en handhaving van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen en de MP 40-20 "Dienstvoorschrift Vervoer Gevaarlijke Stoffen", naleving van artikel 10 van de REACH-regelgeving en de Wet Luchtvaart over het deel dat over gevaarlijke stoffen handelt en als tweede de controle op de naleving van de MP 40-21 deel I "Voorschrift opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen", de MP 40-40 "Voorschrift voor het merken van munitie en verpakkingen van munitie". Voor de controle van de opslag van overige verpakte gevaarlijke stoffen is geen bedrijfsvoorschrift aanwezig maar wordt gebruik gemaakt van de Publicatierichtlijn Gevaarlijke Stoffen 15 (PGS-15).

Het verbeteren van het naleefgedrag van regelgeving vergt een lange adem. Veelal gaat het om het veranderen van gedrag. Binnen defensie is er altijd een spanningsveld aanwezig tussen wat volgens de regelgeving moet, het beschikbare personeel, de aanwezige kennis, de operationele druk en de "can-do" instelling van het personeel. Dit maakt dat de grenzen van de regelgeving vaak worden opgezocht en met regelmaat, soms bewust maar meestal onbewust, niet wordt nageleefd.

Om invulling te geven aan de langere adem omvat het Toezichtjaarplan 2016 voor de periode 2016 tot en met 2020 dezelfde toezichtthema's. In dit Jaarverslag over 2016 vindt in deze cyclus de eerste terugblik plaats waarbij voor de ontwikkeling van het naleefgedrag aansluiting wordt gezocht bij de resultaten van voor 2016.

Binnen de toezichtthema's kunnen de accenten per jaar wel van elkaar verschillen maar de hoofdrichting van het thema blijft gelijk. Door te werken met een meerjarig toezichtplan met dezelfde thema's, is het onderkennen trends binnen het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen eenvoudiger.

De terugblik op het toezichtjaar 2016 wordt dan ook gedaan langs de thema's uit het Toezichtjaarplan 2016:

- "Munitieketen op orde"
- "Toezicht in de bosrand"
- "Opleiden moet"
- "Gevaarlijke stoffen onderweg"
- "Samen sterk"

Het thema "Munitieketen op orde" omvat de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen en voorwerpen op munitieopslaglocaties in Nederland.

"Toezicht in de bosrand" omvat het vervoer van gevaarlijke stoffen en de opslag en behandeling ervan tijdens oefeningen en dan voornamelijk in het buitenland.

"Opleiden moet" omvat m.n. het toezicht op de (wettelijk) verplichte opleidingen binnen het vervoer van gevaarlijke stoffen en de behandeling van ontplofbare stoffen.

"Gevaarlijke stoffen onderweg" omvat toezicht en handhaving over alle vervoersmodaliteiten bij het (logistieke) vervoer van gevaarlijke stoffen zowel over de weg als over binnenwater, spoor, door de lucht en over zee.

En ten slotte "Samen sterk". Dit is geen toezicht thema zoals de andere thema's maar beschouwd de samenwerkingsverbanden met andere toezichthouders en ketenpartners binnen en buiten defensie.

2.2 Realisatie versus uitvoering

In het onderstaande overzicht zijn de aantallen geplande activiteiten uit het toezichtjaarplan 2016 versus het aantal daadwerkelijk uitgevoerde activiteiten in 2016 weergegeven.

	Planning		Realisatie		Opmerking
	totaal	Controles	Controles		
"Munitieketen op orde"	120				
Opslaglocaties met munitie		70	43		In totaal 153 inbreuken MP 40-21
Processen munitieketen		10	--		Maakten deel uit van controles Opslaglocaties met munitie.
Instructiemunitie		20	2		Controle proces Instructie Munitie Staf DMUnB.
"Wacht en Tas" munitie		20	17		Wachtlocaties DBBO & Brigades KMAR. In totaal 41 inbreuken MP 40-21
"Toezicht in de bosrand"	20				
Oefeningen binnenland		5	1		1 x COBGS
Oefeningen buitenland		15	10		10x COBGS
"Gevaarlijke stoffen onderweg"	1343				
Wegvervoer ADR		1250	1448		Gecontroleerde voertuigen bij route, Poort, staande controles
Luchtvervoer ICAO-TI & MarOps		50	8		
Zeevervoer IMDG-Code		3	0		
Multimodaal vervoer weg-lucht		20	1		
Uitvoering ADR 1.10 (C/007)		0 (i.c.m. ADR)			
HCDG door ingehuurd vervoerders		20	12		
Overige gevaarlijke stoffen	0	0	3		Was niet opgenomen in planning
"Opleiden moet"	12				
Ketenonderzoek opleidingen		10	0		
Voorlichting toezicht GS		2	5		
"Samen sterk"				Bijeenkomsten	
Samenwerking ILT			2		Deelname ILT controle Gorinchem.
			6		Stuurgroep Inspectie GS
			4		Handhavingsoverleg ketenpartners
			1		Informeel overleg ILT, I-IZW, MCGS, KMCGS
			6		ILT vakgroep overleg vervoer GS
			6		ILT vakgroep overleg milieu
Overleg diverse ketenpartners			4		Douane
Verhuizing co-locatie KMCGS met ILT		--	1		Eind 2016 ¹ projectoverleg inhuizing KMCGS Graadt van Roggenweg 500 Utrecht
Diverse capaciteit				Bijeenkomsten	
Intern/werkoverleg			9		werkoverleg
Vaktechnische opleidingen			4 + 1		4 x indiv dueel + 1 x collectief

Tabel 1: planning versus realisatie

2.3 Overall-beeld naleefgedrag

2.3.1 Vervoer gevaarlijke stoffen

Het naleefgedrag geeft een beeld in welke mate het vervoer van gevaarlijke stoffen compliant is met de wetgeving die hierop van toepassing is. Het naleefgedrag is dan ook een maat voor de veiligheid voor het vervoeren van gevaarlijke stoffen. De wetgeving is immers bedoeld om de risico's die samenhangen met het vervoer van

gevaarlijke stoffen zo veel mogelijk te beperken zodat mens, dier en milieu hieraan niet worden blootgesteld.

De wetgeving die als norm dient voor het bepalen van het naleefgedrag is de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen en de Wet Luchtvaart voor het deel dat het vervoer van gevaarlijke stoffen omvat.

De onderstaande tabel geeft het resultaat weer van de controles op het militaire vervoer over een periode van 8 jaar.

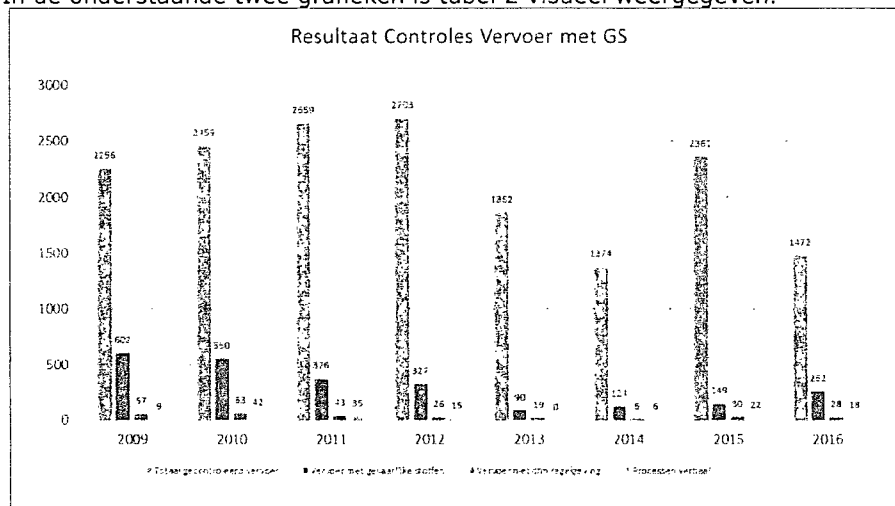
In de tabel is opgenomen:

- Het totaal aantal controles dat door het KMCGS op het militaire vervoer zijn uitgevoerd;
- Het aantal controles van het totaal waarbij gevaarlijke stoffen zijn aangetroffen;
- Het aantal controles waarbij niet werd voldaan aan wet- en regelgeving;
- Het aantal proces-verbaal dat is opgemaakt en bij het Openbaar Ministerie zijn ingediend voor verdere afhandeling;
- Het naleefgedrag van de wet- en regelgeving.

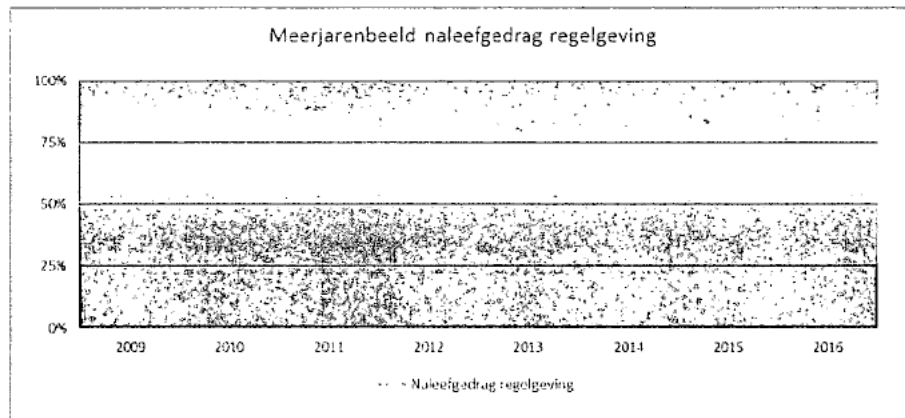
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal gecontroleerd vervoer	2256	2459	2659	2703	1862	1374	2361	1469
Vervoer met gevaarlijke stoffen	602	550	376	327	90	124	149	262
Vervoer niet cfm regelgeving	57	63	43	26	19	5	30	28
Processen verbaal	9	42	35	15	0	6	22	18
Naleefgedrag regelgeving	91%	89%	89%	92%	79%	95%	80%	89%

Tabel 2: Resultaat controles vervoer

In de onderstaande twee grafieken is tabel 2 visueel weergegeven.

Grafiek 1: Resultaten controles vervoer

Grafiek 2: Meerjarenbeeld naleefgedrag regelgeving

In totaal zijn in 2016 1472 vervoerseenheden gecontroleerd. Dit aantal ligt lager dan in 2015. De oorzaak hiervan is een verminderde controle capaciteit door de instroom van een nieuwe controleur vervoer GS en de hiermee samenhangende inwerkperiode door een ervaren controleur en omdat een controleur vanaf augustus 2016 tot aan zijn datum FLO op 1 april 2017, ziek thuis is geweest.

In 2016 zijn 28 overtredingen op de vervoerswetgeving geconstateerd waarbij in 18 gevallen een proces verbaal opgemaakt door het KMCGS en aan het OM ingediend voor verdere afhandeling. De overige 10 overtredingen zijn via "naleevingshulp" opgelost. Het betrof hier kleine overtredingen die geen gevaar voor de het transport of de omgeving opleverden en die met enige assistentie van de controleur konden worden opgelost.

Uit onderzoeksgegevens naar het nalevingsgedrag bij het vervoer van gevaarlijke stoffen in de civiele sector, komt naar voren dat het nalevingsgedrag in deze sector rond de 70% ligt. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het vervoer van gevaarlijke stoffen binnen de civiele sector complexer van aard is gezien de soorten van gevaarlijke stoffen die worden vervoerd, ten opzichte van de gevaarlijke stoffen die binnen defensie worden vervoerd. Het gemiddelde naleefgedrag in de civiele sector kan als ondergrens dienen voor het naleefgedrag binnen defensie waarbij het uitgangspunt blijft dat een zo hoog mogelijk naleefgedrag moet worden nagestreefd.

Op basis van de geregistreerde controles die door het KMCGS zijn uitgevoerd ligt het naleefgedrag voor 2016 op 89%. De waarde van dit naleefgedrag zegt alleen iets over het vervoer dat daadwerkelijk door het KMCGS is gecontroleerd. Welk deel dit is van het totale vervoer aan gevaarlijke stoffen binnen Defensie is op dit moment voor het KMCGS niet inzichtelijk.

Wanneer de meldingen-voorval die in 2016 in PeopleSoft zijn gedaan over overtredingen van de wet- en regelgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht mede in ogenschouw worden genomen, is een naleefgedrag van 89% te rooskleurig.

De gemelde voorvallen in PeopleSoft zijn niet onderzocht door het KMCGS maar met zekerheid kan worden vastgesteld dat het daadwerkelijke naleefgedrag lager ligt dan de 89% die uit het beeld van het toezicht op het vervoer naar voren komt.

Voor een beter gevalideerd beeld is het noodzakelijk om in 2017 ook de meldingen-voorval uit PeopleSoft te registreren in de categorie "overtreding" wanneer zij gebaseerd zijn op het daadwerkelijk overtreden van de wet- en regelgeving van het vervoer van gevaarlijke stoffen. Dit draagt al bij tot een beter gevalideerd beeld van wat er binnen het vervoer van gevaarlijke stoffen gebeurt. Om het te voorkomen dat men terughoudend wordt met het melden van voorvallen van gevaarlijke stoffen, zal het KMCGS geen opsporingsonderzoeken opstarten naar de gemelde overtredingen.

Naast het betrekken van de meldingen-voorval in de registratie ziet KMCGS een kijkfunctie in de transportplanningsmodule in SAP en het maken van afspraken met de beide meldkamers waar de transporten met TBB/HCDG moet worden aangemeld, als sleutel om deze informatiebehoefte in te vullen om zodoende een beter inzicht te zijn om de toezichtcapaciteit van het KMCGS informatie gestuurd te plannen en aan te sturen waardoor ook een beter beeld van de werkelijkheid kan worden verkregen.

2.3.2 Opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen

Evenals bij het vervoer heeft het naleefgedrag van de interne defensieregelgeving voor de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen en voorwerpen, een beeld in welke mate deze activiteit in overeenstemming is met de regelgeving die hierop van toepassing is. Ook is het naleefgedrag een maat voor zowel de interne, de inwendige als de externe veiligheid voor het de opslag en behandeling van gevaarlijke ontplofbare stoffen en voorwerpen. Vanwege het feit dat het KMCGS in de MP 40-21 "Voorschrift Opslag en Behandeling Ontplofbare Stoffen en Voorwerpen" is aangewezen om toe te zien op de naleving van dit dienstvoorschrift, richten de controleurs Controle Opslag en Behandeling van Gevaarlijke Stoffen zich voornamelijk op de opslag van munitie en explosieve stoffen en worden de overige gevaarlijke stoffen door Team Milieuhandhaving beschouwd op basis van de PSG-15 en de vigerende milieuwetgeving.

In tegenstelling tot bij het vervoer worden bij de controles op de opslag en behandeling geen processen-verbaal gemaakt wanneer de regelgeving wordt overtreden. De direct betrokken commandant en de vergunninghouder ontvangen de resultaten van de controles met daarbij een termijn waarbinnen de overtredingen moeten zijn opgelost. Na deze termijn volgt een nieuwe controle over de eerder geconstateerde overtredingen waarna weer een rapportage volgt. Indien binnen de gestelde termijn geheel geen acties zijn ondernomen om de overtredingen op te heffen, draagt C-KMCGS de casus over aan de Inspectie Leefomgeving en Transport voor bestuurlijke handhaving. In 2016 is dit niet nodig geweest en is er geen casus overgedragen aan ILT voor handhaving.

De onderstaande tabel geeft het resultaat weer van de controles op de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen over een periode van 8 jaar.

In de tabel is opgenomen:

- Het totale aantal munitie-opslaglocaties die door het KMCGS zijn gecontroleerd;
- Het aantal controles van het totaal waarbij ontplofbare stoffen zijn aangetroffen;
- Het aantal munitie-opslaglocaties die niet voldoen aan de regelgeving uit MP 40-21.
- Het naleefgedrag van de regelgeving uit de MP 40-21.

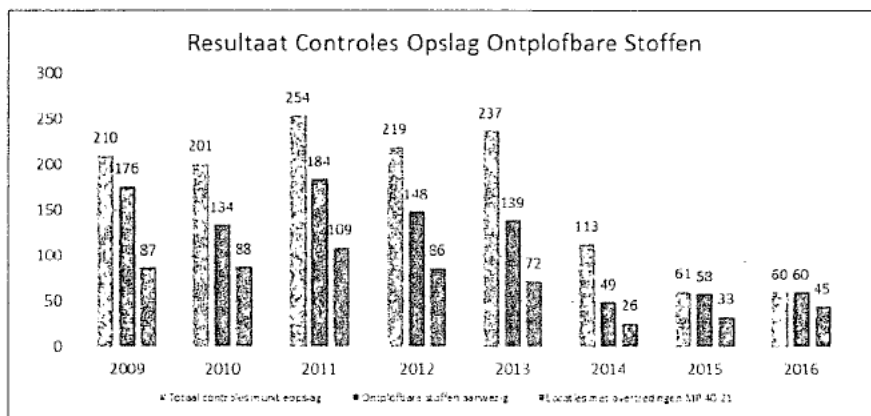
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal controles munitieopslag	210	201	254	219	237	113	61	60
Ontplobbare stoffen aanwezig	176	134	184	148	139	49	58	60
Locaties met overtredingen MP 40-21	87	88	109	86	72	26	33	45
Naleefgedrag MP 40-21	51%	34%	41%	42%	48%	47%	43%	25%

Tabel 3: Totaalbeeld controles opslag en behandeling ontplobbare stoffen

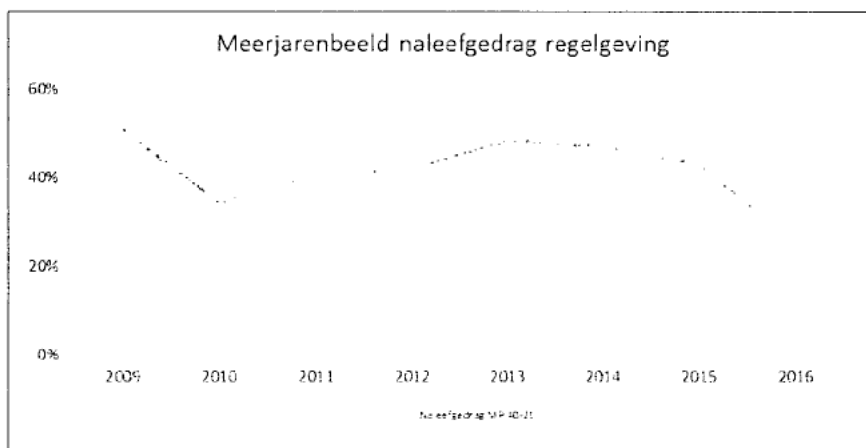
In 2016 zijn alle munitiecomplexen waarvan bekend is dat er munitie is opgeslagen, aan een controle onderworpen door de controleurs Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen. Daarnaast is onder het thema "Wacht en tas munitie" een begin gemaakt met controles bij de wachtlocaties van DBBO en de Brigades van de KMar. In totaal zijn 60 locaties gecontroleerd verdeeld over 43 munitiecomplexen en 17 locaties van DBBO en KMar.

De controles die in 2016 zijn uitgevoerd dienen als 0-meting voor de controles voor 2017. Evenals in 2015 zijn de munitieopslaglocaties niet alleen gecontroleerd of zij voldoen aan de eisen uit de MP 40-21, maar is ook gekeken naar de onderliggende bedrijfsprocessen die ten grondslag liggen aan de geconstateerde inbreuken op deze MP.

In de onderstaande twee grafieken is tabel 2 visueel weergegeven.

Grafiek 3: Controles opslag en behandeling ontplobbare stoffen

Grafiek 4: Meerjarenbeeld naleefgedrag regelgeving

Het meerjarenbeeld heeft een gemiddeld naleefgedrag te zien van 25%. Dit is laag en geeft ten opzichte van voorgaande jaren een dalende trend te zien. Wanneer de DBBO en KMar locaties buiten beschouwing worden gelaten en dus alleen de munitiecomplexen in beschouwing worden genomen, stijgt het naleefgedrag naar 33% maar ook dit is een lage score.

Naar oordeel van het KMCGS zijn er twee punten die het lage naleefgedrag veroorzaken:

- In 2016 zijn de brigades van KMar en de wachtlocaties van DBBO voor het eerst in de controle op de naleving van de MP 40-21 opgenomen. Op deze locaties wordt munitie opgeslagen waarbij de opslag niet voldoet aan de regelgeving van de MP 40-21. Het gaat hierbij voornamelijk om bouwkundige kasten voor de opslag van munitie waarvoor door de gebruiker geen toestemming is aangevraagd bij de MCGS om hierin daadwerkelijk munitie op te slaan. Dit is volgens de MP 40-21 wel een voorwaarde om munitie te mogen opslaan op een locatie die niet als munitiecomplex is aangemerkt.
- Bij de munitiecomplexen kunnen de keuringsgegevens van de elektrische- en bliksembeveiligingsinstallaties niet altijd worden getoond bij de gehouden controles. Hiernaast was het bij de getoonde keuringsrapporten niet duidelijk of de installaties nu wel of niet was goedgekeurd.

2.3.3 *Top 5 overtredingen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen*

- Vervoer van gevaarlijke stoffen zonder vervoerdocument;
- Lading niet gestuwd;
- Het niet nakomen van de afzendersverplichtingen;
- Vervoer van niet-ADR-gekeurde drukhouders;
- Negeren tunnelverbod.

2.3.4 *Top 5 overtredingen/inbreuken bij opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen*

- Keuringen bliksembeveiliging- en elektrische installaties niet op orde;
- Bouwkundige kasten voor de opslag van munitie waarvoor door de gebruiker geen toestemming is aangevraagd bij de MCGS;
- De zichtbaar aangegeven hoeveelheid Netto Explosief Gewicht (NEG) in het munitiemagazijn komt niet overeen met de omgevingsvergunning of het WMS.
- Geplaatst bandklassebord(en) is(zijn) niet in overeenstemming met de hoogst aanwezige gevarensklasse in een munitiemagazijn;
- Niet stabiel opgebouwd munitiestapels in munitiemagazijn(en).

2.4 Terugkoppeling per toezichtthema.

In deze paragraaf zijn de meest in het oog springende bevindingen die bij het toezicht op de verschillende thema's zijn gedaan opgenomen.

2.4.1 Munitieketen op orde

2.4.1.1 Munitiecomplexen

In 2016 zijn de munitiecomplexen die onder verantwoordelijkheid vallen van de OPCO's en de complexen van het Defensie Munitiebedrijf bezocht (Coevorden, Ruinen, Staphorst en Bergen) aan een controle onderworpen door de controleurs Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen. In totaal zijn 43 locaties bezocht. Voor de complexen Coevorden, Ruinen, Staphorst en Veenhuizen waar in 2015 een controle en een hercontrole is gehouden, heeft C-DMUnB naar aanleiding van onze bevindingen een plan van aanpak gemaakt om bestaande situatie die in de afgelopen decennia is ontstaan weer in overeenstemming te brengen met de regelgeving. Om dit te bewerkstelligen is het van belang dat oude overtollige munitie die nog op Coevorden en Staphorst ligt opgeslagen, wordt afgestoten voor vernietiging. Pas wanneer dit kan worden uitgevoerd en hiervoor de nodige financiële middelen binnen de DMO zijn vrijgemaakt, kan C-DMunB de locaties Coevorden en Staphorst weer binnen de randvoorwaarden van de MP 40-21 brengen. Gezien de omvang van het project zal het nog zeker tot eind 2017 duren voordat alle complexen weer geheel in-control zijn.
het KMCGS

2.4.1.2 Keuringsrapporten

Een terugkerend knelpunt op de munitiecomplexen bij alle OPCO's en de DMO zijn de keuringsrapporten van de bliksembeveiligingsinstallaties en de elektrische installaties. De keuringsrapporten geven geen duidelijk uitsluitsel of de installaties goed- of afgekeurd zijn. Ook was het niet duidelijk of de in de rapportages geconstateerde gebreken waren verholpen of nog altijd aanwezig zijn. Om de kwaliteit van de keuringsdocumenten te verhogen zodat een keuringsrapport duidelijk uitsluitsel geeft of de installatie goed- of afgekeurd is en om ervoor te zorgen dat de gemelde gebreken in de rapportages ook daadwerkelijk worden opgevolgd, is het KMCGS het in overleg gegaan met de afdeling het Rijks Vastgoed Bedrijf waar de keuringsrapporten binnenkomen en worden verwerkt en van waaruit de keurende bedrijven worden aangestuurd. Het RVB bleek zich niet bewust te zijn van de inhoudelijke tekortkomingen en de status van de keuringsrapporten en is een verbetertraject gestart dat ervoor moet zorgen dat keuringsrapporten van de bliksembeveiligings- en elektrische installaties van munitiebunkers, duidelijk uitsluitsel geven of de installaties goed- of afgekeurd zijn. De verwachting is dat het resultaat van dit verbetertraject in 2017 zichtbaar wordt.

2.4.1.3 "Wacht en tas munitie"

Onder het thema "Munitieketen op orde" is een begin gemaakt met het toezichtonderwerp "Wacht en tas munitie" bij de wachtlocaties van DBBO en de Brigades van de KMar. In totaal 17 locaties gecontroleerd waarvan 13 wachtlocaties van DBBO en 4 brigades van de KMar. Bij DBBO en de brigades van de KMar worden de aanbevelingen van het KMCGS adequaat opgepakt en wordt de opslag van munitie ingeregeld volgens de normen uit de MP 40-21. Alle overige wachtlocaties van DBBO en de Brigades KMar volgen in 2017.

2.4.1.4 Instructiemunitie

Een punt van zorg blijft het dossier instructiemunitie waar zowel het DMunB als de EODD verantwoordelijk voor zijn. De in 2015 geconstateerde situatie dat bij eenheden instructiemunitie aanwezig is aangetroffen zonder dat de daarbij behorende verklaring dat de munitie vrij is van explosieve stoffen kon worden getoond of dat deze bij het DMunB aanwezig was, was ook eind 2016 niet opgelost. Het risico dat dit met zich meebrengt is relatief beperkt omdat instructiemunitie die door het DMunB of door de EODD (voor april 2009 het EOCKL) is gecontroleerd op de aanwezigheid van explosieve stoffen te herkennen is aan het ingegraveerde elconummer van de eenheid gevolgd een volgnummer en een ingeslagen en met rode verf in gevulde "O". Van alle andere modellen waarop deze kenmerken niet aanwezig zijn, is met zekerheid te stellen dat zij niet zijn gecontroleerd door het DMunB of de EODD en dat zij dus nog explosieve stoffen of restanten daarvan kunnen bevatten. Dit vergt wel oplettendheid van het personeel dat met instructiemunitie omgaat.

Naast de "Vrij van Explosieven Verklaring" is ook geconstateerd dat een centraal overzicht ontbreekt van welke eenheid nu welke instructie munitie in bezit heeft. In de Assortimentsinstructie 018-010 Sub assortiment Instructiemunitie (standdatum 21 juli 2014) is wel een normering opgenomen van de autorisatie van instructiemunitie over eenheden maar inzicht in de actuele situatie ontbreekt.

Gezien het feit dat instructiemunitie niet van echte munitie te onderscheiden is vormt deze categorie een potentieel veiligheidsrisico wanneer deze in onbevoegde handen terecht komt. Registratie en beheer zijn dan ook noodzakelijk.

In 2016 zou door het DMunB een nieuwe assortimentsinstructie worden gemaakt waarin het proces van de behoeftestelling tot afstoting wordt beschreven en tevens hoe de huidige situatie met instructiemunitie weer in-control gebracht kan worden. In 2016 is geen nieuwe assortimentsinstructie uitgegeven of een concept hiervan aangeboden aan het KMCGS.

2.4.1.5 Toezichtbezoek aan het Caribische gebied

In oktober is door het KMCGS een toezicht/controlé bezoek gebracht aan de opslaglocaties van munitie en overige gevaarlijke stoffen van de Koninklijke Marine, de Koninklijke Marechaussee en de Kustwacht op Curaçao, Bonaire, Sint-Maarten en Aruba. Het bezoek is uitgevoerd door een controleur opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen en de teamleider Team Milieuhandhaving.

Op het gebied van opslag en behandeling van ontplofbare stoffen en voorwerpen was er ten opzichte van de controle ronde in 2015 geen voortgang geboekt. De in 2015 gemelde knelpunten op de opslag van ontplofbare stoffen waren in 2016 nog aanwezig. Het gaat hier om:

- het ontbreken van nota's van de MCGS bij opslag van munitie in bouwkundige kasten;
- het gebruik van niet gekeurde of brandblussers met een kleinere capaciteit dan voorgeschreven in de MP 40-21;
- het ontbreken van de juiste etikettering op de toegangsdeuren van bouwkundige kasten voor de opslag van munitie;
- opslag van munitie direct naast en bij overige gevaarlijke stoffen
- en inspectie en classificatie van munitie van munitie door de controleur retourstroom Klein Kaliber Munitie kan waarvoor hij is opgeleid en dus bevoegd is.

Voor Team Milieuhandhaving was dit de eerste schouw op de status in het Caribische gebied van de opslag en behandeling van de overige gevaarlijke stoffen. Bij deze schouw zijn tekortkomingen vastgesteld inzake:

- het niet kunnen tonen van de keuringscertificaten van de aanwezige brandveiligheidsopslagkasten;
- lekkende verpakkingen van gevaarlijke stoffen;
- geen milieubescherpende voorzieningen bij inzamelpunten voor gevaarlijke afvalstoffen;
- brandblussers en Persoonlijke Beschermende Middelen (PBM) niet direct toegankelijk/bereikbaar;
- overschrijding van toegestane opslaghoeveelheden van gevaarlijke stoffen in brandveiligheidsopslagkasten.
- "Bad Housekeeping" in de opslaglocaties van de overige gevaarlijke stoffen.

De tekortkomingen zijn door de Teamleider TMH gerapporteerd aan de commandanten in wiens gebied van verantwoordelijkheid de tekortkomingen zijn vastgesteld.

In 2017 wordt nogmaals een toezicht bezoek gepland om te zien of de in 2016 gesignaleerde tekortkomingen zijn opgelost.

2.4.2 Toezicht in de bosrand

2.4.2.1 Bezochte oefeningen

In het toezicht jaar 2016 zijn 15 oefeningen zoals die zijn opgenomen in tabel 1 bezocht. Hierbij is naar het vervoer, de opslag en de behandeling van gevaarlijke stoffen gekeken met een zwaartepunt op het vervoer en de opslag van munitie. De controles voor de opslag van ontplofbare stoffen worden uitgevoerd op basis van Nota's van de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen (MCGS). De MCGS geeft in haar Nota's aan op welke locaties en onder welke condities ontplofbare stoffen mogen worden opgeslagen gedurende de betreffende oefening.

Bezocht zijn de volgende oefeningen:

Land	Oefening & Locatie
Hongarije	• Varpalota Chalange - Oefengebied omgeving PAPA Airbase, Ujdorogd,
Duitsland	• SOM/SOMS 1 t/m 3 - Bergen-Hohne & Munster
	• SO-1 Baumholder - Baumholder
	• FTX Horse Supremacy - Oberlausitz/GüZ Altmark
	• FTX Resilient Fusilier - Oberlausitz
	• Klitz / GüZ Altmark
	• FTX JAWTEX - Husum

	FTX/LFX Hammelburg Hunter Hammelburg
	Low Lands Grenade Weeze
	LFX Griffin Strike Baumholder
Noorwegen	Cold Respons Gebied: Lanke, Rinnan, Vaernes, Skordal
België	Springoefeningen EODD Beverlo
Letland	Silver Arrow ADAZI Militair Training Area

Tabel 4: bezochte oefeningen

Net als in 2015 zijn de controles over de opslag en behandeling van ontplofbare en overige gevaarlijke stoffen en de controles op het vervoer van deze stoffen voornamelijk gericht geweest op zichtbare aanwezigheid van het KMCGS en op het verlenen van controles en nalevingshulp aan het begin van de processen van het vervoer, de opslag en de behandeling van gevaarlijke stoffen. Hierbij is adviserend en sturend opgetreden ter voorkoming van overtredingen van de regelgeving gedurende het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen. De reden om het toezicht bij oefeningen in het buitenland op deze wijze uit te voeren, m.n. bij de SOB/SOMS, was om de opvoer van munitie naar de schietbanen zo min mogelijk te verstoren. Daar waar nodig zijn de geconstateerde tekortkomingen of inbreuken op de regelgeving teruggekoppeld op de commandant of staf van de oefende eenheid, C-SOB/SOMS en/of C-NSE.

In vrijwel alle gevallen zijn de aanbevelingen van het KMCGS opgepakt en zijn de tekortkomingen of inbreuken beëindigd.

2.4.2.2 Bevindingen tijdens oefeningen

De bevindingen die in 2016 tijdens oefeningen zijn gedaan wijken weinig af van de bevindingen uit 2015. Hieronder zijn de meest in het oog springende bevindingen opgesomd die tijdens het toezicht tijdens oefeningen zijn gedaan:

- Het kennisniveau van het personeel over zowel het vervoer als de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen is laag waardoor wet- en regelgeving onvoldoende wordt nageleefd;
- Geen ondersteuning van oefeningen vanuit het DMunB met munitietechnische capaciteit waardoor de controleur retourstroom klein kaliber munitie ook andere soorten munitie inspecteert en (her)verpakt dan waarvoor de controleur retourstroom is opgeleid;
- Geen door de MCGS geschouwde werklocatie aanwezig waar munitietechnici werkzaamheden aan munitie van de gevarenklasse 1.1. kunnen uitvoeren (mobiele werkplaats, leeg munitiemagazijn of onderhoudsgebouw);
- Voor de opslag van brandstoffen in jerrycans of andere vloeibare gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen, zijn geen containers beschikbaar die zijn voorzien van een opvangcapaciteit in het geval lekkage van één of meerdere jerrycans of verpakkingen.
- De verplichtingen die verbonden zijn aan de rollen van afzender, vervoerder of ontvanger bij het vervoer van gevaarlijke stoffen worden onvoldoende nageleefd;
- Eenheden zijn zich bij oefeningen onvoldoende bewust van vredesbeperkingen die van toepassing zijn bij het vervoer en opslag en behandeling van gevaarlijke

stoffen. Uitgangspunt is dat de nationale regelgeving van het land waarin wordt geoefend het uitgangspunt is en dat wanneer de norm van defensie voor de opslag en behandeling (MP 40-21) of voor het vervoer (MP 40-20) stringenter is, onze Nederlandse wetgeving van toepassing is;

- Vervoer van gevaarlijke stoffen volgens IMDG-Code gekenmerkt en geëtiketteerd terwijl het vervoer alleen over land wordt uitgevoerd;
- De C/007 "Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van munitie wordt onvoldoende nageleefd bij vervoer dat door ingehuurd civiele vervoerders wordt uitgevoerd. Civiele vervoerders voeren munitie van oefeningen terug naar Nederland waarbij de vervoerder wel haar eigen beveiligingsplan cfm. ADR 1.10 heeft geïmplementeerd maar de aanvullende eisen uit de C/007 niet worden ingevuld. De civiele vervoerder kent de aanvullende eisen die defensie stelt aan de het vervoer van munitie niet en de afzender van de munitie laat na om de maatregelen uit de C/007 te implementeren.
- Opslag van munitie zonder instemming (Nota) van de MCGS. Zonder instemming van de MCGS is opslag van munitie bij oefeningen niet toegestaan. De nota van de MCGS vormt samen met de MP 40-21 de norm voor het toezicht door het KMCGS;
- Tankcontainers met onduidelijke of onleesbare stempelplaten waardoor de voor het vervoer verplichte keuringsdata niet te controleren zijn.

2.3.5 *Gevaarlijke stoffen onderweg*

2.3.5.1 Overtredingen

In totaal zijn in 2016 1469 controles uitgevoerd op het vervoer van gevaarlijke stoffen. Hierbij zijn 28 overtredingen op de vervoerswetgeving geconstateerd waarbij in 17 gevallen een proces-verbaal opgemaakt door het KMCGS bij het OM ingediend voor verdere afhandeling. De processen-verbaal hadden o.a. betrekking op:

- het ontbreken of het niet volledig of juist opgemaakt vervoersdocument;
- het vervoer van niet gestuwde leeg ongereinigde jerrycans;
- het negeren van het tunnelverbod;
- het vervoer van een tankcontainer zonder de juiste kenmerking;
- het vervoeren van drukhouders gevuld met een gevaarlijke stof maar niet als zodanig vervoert;
- het niet meevoeren van schriftelijke instructies;
- het vervoeren van lithiumbatterijen zonder vervoersdocument en 2 kg brandblusser;
- het niet gestuwd en in een stevige buitenverpakking vervoeren van brandblussers;
- onjuiste kenmerking van het collo en vermelding op het vervoersdocument bij multimodaal vervoer;
- het vervoer van en gevaarlijke stof in een niet goed gesloten verpakking;
- het niet geheel afdekken van de laadruimte bij het vervoer van ADR klasse 1.

2.3.5.2 Vervoer door de lucht

Naar inleiding van een groot aantal geconstateerde overtredingen bij aankomst in Nederland van vervoerde gevaarlijke stoffen vanuit Mali, Jordanië en Malta met militaire luchtvaartuigen, is in overleg met het OM in Arnhem besloten om hierover een bestuurlijke aanschrijving te maken voor de CDS / D-DAOG en niet het strafrechtelijke traject te volgen (Xpostnr. KMAR2016006627). De reden voor deze keuze was dat de geconstateerde overtredingen aan een complex van factoren te wijten waren die zowel betrekking hadden op de organisatie als op de medewerkers.

In het onderzoek naar de overtredingen zijn de volgende oorzaken als meest belangrijke naar voren gekomen:

- tijdsdruk in het missiegebied;
- personeel is recent opgeleid en heeft geen gelegenheid gehad om voorafgaand aan de missie praktijk ervaring op te doen;
- het verzenden van gevaarlijke stoffen vanuit de missiegebieden gaat te goeder trouw;
- procedures worden niet nageleefd.

In reactie op het gestelde in de bestuurlijke aanschrijving en uit het onderzoek naar een ernstig incident tijdens de redeployment vanuit ISAF in Afghanistan, heeft D-DAOG in zijn NOTA "Reactie bestuurlijk toezicht vervoer gevaarlijke stoffen" (Xpostnr. BS2016023513) opdrachtgegeven om meer aandacht te geven aan bewustwording, materiaal, opleiding en ervaring alvorens mensen en materieel worden ingezet in Nederland en Missiegebieden.

Het KMCGS zal deze nota in 2017 gebruiken bij haar toezicht op het vervoer gevaarlijke stoffen.

2.3.5.3 Beveiligingsmaatregelen

Op verzoek van de Beveiligingsautoriteit is toezicht gehouden de op de naleving van de beveiligingsmaatregelen uit de C/007 "Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van TBB" en dan specifiek voor het vervoer van munitie, granaten, explosieven en springmiddelen zoals is verwoord vanaf paragraaf 3.4 in de Uitvoeringsbepalingen Defensie Beveiligingsbeleid, Deelgebied Fysieke Beveiliging, Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van TBB. Door opvolging te geven bij het vervoer van High Consequences Dangerous Goods (vrijwel alle munitie die door defensie wordt vervoerd valt binnen deze categorie) aan het gestelde in de C/007, wordt invulling gegeven aan hoofdstuk 1.10 Voorschriften voor de beveiliging uit deel 1 van het ADR. Onder "beveiliging" wordt in dit hoofdstuk verstaan: de maatregelen of voorzorgsmaatregelen die getroffen moeten worden om diefstal of misbruik van gevaarlijke goederen waardoor personen, goederen of het milieu gevaar kunnen lopen, te beperken.

Ondanks dat de in 2015 gesignaleerde knelpunten ook in 2016 nog actueel zijn, is de overall constatering over 2016 dat de C/007 aan bekendheid heeft gewonnen maar dat de naleving van de te nemen maatregelen voor verbetering vatbaar is. Een nadrukkelijke verwijzing in de MP 40-20 "Voorschrift Vervoer van Gevaarlijke Stoffen" naar de C/007 voor beveiligingsaspecten bij het vervoer van gevaarlijke stoffen, helpt om de bekendheid van de C/007 te vergroten en de naleving te bevorderen.

De Beveiligingsautoriteit is in 2016 gestart met herziening van de C/007 waarin het vervoer van alle Te beschermen Belangen, dus ook HCGD incl. munitie, in één document worden samengebracht.

2.3.6 Opleiden moet

2.3.6.1 Ketenonderzoek

De geplande ketenonderzoeken naar de (wettelijk) voorgeschreven opleidingen van de relevante spelers in de vervoersketen, de z.g.n. normadressanten, heeft in 2016 niet plaatsgevonden. Dit onderzoek wordt in het Toezichtjaar 2017 uitgevoerd.

2.3.6.2 Voorlichting

Door het KMCGS is op verzoek 5 maal een voorlichting gegeven over het optreden van het KMCGS en de veel op verzoek voorkomende overtredingen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen. Daarnaast zijn tijdens oefeningen ook kleine voorlichtingssessies gehouden toegespitst op de situatie van de oefening en zijn één op één onderwijsleergesprekken gevoerd om de regelgeving aan chauffeurs en kaderleden uit te leggen.

2.3.7 Samen sterk

2.3.7.1 Inspectie Leefomgeving en Transport

In de samenwerking tussen KMCGS en ILT Handhaving Gevaarlijke Stoffen Rail- en Wegvervoer is 2016 geen wijziging opgetreden. Bij controles op het vervoer van gevaarlijke stoffen werken KMCGS en ILT naast elkaar binnen het eigen mandaat en domein. Hoewel ILT op basis van de WVGS bevoegd is in zowel het civiele als het militaire domein, beperkt zij zich tot toezicht en handhaving op het civiele vervoer van gevaarlijke stoffen. Toezicht en handhaving op de naleving van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen, de Wet Luchtvaart voor zover het vervoer van gevaarlijke stoffen betreft, wordt binnen het militaire domein uitgevoerd door het KMCGS. Door ILT HGS zijn echter wel 3 defensievoertuigen stilgezet die bij het vervoer van brandstof een tunnelverbod negeerden. Deze overtredingen door ILT als heterdaad geconstateerd. De afhandeling van deze overtredingen is door het KMCGS overgenomen.

Binnen het werkveld van de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen, verloopt de samenwerking tussen ILT Defensie Toezicht en het KMCGS minder soepel. De reden hiervan is dat ILT Defensie Toezicht haar rol tussen bevoegd gezag (ILT) en de rol van het KMCGS als controleur op de naleving van o.a. het bedrijfsvoorschrift Opslag en Behandeling Ontplofbare Stoffen en Voorwerpen, strakker heeft weggezet. Hierbij maakt het KMCGS deel uit van Defensie als "ondertoezichtstaande" van ILT en is er een eenrichtingsverkeer v.w.b. informatie ontstaan van het KMCGS naar ILT Defensie Toezicht i.p.v. een samenwerkingsverband met informatie-uitwisseling over en weer. Daar waar in 2015 er nog enige afstemming was binnen het project "De generaal Centraal" is dit in 2016 tot stilstand gekomen.

2.3.7.2 Co-locatie KMCGS en ILT

Eind 2016 heeft het eerste overleg plaatsgevonden tussen het projectteam dat de inrichting en huisvesting van overheidsinstanties verzorgd voor de locatie aan de Graadt van Roggenweg in Utrecht met RVB, CDC en KMCGS. Geïdentificeerde aandachtspunten zijn MULAN-aansluitingen op de werkplekken en te nemen beveiligingsmaatregelen.

Ten tijde van dit overleg stond de verhuizing van het KMCGS naar de Graad van Roggenweg gepland in het eerste kwartaal van 2017. Inmiddels is dit doorgeschoven naar het derde of het laatste kwartaal van 2017.

2.3.7.3 Militaire Luchtvaart Autoriteit

KMCGS en MLA waren in 2016 voornemens om gezamenlijk toezicht te houden op de opleidingseisen die aan gezagvoerders en loadmasters worden gesteld voor het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht. De grondslag hiervoor ligt in de MAR-OPS Subpart R – Transport of Dangerous Goods by Air. Dit gezamenlijke toezicht was ingegeven door het verlopen per 31 maart 2016 van de ontheffing op de ICAO Technische Voorschriften (ICAO TI DOC 9284 - AN/905) en de MLE-OPS wat betreft de verplichte opleiding van gezagvoerders voor het vervoeren van gevaarlijke stoffen.

Dit gezamenlijke toezicht is in 2016 niet van de grond gekomen. In 2016 is door het KMCGS één keer een opleidingsoverzicht opgevraagd van deze verplichte opleidingen bij de commandant van de Vliegbasis Eindhoven. Volgens het overzicht waren alle gezagvoerders werkzaam op de Vliegbasis Eindhoven opgeleid voor het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht. Hierover is in samenwerking met de MLA geen reality-check uitgevoerd.

2.3.7.4 Beveiligingsautoriteit

Op verzoek van de Beveiligingsautoriteit heeft het KMCGS ook in 2016 de naleving van de beveiligingsmaatregelen uit de C/007 "Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van munitie, granaten, explosieven en springmiddelen", in haar toezicht meegenomen. De wijze van rapporteren over de bevindingen die door het KMCGS worden gedaan richting de BA en de frequentie waarin de BA hierover wil worden geïnformeerd, moet nader worden afgestemd. Dit geldt ook voor de status van de geconstateerde afwijkingen op de C/007. Moet dit worden beschouwd als overtreding van een voorschrift of is het een veiligheidsincident of beiden.

2.3.7.5 Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen

Evenals de voorgaande toezichtjaren bestond de samenwerking tussen de MCGS en het KMCGS uit overleg over de inhoud van door de MCGS gegeven ontheffingen op de MP 40-21 en over de interpretatie van artikelen uit MP 40-21.

3 Handhaafbaarheid regelgeving

3.1 Vervoerswetgeving

De wetgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen waarop het KMCGS controle op de naleving uitvoert, vormt geen knelpunt voor de handhaafbaarheid. De wetgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen is echter wel complex waardoor het voorkomt dat verschillende controleurs vervoer gevaarlijke stoffen, wetsartikelen anders uitleggen. Voor de eenduidige handhaving wordt in die gevallen waarbij intern het KMCGS discussie ontstaat over de interpretatie van wetsartikelen voor het militaire vervoer van gevaarlijke stoffen, dit in het z.g.n. technisch overleg bediscussieerd en het resultaat van deze discussies als eenheid van opvatting vastgelegd in het KMCGS Vademecum.

3.2 Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen

3.2.1 MP 40-21 deel "Opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties"

Sinds mijn eerste jaar verslag in 2014 attendeer ik al op de noodzaak om deel 2 van de MP 40-21 "Opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties" weer op te nemen in de MP 40-21. Bij het verschijnen van de huidige versie van de MP is dit deel hieruit geschrapt. Sindsdien ontbreekt het normenkader voor de controle op de opslag en behandeling van de overige gevaarlijke stoffen bij oefeningen en operaties. Dit is een knelpunt voor zowel de eenheden die met gevaarlijke stoffen te velde omgaan, als voor het KMCGS bij het toezicht. Door het KMCGS wordt het personeel nu gewezen op hun "zorgplicht" bij de omgang met gevaarlijke stoffen. Zorgplicht als norm is voor het KMCGS niet handhaafbaar. Eind 2013 was er al een conceptversie van het deel "Opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties" in concept gereed. Tot op dit moment is dit concept niet omgezet in een definitieve versie en toegevoegd aan de MP 40-21. Art. 11

Ik ga ervan uit dat nu de taken van DVGS zijn herbelegd, de DMO het concept van deze interne regelgeving op actualiteit toetst en de HDBV deze vaststelt.

3.2.2 MP 40-21 deel "Opslag en behandeling van ontplofbare Stoffen en Voorwerpen"

De handhaafbaarheid van het deel over Ontplofbare Stoffen en Voorwerpen laat eveneens te wensen over. Controles uitvoeren met alleen de MP 40-21 als normenkader voor de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen is gezien de hoeveelheid ontheffingen die door de MCGS zijn verleend, niet zondermeer mogelijk. De MP 40-21 dient dan ook v.w.b. de ontplofbare stoffen te worden herzien waarbij de verleende ontheffingen zo veel als mogelijk is worden geformaliseerd in de MP zodat er weer overzichtelijk normdocument ontstaat voor de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen. Eind 2016 is door de MCGS een start gemaakt met de herziening van de huidige MP 40-21. Naar verwachting is de nieuwe versie eind 2017 gereed voor publicatie.

4 Knelpunten

In dit hoofdstuk zijn de meest belangrijke knelpunten uit het toezichtjaar 2016 opgenomen.

- Laag kennis niveau bij de operationele eenheden van de regelgeving die van belang is bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen waaronder de verplichtingen die zijn verbonden zijn aan de rollen van afzender, vervoerder of ontvanger bij het vervoer van gevaarlijke stoffen;
- Verantwoordelijkheden bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen wordt op een laag niveau (sld, klp's) belegd;
- De C/007 blijft onvoldoende bekend bij de operationele eenheden waardoor hoofdstuk 1.10 van het ADR bij het vervoer van HCDG niet wordt nageleefd;
- Het gebruik van tankcontainers met onduidelijke of onleesbare stempelplaten waardoor de voor het vervoer verplichte keuringsdata niet te controleren zijn;
- Keuringsrapporten van bliksembeveiligings- en elektrische installaties zijn niet op de munitiecomplexen beschikbaar en inzichtelijk;
- Het grote aantal Nota's dat is uitgegeven door de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen (MCGS) om op lokaal niveau ontheffingen te verlenen op de MP 40-21. De veelheid aan ontheffingen op de MP 40-21 geeft onduidelijkheid bij de handhaving;
- De administratieve processen bij het beheer en autorisatie van instructiemunitie is bij het Defensie Munitiebedrijf niet geborgd;
- Ontbreken van het deel "Overige Gevaarlijke Stoffen" in de MP 40-21;
- In 2016 was er geen vervangend forum voor de Defensie Veiligheidsraad Gevaarlijke Stoffen voor bestuurlijke afstemming van toezicht onderwerpen van het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen;
- Voor de opslag van brandstoffen in jerrycans of andere vloeibare gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen, zijn geen containers beschikbaar die zijn voorzien van een opvangcapaciteit in het geval lekkage van één of meerdere jerrycans of verpakkingen.

5 Aanbevelingen

Naar aanleiding van het Toezichtjaar 2016 doe ik twee aanbevelingen. Beiden zijn gelijk aan die uit mijn toezicht jaarverslag van 2015 omdat ik beide nog altijd van groot belang vind voor de veiligheid (safety) van onze mensen bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen.

Bied een continue opleiding en trainingsprogramma aan over de wet- en regelgeving op het gebied van het vervoer en de opslag van gevaarlijke stoffen en de toepasbaarheid ervan op alle niveaus in de organisatie. Dit programma dient erop gericht te zijn om het personeel bewust te maken van de verantwoordelijkheden en do's en don'ts bij het vervoer en de opslag en behandeling gevaarlijke stoffen. Een dergelijk O&T programma zal het naleefgedrag van wet- en regelgeving zeer zeker vergroten.

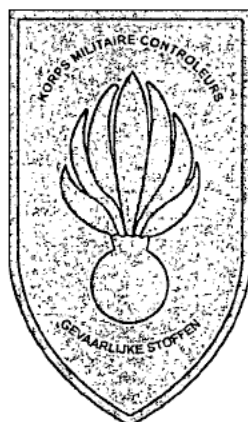
Valideer en publiceer het ontbrekende deel "Opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties" van de MP 40-21. Het concept is gereed maar wacht sinds oktober 2013 op goedkeuring van destijds de DVGS en nu van het forum dat de rol van de voormalige Defensie Veiligheidsraad Gevaarlijke Stoffen overneemt. Nu de taken van de voormalige DVGS zijn herbelegd zoals is beschreven in de nota "Aangepast voorstel toekomstige belegging DVGS" (BS2016032970) van 6 februari 2017, moet de HDBV hierover een goedkeuringsbesluit nemen.

Ministerie van Defensie

TOEZICHTJAARVERSLAG KMCGS 2017

Versie Concept
Datum 30 maart 2018

STRENG ALS HET MOET,
INSCHIKKELIJK ALS HET KAN.

Colofon

Ministerie van Defensie
Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen
KMAR/LTC/BOSS/KMCGS

Uddel - KMar DLBE
Meervelderweg 19 Uddel
2509LP 's-Gravenhage

Contactpersoon Art. 10 (2) (e)

Versie Definitief
Opdrachtgever Secretaris-generaal van het Ministerie van Defensie
Auteur Art. 10 (2) (e)

Inhoud

Voorwoord—7

1 Terugblik toezichtjaar 2017—9

- 1.1 Inleiding—9
- 1.2 Realisatie versus uitvoering—10
- 1.3 Overallbeeld naleefgedrag—11
 - 1.3.1 Vervoer gevaarlijke stoffen—11
 - 1.3.2 Opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen—13
- 1.4 De 5 meest voorkomende overtredingen—16
 - 1.4.1 Vervoer van gevaarlijke stoffen—16
 - 1.4.2 Opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen—16
- 1.5 Terugkoppeling per toezichtthema—17
 - 1.5.1 Munitieketen op orde—17
 - 1.4.2 Toezicht in de bosrand—21
 - 1.5.2 Gevaarlijke stoffen onderweg—25
 - 1.5.3 Opleiden moet—27
 - 1.5.4 Samen sterk—27

2 Handhaafbaarheid regelgeving—30

- 2.1 Vervoerswetgeving—30
- 2.2 Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen—30
 - 2.2.1 MP 40-21 deel "Opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties"—30
 - 2.2.2 MP 40-21 deel "Opslag en behandeling van ontplofbare Stoffen en Voorwerpen"—30

3 Knelpunten—31

4 Aanbevelingen—32

5 Grondslag en bevoegdheden KMCGS—33

- Grondslag—33
- Bevoegdheden—33
- Strafbaarstelling—33

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen over het jaar 2017.

De hoofddoelstelling van het KMCGS is om er op toe te zien dat het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen binnen defensie zo veilig mogelijk wordt uitgevoerd. Een maatstaf voor het KMCGS om dit te meten is het bepalen van het naleefgedrag van de wet- en regelgeving die van toepassing is voor het vervoeren en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen. Hoe hoger het naleefgedrag, hoe veiliger dit gebeurt.

Veel van de overtredingen op de wet- en regelgeving over gevaarlijke stoffen uit de toezichtjaren 2015 en 2016 zie ik in 2017 helaas weer terugkomen. Het naleefgedrag geeft hierdoor ook in 2017 jaar weer een dalende trend te zien. Awareness, kennis en ervaring in het werkveld van gevaarlijke stoffen zijn de sleutel om de dalende trend in het naleefgedrag te keren en de veiligheid bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen te verhogen. Een goede steun in de rug hierin is de Defensienota 2018 die ten tijde bij het schrijven van dit jaarverslag is gepresenteerd door onze Minister en Staatssecretaris. Investeren in kennis van onze mensen, langere plaatsingsduur op functies en het behouden van mensen voor de organisatie, zijn allemaal elementen die ook bijdragen aan de veiligheid in het vervoer en de opslag van gevaarlijke stoffen. Ook het plan van aanpak "Een veilige defensieorganisatie" waarin het toezicht binnen defensie naar een hoger plan wordt gebracht door de oprichting van de Inspectie Veiligheid Defensie en de versterking van de toezichtcapaciteit van de MLA, IMG en het KMCGS, dragen hieraan bij. Alles bij elkaar goede basis om de totale veiligheid, ook die binnen het werkveld van gevaarlijke stoffen, te vergroten en het naleefgedrag van wet- en regelgeving te verhogen.

Evenals in 2016 concludeer ik ook in 2017 dat het naleven van de regelgeving die betrekking heeft op gevaarlijke stoffen aandacht moet blijven krijgen van ons allemaal, van alle niveaus in onze organisatie. Alleen dan kunnen we de veiligheid borgen en verhogen bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen binnen defensie.

Uddel, 30 maart 2018

Commandant Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen

Art. 10 (2) (e)

1 Terugblik toezichtjaar 2017

1.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een terugkoppeling over toezicht en handhaving van het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen binnen Defensie.

De hoofddoelstelling van het KMCGS is om erop toe te zien dat het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen zo veilig mogelijk wordt uitgevoerd binnen de krijgsmacht. Het KMCGS doet dit door bij haar toezicht het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen te toetsen op de naleving van de vigerende wet- en regelgeving die van toepassing is het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen en zodoende de naleving van wet en regelgeving op een zo hoog mogelijk niveau te brengen.

Deze hoofddoelstelling is te splitsen in twee subdoelstellingen. Als eerste toezicht en handhaving van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen in combinatie met de MP 40-20 "Dienstvoorschrift Vervoer Gevaarlijke Stoffen", de naleving van artikel 10 van de REACH-regelgeving en de Wet Luchtvaart over het deel dat over gevaarlijke stoffen handelt. Als tweede de controle op de naleving van de MP 40-21 deel I "Voorschrift opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen", de MP 40-40 "Voorschrift voor het merken van munitie en verpakkingen van munitie". Voor de controle van de opslag van overige verpakte gevaarlijke stoffen is geen bedrijfsvoorschrift aanwezig maar wordt gebruik gemaakt van de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen 15 (PGS-15).

Zoals ik ook in mijn vorige jaarverslagen al heb geschreven vergt het verbeteren van het naleefgedrag van regelgeving een lange adem. Veelal gaat het om het veranderen van gedrag. Binnen defensie is er altijd een spanningsveld aanwezig tussen wat volgens de regelgeving moet, het beschikbare personeel, de aanwezige kennis, de operationele druk en de "can-do" instelling van het personeel. Dit maakt dat de grenzen van de regelgeving vaak worden opgezocht en met regelmaat, soms bewust maar meestal onbewust, niet wordt nageleefd.

Om invulling te geven aan de langere adem omvat het Toezichtjaarplan 2016 voor de periode 2016 tot en met 2020 dezelfde toezichtthema's. In dit Jaarverslag over 2017 vindt in deze cyclus de tweede terugblik plaats waarbij voor de ontwikkeling van het naleefgedrag ook aansluiting wordt gezocht bij de resultaten 2015 en daarvoor.

Binnen de toezichtthema's kunnen de accenten per jaar wel van elkaar verschillen maar de hoofdrichting van het thema blijft gelijk. Door te werken met een meerjarig toezichtplan met dezelfde thema's, is het onderkennen trends binnen het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen eenvoudiger.

De terugblik op het toezichtjaar 2017 wordt dan ook gedaan langs de thema's zoals die in 2015 ten behoeve van het Toezichtjaarplan 2016 zijn geformuleerd:

- "Munitieketen op orde"
- "Toezicht in de bosrand"
- "Opleiden moet"
- "Gevaarlijke stoffen onderweg"
- "Samen sterk"

Het thema "Munitieketen op orde" omvat de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen en voorwerpen op munitieopslaglocaties in Nederland. "Toezicht in de bosrand" omvat het vervoer van gevaarlijke stoffen en de opslag en behandeling ervan tijdens oefeningen en in binnen en buitenland. "Opleiden moet" omvat m.n. het toezicht op de (wettelijk) verplichte opleidingen binnen het vervoer van gevaarlijke stoffen en de behandeling van ontplofbare stoffen. "Gevaarlijke stoffen onderweg" omvat toezicht en handhaving over alle vervoersmodaliteiten bij het (logistieke) vervoer van gevaarlijke stoffen zowel over de weg als over binnenwater, spoor, door de lucht en over zee. De zesde modaliteit "pijpleidingen" valt niet onder de verantwoordelijkheid van het KMGCS. En ten slotte "Samen sterk". Dit is geen toezichtthema zoals de andere thema's maar beschouwd de samenwerkingsverbanden met andere toezichthouders en ketenpartners binnen en buiten defensie.

1.2 Realisatie versus uitvoering

In het onderstaande overzicht zijn de aantallen geplande activiteiten uit het toezichtjaarplan 2017 versus het aantal daadwerkelijk uitgevoerde activiteiten in 2017 weergegeven.

	Planning	Realisatie	Opmerking
	Controles	Controles	
"Munitieketen op orde"			
Opslaglocaties met munitie	50	36	In totaal 153 inbreuken MP 40-21
Processen munitieketen	10		Maakten deel uit van controles Opslaglocaties met munitie.
Instructiemunitie	10	2	OTCGN/MMS & Controle cav museum (tentoonstellingsmunitie op Bernardkazerne)
"Wacht en Tas" munitie	20	74	Wachtploeg DBBO & Brigades KMAR.
"Toezicht in de bosrand"			
Oefeningen binnenland	5	1	
Oefeningen buitenland	10	19	
"Gevaarlijke stoffen onderweg"			
Wegvervoer ADR (incl. 1.10 ADR)	695	1111	Gecontroleerde voertuigen op de route, aan de poort en tijdens staande controles
Luchtvervoer ICAO-TI & MarOps	30	9	
Zeevervoer IMDG-Code	5	0	
Multimodaal vervoer weg-lucht	20	1	
Uitvoering "oog en oor" BA	1cm ADR	1cm ADR	Ivm herzieningen C/007 niet specifiek in controles meegenomen
"Opleiden moet"			
Ketenonderzoek opleidingen	10	1	Missie Mali
Voorlichting toezicht GS	2	3	
"Samen sterk"			
	Bijeenkomsten		
Samenwerking ILT	2	2	Deelname ILT controle Gonnichem.
	6		Stuurgroep Inspectie GS
	4	0	Informeel overleg ILT, I-IZW, MCGS, KMGCS
	6	4	ILT vakgroep overleg vervoer GS
	6	4	ILT vakgroep overleg milieu
Overleg diverse ketenpartners	4	4	Handhavingsoverleg ketenpartners (Politie, OM, Douane en ILT)
Verhuizing co-locatie KMGCS met ILT	6	1	Eind 2016 1 ^{ste} projectoverleg inhuizing KMGCS Graadt van Roggenweg 500 Utrecht
Diverse capaciteit			
	Bijeenkomsten		
Intern/werkoverleg	10	10	werkoverleg
Vaktechnische opleidingen	5	5	BOA, IATA, PGS15

Tabel 1: planning versus realisatie

1.3 Overallbeeld naleefgedrag

1.3.1 Vervoer gevaarlijke stoffen

Het naleefgedrag geeft een beeld in welke mate het vervoer van gevaarlijke stoffen compliant is met de wetgeving die hierop van toepassing is. Het naleefgedrag is dan ook een maat voor de veiligheid voor het vervoeren van gevaarlijke stoffen. De wetgeving is immers bedoeld om de risico's die samenhangen met het vervoer van gevaarlijke stoffen zo veel mogelijk te beperken zodat mens, dier en milieu hieraan niet worden blootgesteld.

De wetgeving die als norm dient voor het bepalen van het naleefgedrag is de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen en de Wet Luchtvaart voor het deel dat het vervoer van gevaarlijke stoffen omvat.

De onderstaande tabel geeft het resultaat weer van de controles op het militaire vervoer over een periode van 9 jaar.

In de tabel is opgenomen:

- Het totaalaantal controles dat door het KMCGS op het militaire vervoer zijn uitgevoerd;
- Het aantal controles van het totaal waarbij gevaarlijke stoffen zijn aangetroffen;
- Het aantal controles waarbij niet werd voldaan aan wet- en regelgeving. Dit is het totaal van gegeven nalevingshulp, PV'n van bevindingen en gegeven waarschuwingen;
- Het aantal proces-verbaal dat is opgemaakt;
- Het naleefgedrag van de wet- en regelgeving.

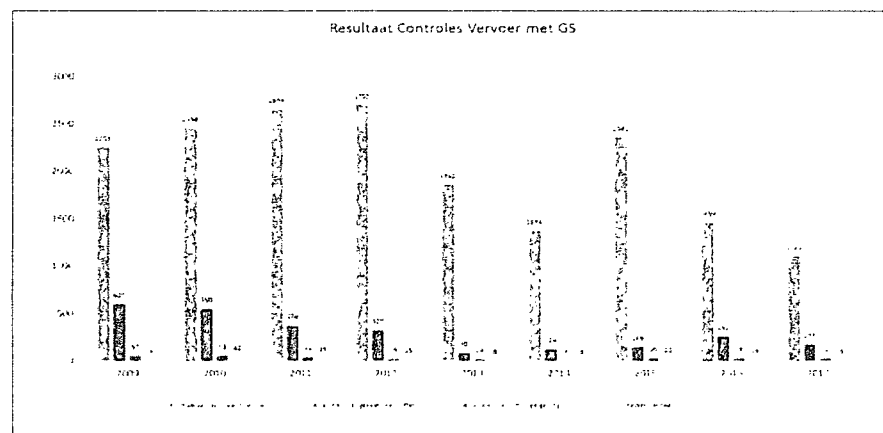
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal gecontroleerd vervoer	2256	2459	2659	2703	1862	1374	2361	1469	1111
Vervoer met gevaarlijke stoffen	602	550	376	327	90	124	149	262	172
Vervoer niet cfm regelgeving*	57	63	43	26	19	6	30	28	31
Processen verbaal	9	42	35	15	0	6	22	18	5
Naleefgedrag regelgeving**	89%	81%	79%	87%	79%	90%	65%	82%	79%

*=totaal van nalevingshulp, PV van bevindingen en waarschuwingen.

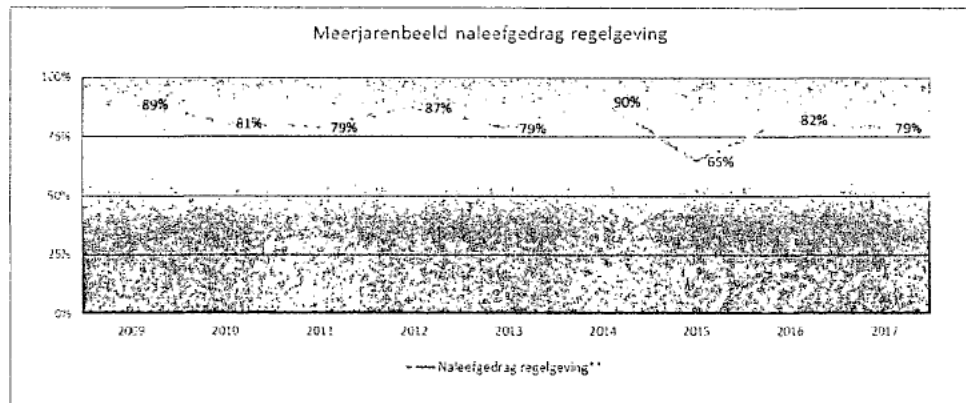
**=gecorrigeerde reeks naleefgedrag; hierin ook vervoer niet cfm regelgeving in beschouwing genomen als overtreding van de regelgeving cfm PV

Tabel 2: Resultaat controles vervoer

In de onderstaande twee grafieken is tabel 2 visueel weergegeven.

Grafiek 1: Resultaten controles vervoer

Grafiek 2: Meer-jaren-beeld naleefgedrag regelgeving

In totaal zijn in 2017 1111 vervoerseenheden gecontroleerd. Dit aantal ligt lager dan in 2016. De oorzaak hiervan is een verminderde controlecapaciteit door de instroom van twee een nieuwe controleurs vervoer GS en de hiermee samenhangende inwerkperiode door ervaren controleurs.

In 2017 zijn 31 overtredingen op de vervoerswetgeving geconstateerd waarbij in 5 gevallen een proces-verbaal opgemaakt door het KMCGS. Van de overige 31 overtredingen zijn er 19 middels "naleevingshulp" opgelost, 3 middels een PV van bevindingen en zijn 9 waarschuwingen gegeven. Het betrof hier kleine overtredingen die geen gevaar voor het transport of de omgeving opleverden en die met enige assistentie van de controleur konden worden opgelost.

In vorige toezichtjaren zijn naleevingshulp, PV van bevindingen en waarschuwingen, niet meegewogen in de vaststelling van het naleefgedrag hoewel dit feitelijk wel overtredingen betrof die, gezien het te bewerkstelligen effect of de ernst van de overtreding, niet middels een proces-verbaal zijn afgedaan. Om een reëler totaalbeeld van het naleefgedrag te verkrijgen zijn zij in de rapportage over het jaar 2017, wel samen met de daadwerkelijke processen-verbaal meegewogen als overtreding bij de vaststelling van het naleefgedrag. Om het naleefgedrag van de voorgaande toezichtjaren in lijn te brengen met dat over 2017, is voor de toezichtjaren 2009 t/m 2016 een correctie uitgevoerd waarbij ook deze overtredingen zijn meegenomen bij de bepaling van het naleefgedrag. Het totaalbeeld van het naleefgedrag bij het vervoer van gevaarlijke stoffen hierdoor over gehele linie met enkele procenten gedaald.

Op basis van de geregistreerde controles die door het KMCGS zijn uitgevoerd ligt het naleefgedrag voor 2017 op 79%. Dit naleefgedrag zegt alleen iets over het vervoer dat daadwerkelijk door het KMCGS is gecontroleerd. Welk deel dit is van het totale vervoer aan gevaarlijke stoffen binnen Defensie is voor het KMCGS niet inzichtelijk. In mijn jaarverslag over 2016 heb ik aangegeven dat om een beter gevalideerd beeld van het naleefgedrag te krijgen, het noodzakelijk is om in 2017 ook de meldingen-voorval uit PeopleSoft over het vervoer van gevaarlijke stoffen te categoriseren als "overtreding" wanneer zij gebaseerd zijn op het daadwerkelijk overtreden van de wet- en regelgeving van het vervoer van gevaarlijke stoffen. Bij de analyse van de meldingen-voorval die die gerelateerd zijn aan het vervoer van gevaarlijke stoffen is het opvallend dat het vrijwel alle meldingen die zijn gedaan,

zijn die gerelateerd zijn aan het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht. Daarbij is opvallend dat de meeste meldingen met betrekking tot het vervoer van gevaarlijke stoffen hoofdzakelijk worden gedaan door het CLSK en DOSCO. In totaal zijn 80 meldingen bekeken die allen een overtreding van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen of de Wet Luchtvaart te zien gaven. Inhoudelijk duiden zij allen op een gebrek aan kennis hoe gevaarlijke stoffen binnen de wet- en regelgeving moeten worden verzonden. Het gaat hierbij om de gebruikte verpakkingen, kenmerking, etikettering en de kwaliteit van de begeleidende documenten bij de zendingen.

Ook over het toezichtjaar 2017 blijkt dat het naleefgedrag van 79% verkregen op basis van de daadwerkelijk uitgevoerde door het KMCGS over het vervoer van gevaarlijke stoffen, te rooskleurig is. Het daadwerkelijke naleefgedrag van wet- en regelgeving ligt dan ook lager dan 79%.

Uit onderzoeksgegevens naar het nalevingsgedrag bij het vervoer van gevaarlijke stoffen in de civiele sector, komt naar voren dat het nalevingsgedrag in deze sector rond de 70% ligt. Het gemiddelde naleefgedrag in de civiele sector kan als ondergrens dienen voor het naleefgedrag binnen defensie. Hoewel het niet eenduidig is te bepalen op basis van het geconstateerde naleefgedrag en de correctie die hierop moet worden gedaan op basis van de meldingen van voorvallen, nadert het naleefgedrag deze ondergrens of is er al doorheen gezakt.

1.3.2

Opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen

Evenals bij het vervoer heeft het naleefgedrag van de interne defensieregelgeving voor de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen en voorwerpen, een beeld in welke mate deze activiteit in overeenstemming is met de regelgeving die hierop van toepassing is. Ook is het naleefgedrag een maat voor zowel de interne, de inwendige als de externe veiligheid voor het de opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen. Vanwege het feit dat het KMCGS in de MP 40-21 "Voorschrift Opslag en Behandeling Ontplofbare Stoffen en Voorwerpen" is aangewezen om toe te zien op de naleving van dit dienstvoorschrift, richten de controleurs Controle Opslag en Behandeling van Gevaarlijke Stoffen zich voornamelijk op de opslag van munitie en explosieve stoffen en worden de overige gevaarlijke stoffen door Team Milieuhandhaving beschouwd op basis van "zorgplicht", van de PSG-15 en de vigerende milieuwetgeving.

In tegenstelling tot bij het vervoer wordt de controles op de opslag en behandeling in beginsel niet direct strafrechtelijk opgetreden wanneer overtredingen van de regelgeving wordt geconstateerd. De direct betrokken commandant en de vergunninghouder ontvangen de resultaten van de controles waarbij het aan de betrokken commandanten is op de geconstateerde overtredingen op het dienstvoorschrift MP 40-21 op te heffen. Na een redelijke termijn volgt een nieuwe controle waarin de eerder geconstateerde overtredingen nogmaals worden bekeken. Ook hiervan volgt hierna een rapportage. Indien blijkt dat bij de 2de controle geen acties zijn ondernomen om de overtredingen op te heffen, belegt C-KMCGS de casus bij Team Milieuhandhaving voor strafrechtelijke handhaving of draagt hij de casus over aan afdeling Defensie Toezicht van de Inspectie Leefomgeving en Transport voor bestuurlijke handhaving. In 2017 zijn er geen casussen belegd bij TMH of overgedragen aan ILT voor handhaving.

De onderstaande tabel geeft het resultaat weer van de controles op de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen over een periode van 8 jaar.

In de tabel is opgenomen:

- Het totale aantal munitie-opslaglocaties die door het KMCGS zijn gecontroleerd;
- Het aantal controles van het totaal waarbij ontplofbare stoffen zijn aangetroffen;
- Het aantal munitie-opslaglocaties die niet voldoen aan de regelgeving uit MP 40-21.
- Het naleefgedrag van de regelgeving uit de MP 40-21.

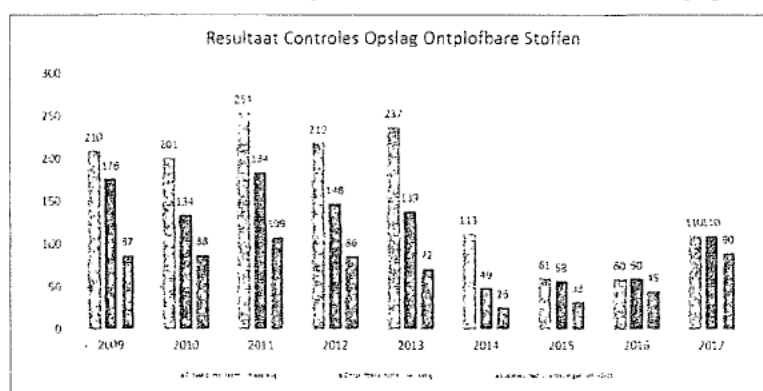
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal controles munitieopslag	210	201	254	219	237	113	61	60	110
Ontplofbare stoffen aanwezig	176	134	184	148	139	49	58	60	110
Locaties met overtredingen MP 40-21	87	88	109	86	72	26	33	45	90
Naleefgedrag MP 40-21	51%	34%	41%	42%	48%	47%	43%	25%	18%

Tabel 3: Totaalbeeld controles opslag en behandeling ontplofbare stoffen

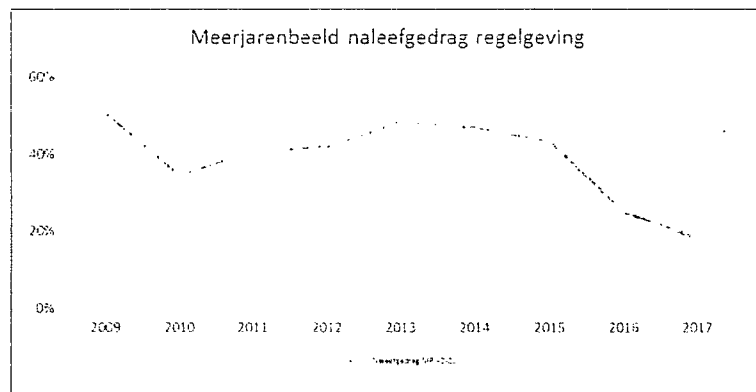
In 2017 hebben de controleurs van Controle Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen (COBGS) alle munitie-opslaglocaties in Nederland en Duitsland bezocht. Per bezochte locatie is 25% van de opslagcapaciteit aan een controle onderworpen. Voor de wachtlocaties van DBBO en de Brigades KMar die zijn bezocht onder het thema "Wacht en tas munitie" is deze systematiek niet gevolgd maar is een 100% controle uitgevoerd. Veelal ging het hier om 1 of 2 opslagkluisjes per gebouw.

In totaal zijn 110 opslaglocaties gecontroleerd verdeeld over 36 op munitiecomplexen en 74 locaties van DOSCO/DBBO, BS/DBBO en KMar.

In de onderstaande twee grafieken is tabel 2 visueel weergegeven.

Grafiek 3: Controles opslag en behandeling ontplofbare stoffen

Grafiek4: Meer-jaren-beeld naleefgedrag regelgeving

Het meer-jaren-beeld geeft voor 2017 een gemiddeld naleefgedrag te zien van 18%. Dit is lager dan het naleefgedrag in 2016, dit was 25%.

Als hoofdoorzaak van de verdere daling is dat in 2017 het merendeel van de locaties van DBBO en de Brigades KMar zijn bezocht ten opzichte van 2016. Dit was toen nog maar voor een klein deel van de DBBO en KMar locaties gebeurd. Voor alle in 2017 bezochte locaties was het de eerste keer dat zij aan een controlebezoek door het KMCGS zijn onderworpen. Van de 74 bezochte locatie waren er 10 die voldeden aan de eisen uit de MP 40-21. Wanneer de DBBO en KMar locaties buiten beschouwing worden gelaten en dus alleen de munitieopslaglocaties op munitiecomplexen in beschouwing worden genomen, stijgt het naleefgedrag naar 28%. In 2016 was dit 33%. Het naleefgedrag is in 2017 is cijfermatig wel iets gedaald maar ligt feitelijk op hetzelfde niveau als in 2016. Dit betekent dat er eigenlijk niets is gewijzigd in de opslagcondities op de munitiecomplexen. Dit ondanks dat het KMCGS in 2017 is gestopt met handhaving op de keuringen van elektrische- en bliksembeveiligingsinstallaties. De verwachting was dat dit zichtbaar zou zijn in een stijging van het naleefgedrag in 2017 omdat de keuring van bliksembeveiligings- en elektrisch installaties in 2016 één van de grootste knelpunten was op munitiecomplexen. Deze aanname blijkt niet juist te zijn. De mogelijke oorzaak hiervan is dat de focus van de controleurs van het KMCGS zich heeft verlegd waardoor andere punten uit de MP 40-21 die worden overtreden en die in aantal een groter aantal overtredingen opleveren dan de dat de elektrische- en bliksembeveiliging installaties, nu zwaarder doorwegen in de bepaling van het naleefgedrag.

De reden om in 2017 niet meer handhavend op te treden bij het ontbreken van keuringsgegevens van elektrische en bliksembeveiligingsinstallaties is dat de betreffende objectvergunninghouders en commandanten voor de keuring en keuringsrapporten afhankelijk zijn van het Rijks Vastgoed Bedrijf (RVB) en het RVB haar processen op het gebied van keuringen van installaties niet op orde heeft. Hierdoor kunnen objectvergunninghouders en commandanten niet bewerkstelligen dat zij bij controles kunnen aantonen dat de elektrische- en bliksembeveiliging installaties zijn gekeurd en goed zijn bevonden.

Door de betrokken objectvergunninghouders en commandanten is dit knelpunt in de lijn gemeld en lopen er gesprekken met het RVB om tot een oplossing te komen.

1.4 De 5 meest voorkomende overtredingen

1.4.1 *Vervoer van gevaarlijke stoffen*

Dit toezichtjaar is er geen ranking te maken op basis van de frequentie van de geconstateerde overtredingen. Hieronder zijn de overtredingen weergegeven die naar inzicht van het KMCGS het meeste risico tijdens het vervoer met zich mee hebben gebracht:

- het niet als GS aanbieden van lithiumbatterijen voor luchtvervoer;
- het negeren van het samenladingsverbod van lithiumbatterijen en munitie;
- het niet gestuwd en in een stevige buitenverpakking vervoeren van brandblussers;
- het vervoeren van GS zonder juist gemerkte en geëtiketteerde verpakking;
- het niet meevoeren van schriftelijke instructies.

1.4.2 *Opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen*

- Brandklasse borden ontbreken of geven niet de juiste opgeslagen klasse aan;
- Ruimtes waar speciale kasten en/of bouwkundige kasten staan zijn niet opgenomen in het bedrijfsnoodplan;
- Brandblussers niet in orde: niet aanwezig of niet gekeurd;
- Etiketten 'Roken en open vuur verboden' ontbreken of zijn slecht leesbaar geworden;
- Geen calamiteitenlijst aanwezig tbv brandweer en/of gemeente.

1.5 Terugkoppeling per toezichtthema

1.5.1 *Munitieketen op orde*

1.5.1.1 Munitiecomplexen

DMO – Alle locaties van het Defensie Munitiebedrijf: Veenhuizen, Ruinen, Staphorst, Coevorden, Loheide (DLD) en Alphen. Hier zeer veel overtredingen.
Bezocht: 11 locaties, bij 1 geen bijzonderheden.

Zorgwekkend 1:

Steeds worden bij controles (nieuwe) beleggingsovertredingen aangetroffen. Beleggingsovertredingen worden veroorzaakt doordat er te veel munitie in bunkers wordt opgeslagen dan dat volgens de vergunning is toegestaan of dat munitie bij elkaar ligt opgeslagen waarvan dat volgens de MP 40-21 verboden is. Beide situaties vormen een groot risico voor de opslaglocatie en de omgeving. Het KMCGS laat deze overtredingen bij haar controles altijd direct herstellen, maar de beleggingsovertredingen blijven voorkomen. Het WMS-klasse V staat beleggingsovertredingen bij automatische de toewijzing van opslaglocaties niet toe. Beleggingsovertredingen kunnen dan ook alleen veroorzaakt worden door handmatige manipulatie van het WMS.

Zorgwekkend 2:

Op het MMC Coevorden ligt niet juist verpakte springstof afkomstig van uitstoomprojecten van een groot aantal jaren geleden (artilleriegranaten). Vanwege de langdurige opslag van de uitgestoomde springstof neemt de instabiliteit hiervan toe en vormt een risico voor zowel de opslag als de behandeling ervan. Er is geen duidelijkheid of deze munitie nog behandeld en/of vervoerd mag en kan worden. Terwijl deze munitie wel vernietigd dient te worden. Tevens valt op dat op de meeste locaties van het DMunB nog munitie ligt opgeslagen die niet meer gebruikt wordt door de krijgsmacht.

CLAS – Kleine overtredingen die direct zijn hersteld of waarvoor een Nota bij de MCGS is aangevraagd.

Bezocht: 13 locaties, bij 4 geen bijzonderheden.

CLSK – Kleine overtredingen die direct zijn hersteld of waarvoor een Nota bij de MCGS aangevraagd.

Bezocht: 6 locaties, bij 2 geen overtredingen.

CZSK – Met name in Den Helder veel overtredingen.

Bezocht: 6 locaties, bij 3 geen bijzonderheden.

1.4.1.2 Wacht en tas munitie

Onder het thema "Munitieketen op orde" is in 2016 een begin gemaakt met het toezichtonderwerp "Wacht en tas munitie" bij de wachtlocaties van DBBO en de Brigades van de KMar. In 2017 heeft dit een vervolg gehad en zijn alle KMar en DBBO locaties bezocht. Voor veel locaties was dit de eerste keer dat het KMCGS hen met een toezichtbezoek vereerde. Voor alle bezochte locaties geldt dat de intentie om te verbeteren aanwezig is en dit ook voortvarend wordt opgepakt.

DBBO CDC/DOSCO – Veel kleine locaties met minimale hoeveelheden munitie. Weinig kennis, maar wel de intentie om gebreken te verbeteren. Onze bezoeken waren daarom ook erg gericht op het adviseren en assisteren (A&A). Inmiddels is voor het gros van de locaties Nota's bij de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen aan aangevraagd om de opslag te legaliseren zoals dit is voorgeschreven in de Mp 40-21 en de constateerde gebreken in lijn met de MP 40-21 te herstellen.
Bezocht: 44 locaties, bij 4 geen bijzonderheden

KMAR - Veel kleine locaties met minimale hoeveelheden munitie. Per locatie is er een specialist aangewezen die toezicht houdt op de opslag. Ook hier zijn Nota's aangevraagd bij de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen aan aangevraagd om de opslag te legaliseren zoals dit is voorgeschreven in de Mp 40-21 en de constateerde gebreken in lijn met de MP 40-21 te herstellen.
Bezocht: 27 locaties, bij 3 geen bijzonderheden

BS – 3 locaties bezocht ook met minimale hoeveelheden munitie (PKC 9205, Zwaluwberg 9204 en Burem 9103). Van deze locaties is de PSG de objectvergunninghouder. Bewaking van deze objecten geschiedt door DBBO. Van deze locaties is niets bekend omtrent verbetermaatregelen.
Bezocht: 3 locaties bezocht, bij 0 geen bijzonderheden.

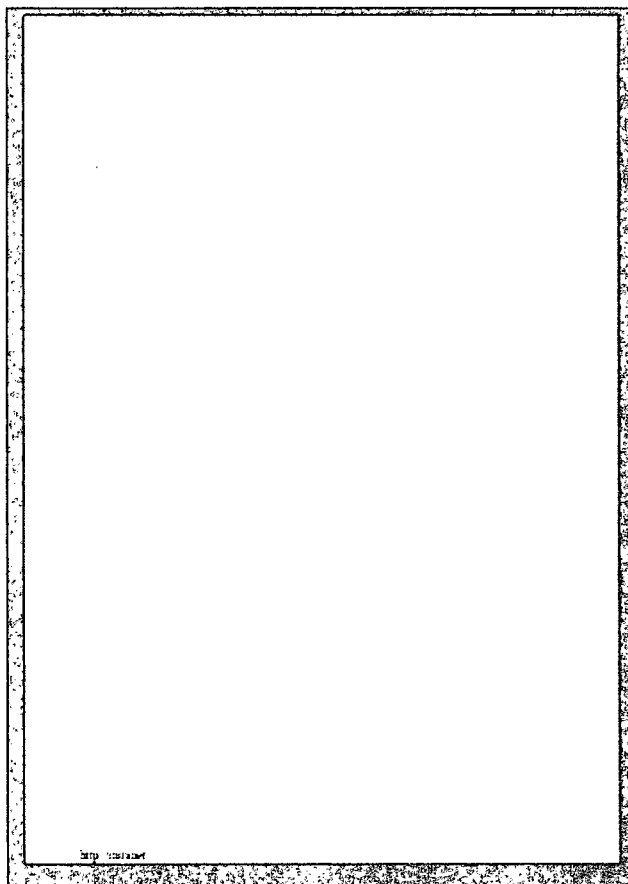
1.4.1.3 Keuringsrapporten bliksembeveiligings- en elektrische installaties

Een blijvend terugkerend knelpunt op de munitiecomplexen bij alle OPCO's en de DMO zijn de keuringsrapporten van de bliksembeveiligingsinstallaties en de elektrische installaties. De keuringsrapporten geven geen duidelijk uitsluitsel of de installaties goed- of afgekeurd zijn.

Ten opzichte van 2016 is er in 2017 geen voortgang geboekt om de situatie te verbeteren. Er is geen actueel overzicht (VIPS) van de keuringen van elektrische installaties. Het Rijksvastgoedbedrijf is moeilijk bereikbaar voor vragen hierover en heeft niet voldoende capaciteit om het VIPS met gevalideerde gegevens over keuringen te vullen.

Vanwege deze status quo en het feit dat objectvergunninghouders en commandanten geheel afhankelijk zijn van het Rijks Vastgoed Bedrijf (RVB) voor de keuringen van de elektrische- en bliksembeveiliging Installaties, heeft het KMCGS in 2017 niet meer handhavend opgetreden bij het ontbreken van keuringsgegevens van elektrische en bliksembeveiligingsinstallaties tijdens haar controles.

Door de betrokken objectvergunninghouders en commandanten is dit knelpunt in de lijn opgespeeld en lopen er gesprekken met het RVB om tot een oplossing te komen. Bij het schrijven van dit jaarverslag is door C-DOSCO en de Directeur-generaal van het RVB op 12 maart een inspanningsovereenkomst afgesloten dat eind 2018 alle wettelijke keuringen van installaties van het Defensie vastgoed voor 100% zijn uitgevoerd.

1.4.1.4 Instructiemunitie

Een punt van zorg was ook in 2017 het dossier instructiemunitie waar zowel het DMunB als de EODD verantwoordelijk voor zijn. Hetzelfde geldt overigens ook voor Tentoonstellingsmunitie. De in 2015 geconstateerde situatie dat bij eenheden instructiemunitie aanwezig is aangetroffen zonder dat de daarbij behorende verklaring dat de munitie vrij is van explosieve stoffen kon worden getoond of dat deze bij het DMunB aanwezig was, was ook eind 2017 nog altijd niet opgelost. In 2017 is wel de nieuwe versie van de Assortimentsinstructie 018-010 Sub assortiment Instructiemunitie met datum van uitgifte 22-06-2017 uitgegeven door het DMunB. Om het knelpunt met de instructie- en tentoonstellingsmunitie op te lossen moet alle munitie van deze twee categorieën worden ingenomen en door tussenkomst van de EODD en het DMunB (opnieuw) worden gecontroleerd voor zover zijn niet zijn voorzien van een ingeslagen uniek volgnummer (EODD of het DMunB) en een rood ingekleurde "O", te worden geregistreerd en volgens de normering uit de assortimentsinstructie te worden herverdeeld.

1.4.1.5 Toezichtbezoek aan het Caribische gebied

Opslag Munitie

In augustus 2017 is voor het achtereenvolgende jaar een toezicht/controle bezoek gebracht aan de opslaglocaties van munitie en overige gevaarlijke stoffen van de Koninklijke Marine, de Koninklijke Marechaussee en de Kustwacht op Curaçao, Sint-Maarten en Aruba. Vanwege het verbod voor overheidspersoneel om tussen de eilanden te vliegen met lokale luchtvaartmaatschappijen zijn, vanwege de hiermee gepaard gaande lange reistijden, zijn Saba, Sint Eustatius en Bonaire niet bezocht. Het toezichtbezoek is uitgevoerd door H-COBGS te samen met een controleur COBGS.

Ten opzichte van het toezichtbezoek in 2016 waren nog niet alle geconstateerde punten opgelost maar er was wel goede progressie geboekt.

De meest voorkomende inbreuken op de MP 40-21 in 2017 waren:

- het ontbreken van de etiketten "Roken & Openvuur verboden" op de toegangsdeuren van de bouwkundige kasten voor de opslag van munitie;
- onjuiste gevarenklasse etiketten op de toegangsdeuren van de bouwkundige kasten voor de opslag van munitie;
- het ontbreken van nota's van de MCGS bij opslag van munitie in bouwkundige kasten;
- ontbreken/keuring 12kg ABC-brandblussers tbv de opslag van munitie.

Ten tijde van de controle waren er 3 nota's van de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen van kracht voor waaraan de opslag van munitie en andere ontplofbare stoffen in het Caribische gebied moet voldoen. Dit werkt verwarrend en maakt het naleven van de regelgeving complex. Het KMCGS heeft H-MCGS verzocht om alle randvoorwaarden waaraan de munitieopslag aan in het Caraïbische gebied moet voldoen in 1 nota te verwoorden. Bij volgende controles zal ook worden toegezien op de naleving van de MP 40-20 bij vervoer over land van gevaarlijke stoffen.

Opslag overige gevaarlijke stoffen

Voor Team Milieuhandhaving was dit de tweede schouw op de status in het Caribische gebied van de opslag en behandeling van de overige gevaarlijke stoffen.

De meest in het oog springende tekortkomingen waren:

- Waarschuwborden en gevaarsymbolen niet zichtbaar bij geopende deuren van opslaglocaties;
- Niet afgesloten verpakkingen met gevaarlijke stoffen;
- Accu's opgeslagen in houten box-pallets in plaats van in of boven één of meerdere lekbakken;
- Gasflessenopslag:
 - o niet voorzien van opschrift "Roken en openvuur verboden" (inclusief een vertaling daarvan in het Engels en Papiaments);
 - o gasflessen en andere goederen samen opgeslagen in een gasflessenopslag, dit is niet toegestaan;
 - o gasflessenopslag gesitueerd in een niet geventileerde bouwkundige kast;
- Brandbare vloeistoffen niet in aparte opslagruimten opgeslagen. Ruimte(s) aan de buitenzijde niet voorzien van opschrift: "Roken en open vuur verboden" (inclusief een vertaling daarvan in het Engels en Papiaments).
- Bij een bovengrondse brandstof opslagtank met dieselolie zijn in de directe omgeving van de tank brandgevaarlijke stoffen aangetroffen waaronder houten pallets, kartonnen dozen, chemocontainers;
- Op de steiger van de kustwacht drie 200 liter vaten met daarin olie 15W-40 aangetroffen. Dit is weliswaar geen gevaarlijke stof als zodanig maar wel milieuverontreinigend indien dit in het water terecht komt;
- "Bad Housekeeping" in 3 opslaglocaties van de overige gevaarlijke stoffen.

Het totale pakket aan tekortkomingen is gerapporteerd aan de commandanten in wiens gebied van verantwoordelijkheid de tekortkomingen zijn geconstateerd. Het merendeel van de constatering is met een beperkte inspanning op te lossen.

In 2018 wordt nogmaals een toezicht bezoek gepland om te zien of de gesignaleerde tekortkomingen zijn opgelost.

1.4.2 Toezicht in de bosrand

1.4.2.1 Bezochte oefeningen

In het toezicht jaar 2017 zijn 19 oefeningen bezocht, zie tabel 1. Hierbij is naar het vervoer, de opslag en de behandeling van gevaarlijke stoffen gekeken met een zwaartepunt op het vervoer en de opslag van munitie. Bij 5 oefeningen zijn ook specifiek de opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen beoordeeld. De controles voor de opslag van ontplofbare stoffen worden uitgevoerd op basis van de MP 40-21 hoofdstuk 18000 in combinatie met de Nota's van de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen (MCGS). De MCGS geeft in haar Nota's aan op welke locaties en onder welke condities ontplofbare stoffen mogen worden opgeslagen gedurende de betreffende oefening.

Bezocht zijn de volgende oefeningen:

Land	Oefening & Locatie
Nederland	TAC NL/BE van DHC Deelen
België	13Ltbrig / 412 Pagnie Camp Roi Albert te Marche en Femme
	Schietopleiding 640 Squadron / CLSK Leopoldsborg
	Oefening EODD School Leopoldsborg
	Eenheidsoefening 1(NLD) MCG Leopoldsborg
Polen	Bison Drawsko 2017 43 Mechbrig
Engeland / Schotland	Schietserie 1MCG Otterburn
Noorwegen	Wintertraining 1(NLD) MCG Harstad & Ramsung
Duitsland	SOM/SOMS 1 t/m 3 Bergen-Hohne & Munster
	EMV 17-5 LIVE Marns Opleidingscentrum Grafenwöhr
	IE Opleiding 2 MCG Doorn Grafenwöhr
	Rhino Apex 2017-3 KLitz / Altengrabow
	Swift Resonse 2017 Hohenfels
	Quick Lion Wildflecken
	FTX/LFX Hammelburg Hunter Hammelburg
	Schietoefening BSB/KMar Trainingsbase Weeze
	Peacock Supremacy GüZ Altmark
	Oef 11 Lmbl Kamp Trauen
Italië	DHC Qualification Training (QT) High

Tabel 4: bezochte oefeningen

Evenals in eerdere toezichtjaren zijn de controles over het vervoer en de opslag en behandeling van ontplofbare en overige gevaarlijke stoffen voornamelijk gericht geweest op zichtbare aanwezigheid van het KMCGS en op het houden van controles en het bijstaan met nalevingshulp aan het begin van de processen van het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen. Hierbij is adviserend en sturend opgetreden ter voorkoming van overtredingen van de regelgeving. De reden om het toezicht bij oefeningen in het buitenland op deze wijze uit te voeren is om bij

de opvoer van munitie naar de schietbanen bij schietseries zo min mogelijk te verstoren en daar waar transporten van gevaarlijke stoffen via de openbare weg verlopen, dit zoveel mogelijk zonder overtredingen te laten verlopen. Daar waar nodig zijn de geconstateerde tekortkomingen of inbreuken op de regelgeving direct opgeheven en zijn zij teruggekoppeld op de commandant of staf van de oefende eenheid, C-SOB/SOMS en/of C-NSE.

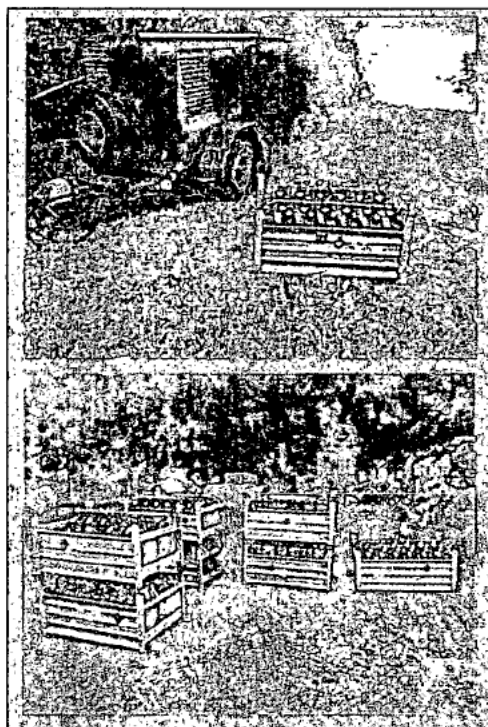
In vrijwel alle gevallen zijn de aanbevelingen van het KMCGS opgepakt en zijn de tekortkomingen of inbreuken beëindigd.

1.4.2.2

Bevindingen tijdens oefeningen

De bevindingen die in 2017 tijdens oefeningen zijn gedaan wijken weinig af van de bevindingen uit 2016. De meest in het oog springende waren:

- Kennis over zowel het vervoer als de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen en de beschikbaarheid van ervaren personeel binnen het vakgebied van gevaarlijke stoffen, is in de totale breedte van de organisatie een blijvend knelpunt;
- Tijdens de SOB/SOMS worden echter de milieuregels over het algemeen goed nageleefd. De grootste speler hier is het B&TCo waarvan het personeel over het algemeen goed op de hoogte is van hoe zij om dienen te gaan met de opslag van brandstoffen en andere gevaarlijke stoffen;
- Voor de opslag van brandstoffen in jerrycans of andere vloeibare gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen, zijn geen containers beschikbaar die zijn voorzien van een opvangcapaciteit in het geval lekkage van één of meerdere jerrycans of verpakkingen;
- Terugkerend knelpunt blijft de bulkopslag van jerrycans met brandstof nabij woon-, werk- en verblijfslocaties, meer dan een dagvoorraad (24uur) aan jerrycans bij verwarmingssystemen opslaan, IBC's en Lipsticks die niet juiste wijze zijn aangesloten op verwarmingssystemen;
- De verplichtingen die verbonden zijn aan de rollen van afzender, vervoerder of ontvanger bij het vervoer van gevaarlijke stoffen worden onvoldoende nageleefd;
- Eenheden weten vaak niet dat zij voor vragen over het vervoer van gevaarlijke stoffen terecht kunnen bij de Veiligheidsadviseur vervoer gevaarlijke stoffen van hun OPCO en de Helpdesk gevaarlijke stoffen van het DVVO;
- Eenheden zijn zich bij oefeningen onvoldoende bewust van vredesbeperkingen die van toepassing zijn bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen. Het zelfde geldt voor de milieu wet- en regelgeving. Uitgangspunt is dat de nationale regelgeving van het land waarin wordt geoefend het uitgangspunt is en dat wanneer de norm van Defensie voor de opslag en

behandeling van munitie(MP 40-21) of voor het vervoer (MP 40-20) stringenter is, onze Nederlandse wetgeving van toepassing is;

- Opslag van munitie zonder instemming (Nota) van de MCGS. Zonder instemming van de MCGS is opslag van munitie bij oefeningen niet toegestaan. De nota van de MCGS vormt samen met de MP 40-21 de norm voor het toezicht door het KMCGS.

1.5.2 *Gevaarlijke stoffen onderweg*

1.5.2.1 Overtredingen

In totaal zijn in 2017 1111 controles uitgevoerd op het vervoer van gevaarlijke stoffen. Hierbij zijn 36 overtredingen op de vervoerswetgeving geconstateerd waarbij in 5 gevallen een proces-verbaal opgemaakt door het KMCGS bij het OM ingediend voor verdere afhandeling (1 pv wacht nog op behandeling OM), 9 waarschuwingen zijn gegeven, 19 maal nalevingshulp is verleend bij geringe overtredingen die direct zijn verholpen en 3 maal processen-verbaal van bevindingen is geschreven.

1.5.2.2 Vervoer over de weg

De geconstateerde overtredingen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg hadden o.a. betrekking op:

- het door de afzender zelf aanbrengen van een verpakkingskenmerk op een buitenverpakking;
- het niet gestuwd en in een stevige buitenverpakking vervoeren van een gevaarlijke stof;
- het vervoeren van gevaarlijke stoffen zonder een juist ingevuld vervoersdocument;
- het vervoeren van GS in een niet permanent afgesloten tank;
- het laten verzenden van GS door een niet opgeleide afzender;
- het plaatsen van GS in binnenverpakking in overpack plaatsen i.p.v. in buitenverpakking;
- het vervoer van en gevaarlijke stof in een niet goed gesloten verpakking;
- het vervoeren van GS zonder juist gemerkte en geëtiketteerde verpakking;
- het niet meevoeren van schriftelijke instructies;
- het onjuist vermelden van een gevaarlijke stof op het vervoersdocument;
- het vervoeren van gevaarlijke stoffen waarbij niet allen gevaarlijke stoffen zijn vermeld op het vervoersdocument;
- het verpakken van gevaarlijke stoffen onder ICAO en versturen onder IMDG;
- het vervoer van gevaarlijke stoffen zonder vervoersdocument en vervoert door een chauffeur die niet basis is opgeleid;

Bij het vervoer over de weg in Nederland door de Belgische krijgsmacht, zijn bij twee afzonderlijke transporten de volgende overtredingen aangetroffen:

- het niet gestuwd vervoeren van 3 jerrycans met brandstof.
- het vervoeren van niet juist verpakte ADR klasse 1.

Beide overtredingen zijn ter plaatse opgelost. Van onjuist verpakte munitie is melding gemaakt bij de veiligheidsadviseur vervoer gevaarlijke stoffen van de Belgische krijgsmacht met het verzoek om maatregelen te treffen om herhaling in de toekomst te voorkomen.

1.5.2.3 Vervoer door de lucht

Bij een retourvlucht vanuit Mali naar de Vliegbasis Eindhoven zijn overtredingen aangetroffen omdat niet is voldaan aan de bepalingen uit ICAO-TI en MarOps Subpart R. Dit ondanks de NOTA "Reactie bestuurlijk toezicht vervoer gevaarlijke stoffen" (Xpostnr. BS2016023513) zoals die in 2016 is uitgegeven door D-DOAG.

Aangetroffen overtredingen:

- een niet volledig ingevulde NOTOC;
- het negeren van het samenladingsverbod van lithiumbatterijen en ADR klasse 1.
- het niet als GS aanbieden van lithiumbatterijen voor luchtvervoer;
- het aanbieden van gevaarlijke stoffen voor vervoer door de lucht met een onjuist ingevuld DGD.

Van deze geconstateerde overtredingen is een proces-verbaal van bevindingen gemaakt. Dit pv is besproken met de staf van de Vliegbasis Eindhoven.

Ook bij luchtvervoer van Nigeria naar Eindhoven uitgevoerd door een Belgische C130 onder de vlag van het EAETC, is geconstateerd dat het vervoer niet conform ICAO-TI is uitgevoerd. Bij dit vervoer zijn de volgende overtredingen aangetroffen:

- het negeren van het samenladingsverbod van de gevaren klassen 1.4G en 1.1B;
- het vervoer van GS in een buitenverpakking zonder UN-keurmerk;
- het vervoer van GS met een verkeerd geëtiketteerde buitenverpakking;
- het niet juist, onvolledig en slordig invullen van de DGD;
- acceptatie proces GS'n door operator niet juist uitgevoerd;
- het vervoer van GS in een buitenverpakking zonder UN-keurmerk.

Naar aanleiding van de bovengenoemde overtredingen is een waarschuwingsbrief gestuurd naar de veiligheidsadviseur vervoer gevaarlijke stoffen van de Belgische krijgsmacht. Daarnaast is deze casus in samenwerking met de gevaarlijke stoffen specialist van de MLA en de Veiligheidsadviseur vervoergevaarlijke stoffen van het CLSK, besproken met het EAETC.

1.5.2.4

Beveiligingsmaatregelen

Op verzoek van de Beveiligingsautoriteit is vanaf 2014 toezicht gehouden de op de naleving van de beveiligingsmaatregelen uit de C/007 "Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van TBB" en dan specifiek voor het vervoer van munitie, granaten, explosieven en springmiddelen zoals is verwoord vanaf paragraaf 3.4 in de Uitvoeringsbepalingen Defensie Beveiligingsbeleid, Deelgebied Fysieke Beveiliging, Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van TBB. Door opvolging te geven bij het vervoer van High Consequences Dangerous Goods aan het gestelde in de C/007, wordt invulling gegeven aan hoofdstuk 1.10 Voorschriften voor de beveiliging uit deel 1 van het ADR. Onder "beveiliging" wordt in dit hoofdstuk verstaan: de maatregelen of voorzorgsmaatregelen die getroffen moeten worden om diefstal of misbruik van gevaarlijke goederen waardoor personen, goederen of het milieu gevaar kunnen lopen, te beperken.

De Beveiligingsautoriteit is in 2016 gestart met herziening van de C/007 waarin het vervoer van alle Te beschermen Belangen in één document worden samengebracht. In 2017 is tweemaal een nieuwe editie van de C/007 verschenen. In januari de eerste aangepaste versie onder dezelfde naam als de versie uit 2012 "C/007: Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van TBB". Daar waar de versie uit 2012 alleen was geschreven voor het vervoer van wapens en van munitie was deze versie alomvattend voor het vervoer van alle TBB en hierdoor te complex geworden voor de gebruiker. Dit leverde veel discussies op over welke beveiligingsmaatregelen moesten worden genomen en wie verantwoordelijk was voor de uitvoering van de voorgeschreven maatregelen. Het KMCGS heeft deze versie van de C/007 niet actief

meegenomen in haar toezicht als uitvoeringsmaatregelen van Hoofdstuk 1.10 van het ADR. In september 2017 is een herziene versie van de versie uit januari verschenen. Dit is de huidige vigerende versie van de C/007: "C/007: Beveiligingskader TBB vervoer". De te nemen beveiligingsmaatregelen voor het vervoer TBB'n van zijn hierin afhankelijk gemaakt van het verwachte veiligheidsrisico (de dreiging) ten tijde van het transport. In het beveiligingsplan moeten de genomen maatregelen worden beschreven. Deze werkwijze sluit aan op het beveiligingsplan zoals is opgenomen in hoofdstuk 1.10 van het ADR.

1.5.3 *Opleiden moet*

1.5.3.1 Ketenonderzoek

De geplande ketenonderzoeken naar de (wettelijk) voorgeschreven opleidingen van de relevante spelers in de vervoersketen, de z.g.n. normadressanten, zijn in 2017 beperkt en niet structureel uitgevoerd. Naar aanleiding van geconstateerde overredingen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht vanuit Mali, is contact gezocht met C-JSD en zijn de afzender en de grondafhandelaar via de mail bevraagd over o.a. hun kennis en ervaring op het aanbieden en verzenden van gevaarlijke stoffen door lucht. Uit de antwoorden van beide functionarissen bleek dat zij beiden zijn opgeleid maar slechts minimale of geen werkervaring hebben bij het aanbieden en verzenden van gevaarlijke stoffen. Dit is strijdig met de minimale ervaringsseis zoals die in de nota "Reactie bestuurlijk toezicht vervoer gevaarlijke stoffen" van D-DAOG is gesteld voor het verrichten van werkzaamheden ten aanzien van het vervoer van gevaarlijke stoffen vanuit de missiegebieden. Door aan deze nota voorbij te gaan blijft het probleem bestaan dat er gevaarlijke stoffen die door de lucht worden vervoerd, niet aan wet- en regelgeving voldoen en hierdoor een risico vormen voor de veiligheid van het vliegtuig en de bemanning.

1.5.3.2 Voorlichting

Door het KMCGS is op verzoek 6 maal een voorlichting gegeven over het optreden van het KMCGS en de veel op verzoek voorkomende overtredingen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen. Daarnaast zijn tijdens oefeningen ook kleine voorlichtingssessies gehouden toegespitst op de situatie van de oefening en zijn één op één onderwijsleergesprekken gevoerd om de regelgeving aan chauffeurs en kaderleden uit te leggen.

1.5.4 *Samen sterk*

1.5.4.1 Inspectie Leefomgeving en Transport

In de samenwerking tussen KMCGS en ILT Handhaving Gevaarlijke Stoffen Rail- en Wegvervoer is 2017 geen wijziging opgetreden. Bij controles op het vervoer van gevaarlijke stoffen werken KMCGS en ILT naast elkaar binnen het eigen mandaat en domein. Hoewel ILT op basis van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen en de Wet Luchtvaart bevoegd is in zowel het civiele als het militaire domein, beperkt zij zich tot toezicht en handhaving op het civiele vervoer van gevaarlijke stoffen. Toezicht op de naleving en de opsporing van strafbare feiten ten aanzien van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen en de Wet Luchtvaart, voor zover het vervoer van gevaarlijke stoffen betreft, worden binnen het militaire domein uitgevoerd door het KMCGS. Wanneer inspecteurs van ILT HGS een overtreding van de WVGS door een militair voertuig constateren maken zij hier een proces-verbaal van bevindingen op en dragen de casus over aan het KMCGS voor verdere opvolging en afhandeling. Naast

contacten over de handhaving is er met grote regelmaat contact met ILT HGS over de uitleg van artikelen in de WVGS of WL. Ook nemen vertegenwoordigers van het KMCGS deel aan het vakgroep overleg HGS van ILT.

Binnen het werkveld van de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen, verloopt de samenwerking tussen ILT Defensie Toezicht en het KMCGS stroever. De reden hiervan is dat ILT Defensie Toezicht haar rol tussen bevoegd gezag (ILT) en de rol van het KMCGS als controleur op de naleving van o.a. het bedrijfsvoorschrift Opslag en Behandeling Ontpofbare Stoffen en Voorwerpen, strakker heeft weggezet. Hierbij maakt het KMCGS deel uit van Defensie als "ondertoezichtstaande" van ILT en is er een eenrichtingsverkeer v.w.b. informatie ontstaan van het KMCGS naar ILT Defensie Toezicht i.p.v. een samenwerkingsverband met informatie-uitwisseling over en weer. Daar waar in 2015 er nog enige afstemming was binnen het project "De generaal Centraal" is dit in 2016 tot stilstand gekomen. In 2017 is in deze situatie geen verandering opgetreden.

1.5.4.2 Co-locatie KMCGS en ILT

Eind 2016 heeft het eerste overleg plaatsgevonden tussen het projectteam dat de inrichting en huisvesting van overheidsinstanties verzorgt voor de locatie aan de Graadt van Roggenweg in Utrecht met RVB, CDC en KMCGS. Het knelpunt zijn MULAN-aansluitingen op de werkplekken inclusief print en scanmogelijkheden vanuit het netwerk. Vanwege de beveiligingsmaatregelen die defensie voorschrijft bij het aanleggen van MULAN-aansluitingen op niet-defensielocaties, is de co-locatie voorlopig tot stilstand gekomen. JIVC is bezig met het ontwikkelen van een beveiligde MULAN-werkplek met print en scanvoorzieningen die binnen een niet-defensielocatie kan worden gebruikt. De implementatie van deze werkplek was gepland voor Q1 in 2018. Inmiddels is dit doorgeschoven naar Q3 van 2018. De verhuizing van het KMCGS naar de Graad van Roggenweg zal gezien de ontwikkelingen van de MULAN-aansluitingen dan ook niet plaatsvinden voor Q3 2018.

Inmiddels is middels de defensienota bekend geworden dat de huidige locatie van het KMCGS, Kamp Nieuw Milligen te Uddel, open blijft. Voor mij is dit het moment om het vier jaar geleden genomen besluit van de voorgenomen co-locatie van het KMCGS en ILT opnieuw te bezien en te heroverwegen. De reden hiervoor is de toch beperkte efficiëntiewinst die de co-locatie met ILT met zich meebrengt, de knelpunten met het parkeren van dienstvoertuigen tegen hoge kosten op en rond de locatie aan de Graad van Roggenweg, de ligging van het pand aan de Graad van Roggenweg in het centrum van de stad Utrecht, het zeer beperkt aantal beschikbare werkplekken en de knelpunten met MULAN-aansluitingen. Deze laatste knelpunten nemen nog verder toe bij versterking van het KMCGS zoals is in het Plan van aanpak "Een Veilige Defensieomgeving" is genoemd.

Voor mij als C-KMCGS voldoende redenen om de co-locatie met ILT terug te draaien en het KMCGS blijvend op Kamp Nieuw Milligen, of op een andere centraal gelegen en met onze dienstvoertuigen goed bereikbare locatie, te huisvesten.

1.5.4.3 Militaire Luchtvaart Autoriteit

KMCGS en MLA waren in 2016 voornemens om gezamenlijk toezicht te houden op de opleidingseisen die aan gezagvoerders en loadmasters worden gesteld voor het vervoer van gevaarlijke stoffen door de lucht. De grondslag hiervoor ligt in de MAR-OPS Subpart R – Transport of Dangerous Goods by Air. Dit gezamenlijke toezicht was ingegeven door het verlopen per 31 maart 2016 van de ontheffing op de ICAO Technische Voorschriften (ICAO TI DOC 9284 - AN/905) en de MLE-OPS wat betreft

de verplichte opleiding van gezagvoerders voor het vervoeren van gevaarlijke stoffen.

Dit gezamenlijke toezicht is zowel in 2016 als in 2017 niet uitgevoerd. De hoofdreden hiervoor is dat zowel KMCGS als MLA wilden voorkomen dat de rollen van de MLA en het KMCGS, m.n. de opsporingsrol, door elkaar lopen. Er is in 2017 wel frequent overleg gevoerd met de gevaarlijke stoffen specialist van de MLA.

1.5.4.4 Beveiligingsautoriteit

Op verzoek van de Beveiligingsautoriteit in 2014 heeft het KMCGS de naleving van de beveiligingsmaatregelen uit de C/007 "Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van munitie, granaten, explosieven en springmiddelen", in haar toezicht betrokken. Het KMCGS zet dit verzoek voort op basis van de in september 2017 verschenen versie van de C/007: "C/007: Beveiligingskader TBB vervoer" verder voort.

1.5.4.5 Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen

Evenals de voorgaande toezichtjaren bestond de samenwerking tussen de MCGS en het KMCGS uit overleg over de inhoud van door de MCGS gegeven ontheffingen op de MP 40-21 en over de interpretatie van artikelen uit MP 40-21.

2 Handhaafbaarheid regelgeving

2.1 Vervoerswetgeving

De wetgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen waarop het KMCGS controle op de naleving uitvoert, vormt geen knelpunt voor de handhaafbaarheid. De wetgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen is echter wel complex waardoor het voorkomt dat verschillende controleurs vervoer gevaarlijke stoffen, wetsartikelen anders uitleggen. Voor de eenduidige handhaving wordt in die gevallen waarbij intern het KMCGS discussie ontstaat over de interpretatie van wetsartikelen voor het militaire vervoer van gevaarlijke stoffen, dit in het zgn. technisch overleg bediscussieerd en het resultaat van deze discussies als eenheid van opvatting vastgelegd in het KMCGS Vademecum.

2.2 Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen

2.2.1 *MP 40-21 deel "Opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties"*

Sinds mijn eerste jaar verslag in 2014 attendeer ik al op de noodzaak om deel 2 van de MP 40-21 "Opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties" weer op te nemen in de MP 40-21. Op dit moment bevindt dit deel van de MP 40-21 zich in de afrondende fase en is vrijwel gereed voor publicatie.

2.2.2 *MP 40-21 deel "Opslag en behandeling van ontplofbare Stoffen en Voorwerpen".*

Controles uitvoeren met alleen de MP 40-21 als normenkader voor de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen is gezien de hoeveelheid ontheffingen die door de MCGS zijn verleend, niet zondermeer mogelijk. De MP 40-21 dient dan ook v.w.b. de ontplofbare stoffen te worden herzien waarbij de verleende ontheffingen zo veel als mogelijk is worden geformaliseerd in de MP zodat er weer overzichtelijk normdocument ontstaat voor de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen. De MCGS was in 2016 met de herziening van de MP 40-21 gestart echter door gebrek aan capaciteit is de herziening doorgeschoven naar een later moment. Verwacht wordt dat eind 2018 of begin 2019 een nieuwe versie van het deel opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen wordt uitgegeven.

3 Knelpunten

De meest belangrijke knelpunten uit het toezichtjaar 2017 wijken vrijwel niet af van die in 2016.

- De opslag van overtollige munitie bij het Defensie Munitiebedrijf waardoor op termijn een ongecontroleerd veiligheidsrisico ontstaat of al aanwezig is;
- De beperkte opleidingscapaciteit te behoeve van de opleidingen op het gebied van gevaarlijke stoffen.
- Laag kennis niveau bij de operationele eenheden van de regelgeving die van belang is bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen waaronder de verplichtingen die zijn verbonden zijn aan de rollen van afzender, vervoerder of ontvanger bij het vervoer van gevaarlijke stoffen;
- Verantwoordelijkheden bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen zijn op een laag niveau (sld, klp's) belegd;
- Er zijn geen vorderingen gemaakt met het keuring van bliksembeveiligings- en elektrische installaties;
- Het grote aantal Nota's dat is uitgegeven door de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen (MCGS) om op lokaal niveau ontheffingen te verlenen op de MP 40-21. De veelheid aan ontheffingen op de MP 40-21 geeft onduidelijkheid bij de handhaving;
- De administratieve processen bij het beheer en autorisatie van instructiemunitie zijn bij het Defensie Munitiebedrijf en de EODD niet geborgd;
- Ontbreken van het deel "Overige Gevaarlijke Stoffen" in de MP 40-21;
- Voor de opslag van brandstoffen in jerrycans of andere vloeibare gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen, zijn geen containers beschikbaar die zijn voorzien van een opvangcapaciteit in het geval lekkage van één of meerdere jerrycans of verpakkingen;
- De NOTA "Reactie bestuurlijk toezicht vervoer gevaarlijke stoffen" (Xpostnr. BS2016023513) zoals die in 2016 is uitgegeven door D-DOAG, wordt niet nageleefd. In 2017 waren in het missiegebied medewerkers actief die kort voor de missie waren opgeleid voor verzenden van gevaarlijke stoffen of medewerkers die al eerder waren opgeleid maar niet in de gelegenheid waren gesteld om te voldoen uit de ervaringsnorm uit de nota van D-DAOG.

4 Aanbevelingen

Mijn controleurs en ik zien in het toezichtjaar 2017 dezelfde knelpunten terugkomen zoals die in toezichtjaren 2015 en 2016 waren onderkend. Naast het herhalen van mijn aanbevelingen van vorig jaar doe ik over het toezichtjaar 2017 slecht één aanbeveling:

- Geef prioriteit en maak middelen vrij om oude, overvloedige en restanten van munitievoorraden die bij het Defensie Munitiebedrijf zijn opgeslagen, versneld af te voeren naar een vernietigingsinstallatie. Hierdoor komt opslagcapaciteit vrij en wordt voorkomen dat er onveilige situaties ontstaan.

Kort samengevat waren mijn aanbevelingen uit 2016:

- Bied een continue opleiding en trainingsprogramma aan over de wet- en regelgeving op het gebied van het vervoer en de opslag van gevaarlijke stoffen;
- Valideer en publiceer het ontbrekende deel "Opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties" van de MP 40-21.

Met het toezichtjaar 2017 achter ons en de terugkerende tekortkomingen uit 2015 en 2016, dring ik er op aan dat het van belang is dat mijn aanbevelingen uit 2016 zoals die zijn opgenomen in de nota "Vervolgacties toezichtverslagen 2016" van Hoofd Directeur Bedrijfsvoering, volgens planning te realiseren.

De realisatie van de vervolgacties zorgen er naar mijn overtuiging voor dat de bewustwording, kennis en ervaring zullen toenemen op de gebieden van het vervoer, de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen. Hierdoor zal ook het naleefgedrag door onze mensen van wet- en regelgeving worden vergroot en zal dus ook de veiligheid toenemen op deze gebieden. Het is dan ook van belang om niet te lang te wachten met de realisatie de vervolgacties.

5 Grondslag en bevoegdheden KMCGS

Grondslag

De grondslag van de taken van het KMCGS staat beschreven in de navolgende documenten:

- Algemeen organisatiebesluit defensie 2013;
- SG Aanwijzing 948;
- Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen artikel 34 lid 2 (Toezicht) en artikel 42 lid 1 onder b. (Opsporing);
- Wet Luchtvaart artikel 11.1 lid 1 onder c. (Toezicht) en artikel 11.3 lid 1 (Opsporing);
- Besluit vervoer ontplofbare stoffen krijgsmacht 2011, MP 40-20 deel 1200;
- Besluit Voorschrift intern vervoer gevaarlijke stoffen Defensie 2011, MP 40-21 deel 3000;
- Besluit Voorschrift voor het merken van munitie en verpakkingen van munitie, MP 40-40;
- Besluit Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 4 oktober 2012, nr. 5732502/Justis/12, strekkende tot de aanwijzing van buitengewoon opsporingsambtenaren bij het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen van de Koninklijke Marechaussee;
- Besluit toezicht en opsporing vervoer gevaarlijke stoffen geldend van 01-04-2013 t/m heden;
- Besluit aanwijzing KMCGS ex artikelen 11.1 en 11.3 Wet Luchtvaart van 28 april 2003;
- Besluit aanwijzing ambtenaren VROM-regelgeving (artikel 10-Reach);
- Beschikking van de Minister van Defensie van 18 oktober 1982, directie Juridische zaken, afdeling wetgeving en publiekrecht nr. CWO 82/O37~ betreffende de instelling van het korps militaire controleurs ontploffingsgevaarlijke stoffen.

Bevoegdheden

De bevoegdheden voor het uitoefenen van haar toezichthoudende en handhavende taken komen voort uit de Algemene Wet Bestuursrecht artikelen 5.15 t/m 5.17 en 5.19 en de Wet op de Economische Delicten 18 t/m 21 en 23.

De artikelen uit de Algemene Wet bestuursrecht handelen over het betreden van plaatsen, vorderen van inlichtingen, kopiëren, meenemen, vorderen van identiteitsbewijzen, stilhouden van voertuigen en het doorzoeken van voertuigen wanneer dit nodig is voor het KMCGS om haar taak als toezichthouder te kunnen uitvoeren. De inhoud van de artikelen uit de Wet op de Economische Delicten is gelijk aan die uit de Algemene Wet Bestuursrecht aangevuld met het openen van verpakkingen voor het nemen van monsters.

Strafbaarstelling

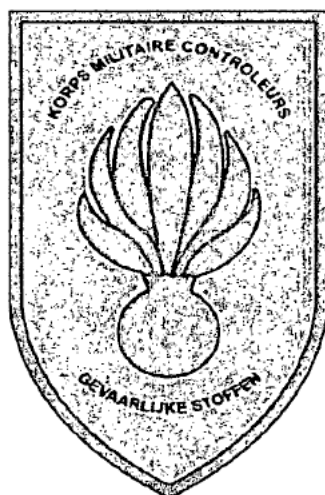
Overtredingen van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen en de Wet Luchtvaart worden aangemerkt als economisch delict en zijn als zodanig strafbaar gesteld in de Wet Economische Delicten.

Ministerie van Defensie

TOEZICHTJAARVERSLAG KMCGS over het toezichtjaar 2018

Versie Definitief
Datum 2 mei 2019

STRENG ALS HET NOED,
INSCHIKKELIJK ALS HET KAN

Colofon

Ministerie van Defensie
Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen

KMAR/LTC/BOSS/KMCGS
Meervelderweg 19,
3888NH, Uddel

Contactpersoon Art. 10 (2) (e)

Versie Definitief

Auteur Art. 10 (2) (e)

Inhoud

Voorwoord		7
1	Terugblik toezichtjaar 2018	9
1.1	Inleiding	9
1.2	Belangrijkste bevindingen Toezichtjaar 2018	10
1.3	Realisatie versus uitvoering	11
1.4	Overall beeld naleefgedrag	12
1.5	De meest voorkomende overtredingen	17
1.6	Toelichting bevindingen per toezichtthema	18
2	Handhaafbaarheid regelgeving	28
2.1	Vervoerswetgeving	28
2.2	Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen	28
3	Aanbevelingen	29
4	Grondslag en bevoegdheden KMCGS	30

Voorwoord

Beste collega's,

Omdat niet iedereen bekend is met de taken, ophanging in de organisatie en samenstelling van het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen (KMCGS), zet ik dit eerst kort voor u uiteen in mijn voorwoord.

Het Korps Militaire Controleurs (KMCGS) is een van de onafhankelijke toezichthouders van het Ministerie van Defensie. Het KMCGS is ondergebracht bij de Koninklijke Marechaussee, bij de Brigade Operationele Service & Support (BOSS) van het Landelijk Tactisch Commando (LTC) van de Koninklijke Marechaussee. De BOSS draagt zorg voor de ondersteuning zodat het KMCGS haar taken kan uitvoeren.

Het KMCGS heeft twee hoofdtaken:

- Toezicht en handhaving van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen (WVGS), de Wet Luchtvaart (WL) voor het deel dat over het vervoer van gevaarlijke stoffen gaat, en de dienstvoorschriften die hierop van toepassing zijn.
- Controle op de naleving van de dienstvoorschriften voor de opslag van ontplofbare stoffen en voorwerpen (MP 40-21 deel 1), voor het merken van verpakkingen en munitie artikelen (MP 40-40) en voor het interne vervoer van munitie op inrichten van defensie (MP 40-21, deel 2).

In het toezichtjaar 2018 zijn mijn mensen en ik veel knelpunten en overtredingen van de WVGS, WL, en de bijbehorende voorschriften tegengekomen die we ook in de jaren hiervoor hebben gezien. De basisoorzaak waarom we steeds weer dezelfde, maar ook nieuwe knelpunten en overtredingen aantreffen zijn:

- het gebrek aan kennis van wet- en regelgeving en aan ervaring om deze toe te passen;
- commandanten zich onvoldoende bewust zijn van hun verantwoordelijkheden binnen de wet- en regelgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen;
- de bedrijfssoftware van Defensie, SAP, is nog onvoldoende voorbereid op het verzenden van goederen met lithiumbatterijen.

Om deze knelpunten aan te pakken moeten de specifieke gevaren worden onderkend voor het werken met gevaarlijke stoffen. Dit kan alleen door bewustwording, voorlichting, (bij-)(om-) scholing en het opdoen van aantoonbare ervaring. Scholing dient vooral gericht te zijn op wet- en regelgeving, met de nadruk op wat wel is toegestaan en wat niet.

Het glas is gelukkig niet alleen maar halfleeg. Het goede nieuws is dat er initiatieven zijn gestart om de benodigde kennis en ervaring te verbeteren. Om de capaciteit van het Opleidings- en Trainingscentrum Logistiek (OTCLog) van het Commando Landstrijdkrachten te ontlasten, wordt een deel van de opleidingen op het terrein van gevaarlijke stoffen sinds medio 2018 uitbesteed aan civiele partners. Daarnaast is er een begin gemaakt met het meetbaar maken van de ervaringseis van zes

maanden voor personeel dat in een missie wordt ingezet in de vervoersketen van gevaarlijke stoffen. Beide maatregelen moeten aan het eind van 2019 tot merkbare verbeteringen leiden.

Uddel 2 mei 2019

Art. 10 (2) (e) *Commandant Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen*

1 Terugblik toezichtjaar 2018

1.1 Inleiding

De taak van het KMCGS is om erop toe te zien dat het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen zo veilig mogelijk wordt uitgevoerd binnen de krijgsmacht. Het KMCGS doet dit middels het houden van toezicht op de naleving van de vigerende wet- en regelgeving die van toepassing is op het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen. Waar de wet- of regelgeving wordt overtreden treedt het KMCGS handhavend op. Dit kan variëren van een collegiaal gesprek tot het schrijven van een proces verbaal en passend binnen ons adagium:

“Streng als moet, inschikkelijk als het kan”.

De uiteindelijke doelstelling van het toezicht en handhaving is om de naleving van wet- en regelgeving op het gebied van het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen (het naleefgedrag), op een zo hoog mogelijk niveau te brengen.

Het naleefgedrag geeft een beeld in welke mate het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen compliant zijn met de wetgeving die hierop van toepassing is. Het naleefgedrag is dan ook een maat voor de veiligheid. De wetgeving is immers bedoeld om de risico's die samenhangen met het vervoer van gevaarlijke stoffen zo veel mogelijk te beperken zodat mens, dier en milieu hieraan niet worden blootgesteld of de risico's voor de omgeving in het geval van een calamiteit beperkt of beheersbaar blijven.

Zoals ik ook in mijn vorige jaarverslagen al heb geschreven, en ook nu weer, vergt het verbeteren van het naleefgedrag van regelgeving een lange adem. Veelal gaat het om het veranderen van gedrag. Binnen defensie is er altijd een spanningsveld aanwezig tussen wat volgens de regelgeving moet, het beschikbare personeel, de aanwezige kennis, de operationele druk en de “can-do” instelling van het personeel. Dit maakt dat de grenzen van de regelgeving vaak worden opgezocht en met regelmaat, soms bewust maar meestal onbewust, niet wordt nageleefd.

Om invulling te geven aan de langere adem en de veranderingen te volgen, kijkt dit jaarverslag, evenals mijn drie vorige jaarverslagen, terug op de toezichtthema's:

- “Munitieketen op orde”
- “Toezicht in de bosrand”
- “Opleiden moet”
- “Gevaarlijke stoffen onderweg”
- “Samen sterk”

Binnen de toezichtthema's kunnen de accenten per jaar van elkaar verschillen maar de hoofdrichting van het thema blijft gelijk. Door te werken met een meerjarig toezichtplan met dezelfde thema's, is het onderkennen van trends binnen het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen eenvoudiger.

Het thema “Munitieketen op orde” omvat de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen en voorwerpen op munitieopslaglocaties in Nederland.

“Toezicht in de bosrand” omvat het vervoer van gevaarlijke stoffen en de opslag en behandeling ervan tijdens oefeningen in binnen- en buitenland.

“Opleiden moet” omvat m.n. het toezicht op de (wettelijk) verplichte opleidingen binnen het vervoer van gevaarlijke stoffen en de behandeling van ontplofbare stoffen.

"Gevaarlijke stoffen onderweg" omvat toezicht en handhaving over alle vervoersmodaliteiten bij het (logistieke) vervoer van gevaarlijke stoffen zowel over de weg als over binnenwater, spoor, door de lucht en over zee. De zesde modaliteit "buisleidingen" valt niet onder de verantwoordelijkheid van het KMCGS. "Samen sterk" is geen toezichtthema, maar beschouwt de samenwerkingsverbanden met andere toezichthouders en ketenpartners binnen en buiten defensie.

1.2 Belangrijkste bevindingen Toezichtjaar 2018

- Het personeel dat werkzaam is in het vervoer en de opslag van gevaarlijke stoffen doet dit naar vermogen. De wil om het goed te doen en het besef dat aan wet- en regelgeving moet worden voldaan zijn aanwezig. Aanhoudende knelpunten blijven echter het gebrek aan kennis van wet- en regelgeving en aan ervaring om deze toe te passen. Deze knelpunten hangen nauw samen met de begrensde opleidingscapaciteit. Om de capaciteit van het Opleidings- en Trainingscentrum Logistiek (OTCLog) van het Commando Landstrijdkrachten te ontlasten, wordt een deel van de opleidingen op het terrein van gevaarlijke stoffen uitbesteed aan civiele partners. Daarnaast is er een begin gemaakt met het meetbaar maken van de ervaringsseis van zes maanden voor personeel dat in een missie wordt ingezet in de vervoersketen van gevaarlijke stoffen. Beide maatregelen moeten aan het eind van 2019 tot merkbare verbeteringen leiden.
- De verantwoordelijkheden voor de uitvoering van de wet- en regelgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen zijn nog altijd op een laag niveau in de defensieorganisatie belegd. Hierdoor zijn commandanten zich onvoldoende bewust van hun verantwoordelijkheden en de impact ervan op de planvorming van oefeningen, missies en de dagelijkse bedrijfsvoering. Dit heeft tot gevolg dat personeel op de werkvloer wordt aangesproken op volkomenheden die toezichthouders tijdens inspecties constateren, terwijl zij doorgaans niet de mogelijkheden hebben om de gewenste veranderingen te bewerkstelligen. Dit is een ongewenste situatie, die nogal eens spanningen en irritaties oproept.
- De bedrijfssoftware van Defensie, SAP, is nog onvoldoende voorbereid op het verzenden van goederen met lithiumbatterijen. Dergelijke goederen worden met enige regelmaat verzonden als goederen zonder gevaarlijke stoffen, wat voor het vervoer door de lucht reële risico's oplevert. In de wet- en regelgeving worden deze goederen als onjuist geclassificeerd aangemerkt en verzending daarvan is een ernstige overtreding. Door de benodigde gegevens in SAP in te voeren kunnen de risico's bij het vervoer van gevaarlijke stoffen beter worden beoordeeld en overtredingen van wet- en regelgeving worden vermeden.

1.3 Realisatie versus uitvoering

In het onderstaande overzicht zijn de aantallen geplande activiteiten uit het toezichtjaarplan 2018 versus het aantal daadwerkelijk uitgevoerde activiteiten in 2018 weergegeven.

	Planning totaal	Controles	
		Planning	Realisatie
"Munitieketen op orde"	60	Planning	
Opslaglocaties met munitie		40	55
Processen in de munitieketen		10	1
Instructie-/tentoonstellingsmunitie		10	8
"Toezicht in de bosrand"	15		
Oefeningen binnenland		5	7
Oefeningen buitenland		10	7
Missiegebieden		4	0
"Gevaarlijke stoffen onderweg"			
Wegvervoer ADR (incl. 1.10 ADR)		1450	563
Luchtvervoer ICAO-TI & MAROPS		25	20
Multimodaal vervoer weg/lucht/zee		10	1
Uitvoering "Oog en Oor" BA C/007		i.c.m. ADR	i.c.m. ADR
Missiegebieden		4	0
"Opleiden moet"	15		
Ketenonderzoek opleidingen		10	4
Voorlichting toezicht GS		5	1
"Samen sterk"		Overleggen	
Samenwerking ILT	2	- Deelname HGS-controle (ILT) Gorinchem. - Stuurgroep Inspectie GS - Informeel overleg ILT, I-SZW, MCGS, KMCGS - ILT-vakgroep-overleg vervoer GS - ILT-vakgroep overleg milieu	- 2 x i.c.m. partners handhavingsoverleg - met reorganisatie ILT gestopt - Na aanvang controles I-SZW bij defensie gestopt. - 6 x - niet meer uitgenodigd/ gestopt.
Overleg diverse ketenpartners	4	Handhavingsoverleg ketenpartners	- 4 x
Deelname aan de projectgroep voor de verhuizing van het KMCGS naar de locatie in Utrecht van de ILT	10	10 mandagen	- 1 mandag
Diverse capaciteit			
Intern/werkoverleg		15 x per jaar	7
Vaktechnische opleidingen		6 VA gerelateerde opl.	2 x VA + 1 x BOA

In 2018 heeft de sectie Controle Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen (COBGS), evenals in 2017, op ca. 50% van haar capaciteit gedraaid. In 2018 werd dit veroorzaakt door de veelvuldige afwezigheid van een van de controleurs vanwege opgespaard verlof en medische omstandigheden in de aanloop naar zijn functioneel leeftijdsontslag en vanwege het afronden van de master Explosives Ordnance Engineering (MSc) in Engeland en het volgen van andere vaktechnische opleidingen door de andere twee medewerkers van de sectie COBGS. Het aantal verrichte controles in 2018 is vrijwel gelijk aan het aantal uit 2017. In 2018 zijn de controles tijdens oefeningen tot het noodzakelijke teruggebracht en zijn de bezoeken aan de missiegebieden en aan Nederlandse ambassades in het buitenland niet van de grond gekomen.

1.4 Overall beeld naleefgedrag

1.4.1 Vervoer van gevaarlijke stoffen

De wetgeving die als norm dient voor het bepalen van het naleefgedrag is de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen en de Wet Luchtvaart voor het deel dat het vervoer van gevaarlijke stoffen omvat.

De onderstaande tabel geeft het resultaat weer van de controles op het militaire vervoer over een periode van 6 jaar.

In de tabel is opgenomen:

- Het totale aantal controles dat door het KMCGS op het militaire vervoer is uitgevoerd;
- Het aantal controles van het totaal waarbij gevaarlijke stoffen zijn aangetroffen;
- Het aantal controles waarbij niet werd voldaan aan wet- en regelgeving. Dit is het totaal van gegeven nalevingshulp, processen-verbaal van bevindingen en gegeven waarschuwingen;
- Het aantal processen-verbaal dat is opgemaakt;
- Het naleefgedrag van de wet- en regelgeving.

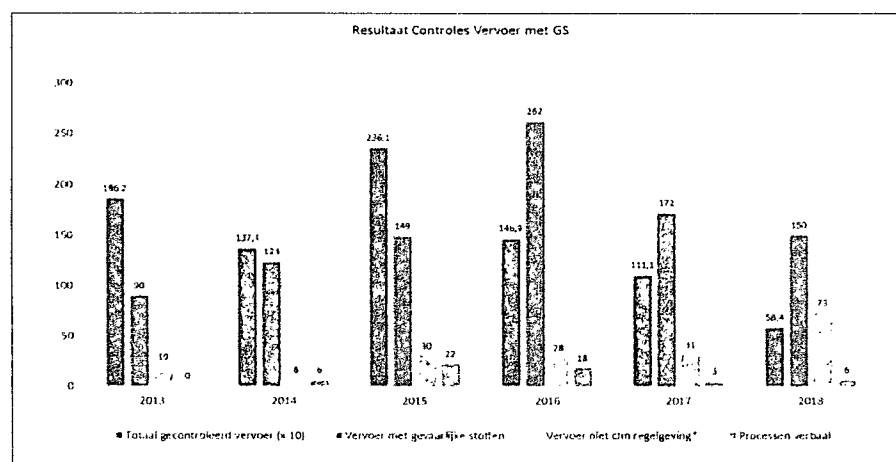
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal gecontroleerd vervoer (x 10)	186,2	137,4	236,1	146,9	111,1	58,4
Vervoer met gevaarlijke stoffen	90	124	149	262	172	150
Vervoer niet cfm regelgeving*	19	6	30	28	31	73
Processen verbaal	0	6	22	18	5	6
Naleefgedrag regelgeving**	79%	90%	65%	82%	79%	47%

*=totaal van nalevingshulp, PV van bevindingen en waarschuwingen.

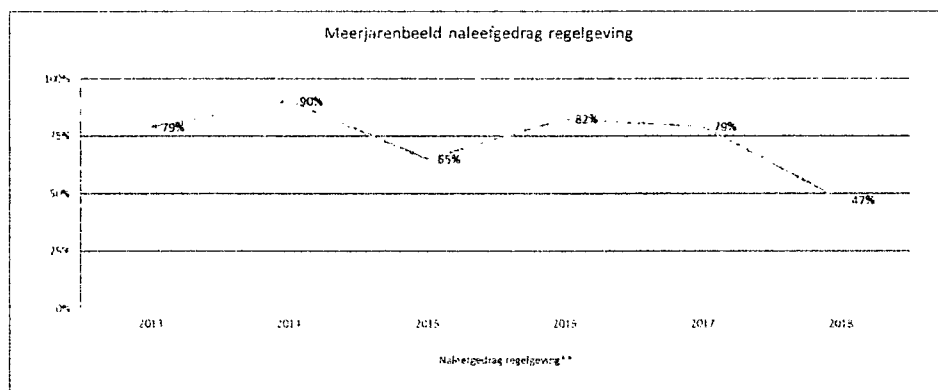
**=gecorrigeerde reeks naleefgedrag; hierin ook vervoer niet cfm regelgeving in beschouwing genomen als overtreding van de regelgeving cfm PV

Tabel 2: Resultaat controles vervoer

In de onderstaande twee grafieken is tabel 2 visueel weergegeven.

Grafiek 1: Resultaten controles vervoer

Grafiek 2: Meerjarig-beeld naleefgedrag regelgeving

In 2018 zijn in totaal 584 vervoerseenheden gecontroleerd. In 150 gevallen werd er daadwerkelijk gevaarlijke stoffen vervoerd.

Het totaal aantal gecontroleerde vervoerseenheden is ongeveer de helft van het aantal gecontroleerde vervoerseenheden in 2017. Deze daling is veroorzaakt omdat de controleurs in 2018 vaker samen hebben opgetreden i.p.v. alleen en doordat de onderzoeken naar de geconstateerde overtredingen in 2018 meer tijd in beslag hebben genomen.

Van de 150 gecontroleerde vervoerseenheden met gevaarlijke stoffen zijn in 79 gevallen overtredingen op de vervoerswetgeving geconstateerd. Hiervan zijn er 73 niet strafrechtelijk zijn afgehandeld: in 5 gevallen is een waarschuwing gegeven, in 7 gevallen is een rapporten van bevindingen opgemaakt en in 61 gevallen is nalevingshulp verleend. De nalevingshulp betrof kleine overtredingen die geen gevaar opleverden voor het transport of de omgeving en die met enige assistentie van de controleur konden worden opgelost.

In de overige 6 gevallen is wel strafrechtelijk opgetreden en is proces-verbaal opgemaakt voor de geconstateerde overtreding.

Op basis van de geregistreerde controles die door het KMCGS zijn uitgevoerd ligt het naleefgedrag van de vervoerswetgeving voor 2018 op 47%.

Het naleefgedrag is de fractie uitgedrukt in procenten, van het aantal gecontroleerde vervoerseenheden zonder overtredingen (150 minus 79) en het totaal aantal gecontroleerde vervoerseenheden (150).

Het naleefgedrag zegt alleen iets over het vervoer dat daadwerkelijk door het KMCGS is gecontroleerd. Welk deel dit is van het totale vervoer aan gevaarlijke stoffen binnen Defensie is voor het KMCGS niet inzichtelijk.

Uit onderzoeksgegevens naar de naleving van de vervoerswetgeving bij het vervoer van gevaarlijke stoffen in de civiele sector, ligt de benchmark hiervoor rond de 70% ligt. Als defensie zitten we hier in 2018 met 47% ruim onder. Indien hierop een correctie gedaan zou worden aan de hand van de meldingen voorval, daalt het naleefgedrag nog met enkelen procenten. Hoewel de cijferreeksen een relatief beeld geven van de huidige status van het vervoer van gevaarlijke stoffen door onze defensieorganisatie is verbetering van de naleving van wet- en regelgeving van het vervoer van gevaarlijke stoffen dringend noodzakelijk.

Begin 2018 heeft het KMCGS een aanpassing gedaan in de handhavingsstrategie bij geconstateerde overtredingen van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen, de Wet Luchtvaart of van de eigen defensieregelgeving. Waar eerder het onderzoek naar overtredingen zich alleen richtte op de uitvoerende medewerkers in het vervoersproces, is in 2018 gekozen om in eerste instantie te onderzoeken wat de betrokkenheid is van commandant bij de overtreding(en) die bij zijn eenheid zijn geconstateerd. Het is de commandant die integraal verantwoordelijk is voor wat er gebeurt binnen zijn eenheid en invloed kan uit oefenen om verbetermaatregelen door te voeren waarmee de basisoorzaak waardoor de overtredingen zijn ontstaan, weg te nemen.

Met deze commandant wordt bedoeld de commandant van een eenheid zoals is opgenomen in het Mandaatbesluit Personele Bevoegdheden Defensie 2017 (gepubliceerd in de Staatscourant 2017 nr. 52839 van 20 september 2017).

Deze commandant wordt door het KMCGS in het handhavingsproces gezien als hoofd van "de onderneming" zoals gedefinieerd in hoofdstuk 1.2 "Definities en meeteenheden" van het ADR:

Onderneming: elke natuurlijke persoon, elke rechtspersoon met of zonder winstoogmerk, elke vereniging of groep van personen zonder rechtspersoonlijkheid en met of zonder winstoogmerk, alsmede elk onder de overheid ressorterend lichaam, ongeacht of het een eigen rechtspersoonlijkheid bezit of afhankelijk is van een autoriteit met rechtspersoonlijkheid.

Het betrekken in het handhavingsproces van degene die leidinggeeft aan de onderneming, wordt op eenzelfde wijze in de civiele sector toegepast door de Inspectie Leefomgeving en Transport.

Sinds dat het KMCGS deze weg is ingeslagen komt het bewustzijn bij commandanten langzaam opgang dat zij ook verantwoordelijk zijn voor de inrichting van de keten voor het vervoer van gevaarlijke stoffen binnen hun eenheid. De commandant moet zich van zijn verantwoordelijkheden bewust zijn, ongeacht de omvang van de hem toegewezen keten.

1.4.2 Opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen

Het naleefgedrag van de interne defensieregelgeving voor de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen, geeft een beeld in welke mate deze activiteit in overeenstemming is met de regelgeving die hierop van toepassing is.

Het KMCGS is in de MP 40-21 "Voorschrift Opslag en Behandeling Ontploffbare Stoffen en Voorwerpen" en in de MP 40-40 "Voorschrift voor het merken van munitie en verpakkingen van munitie" aangewezen om toe te zien op de naleving van deze dienstvoorschriften. Het toezicht van de controleurs Controle Opslag en Behandeling van Gevaarlijke Stoffen richt zich hierom voornamelijk op de opslag van munitie en explosieve stoffen en voorwerpen. Team Milieuhandhaving ziet erop toe dat de overige gevaarlijke stoffen op basis van de "zorgplicht" binnen de regels van de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen 15 (de PGS 15) en de milieuwetgeving worden opgeslagen.

De onderstaande tabel geeft het resultaat weer van de controles op de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen over een periode van 6 jaar.

In de tabel is opgenomen:

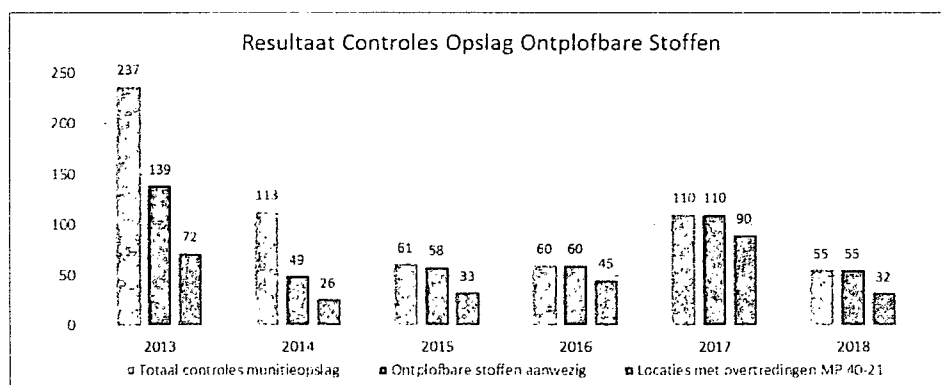
- Het totale aantal munitie-opslaglocaties die door het KMCGS is gecontroleerd;
- Het aantal controles van het totaal waarbij ontplofbare stoffen zijn aangetroffen;
- Het aantal munitie-opslaglocaties die niet voldoen aan de regelgeving uit de MP 40-21;
- Het naleefgedrag van de regelgeving uit de MP 40-21.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totaal controles munitieopslag	237	113	61	60	110	55
Ontplobbare stoffen aanwezig	139	49	58	60	110	55
Locaties met overtredingen MP 40-21	72	26	33	45	90	32
Naleefgedrag regelgeving	48%	47%	43%	25%	18%	42%

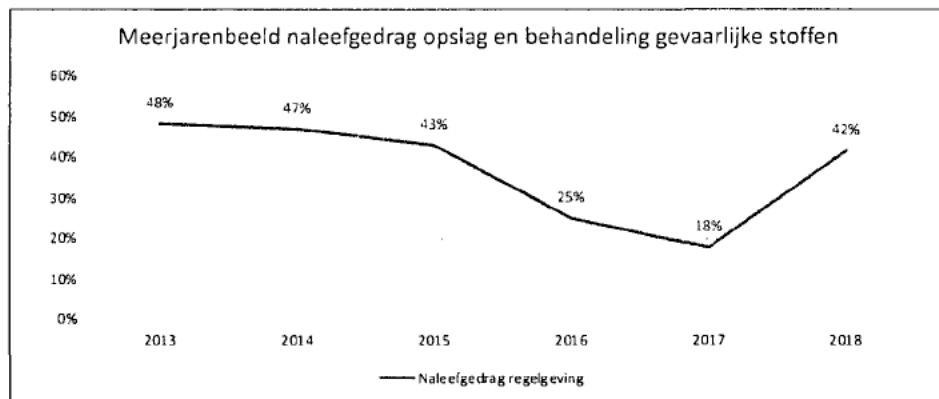
Tabel 3: Totaalbeeld controles opslag en behandeling ontplofbare stoffen

Het naleefgedrag in de tabel is gedefinieerd als de fractie uitgedrukt in procenten, van het aantal gecontroleerde opslaglocaties waarin geen overtredingen van de MP 40-21 zijn geconstateerd (55 minus 32) en het totaal aantal controles van opslaglocaties waar ontplofbare stoffen aanwezig waren (55).

In de onderstaande twee grafieken is tabel 2 visueel weergegeven.

Grafiek 3: Controles opslag en behandeling ontplofbare stoffen

Grafiek4: Meerjarig-beeld naleefgedrag regelgeving

Op basis van de geregistreerde controles die door het KMCGS zijn uitgevoerd komt het naleefgedrag van de MP 40-21 in 2018 uit op 42%. Dit percentage heeft alleen de betrekking op de munitieopslaglocaties die in 2018 door het KMCGS zijn bezocht. In 2017 lag dit naleefgedrag aanzienlijk lager omdat er in dat jaar veel locaties van DBBO en KMar waren bezocht waar munitie niet volgens de regelgeving uit de MP 40-21 werd opgeslagen. Dit toezichtjaar was dit voor DBBO en KMar meer op orde wat de stijging in het totale naleefgedrag te zien geeft.

Het naleefgedrag heeft zich in de afgelopen jaren bewogen tussen de 20% en 50%. Hoewel er geen vastgestelde norm is voor het naleefgedrag van de MP 40-21, is 42% te laag. Dit zou zich zeer zeker in het aantal locaties voor munitieopslag in Nederland moeten ontwikkelen richting 85% of hoger. De randvoorwaarden en de condities waaronder munitie moet worden opgeslagen zijn immers, zeker in Nederland, goed beheersbaar en controleerbaar voor de verantwoordelijke commandanten.

Indien de 5 meest voorkomende overtredingen die opgesomd worden in paragraaf 1.4 worden verholpen, stijgt het naleefgedrag met ca. 30%. De genoemde overtredingen zijn zonder grote investeringen eenvoudig op te lossen.

Sleutelwoorden hierin:

- Verantwoordelijkheid (van commandanten);
- Delegeren van (controle-) taken;
- Veiligheidsbewustzijn.

In tegenstelling tot de controles van het vervoer van gevaarlijke stoffen, wordt er tijdens en/of na de controles over de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen in beginsel niet direct strafrechtelijk opgetreden wanneer er overtredingen van de regelgeving worden geconstateerd. De betrokken commandant worden direct na de controle mondeling in kennis gesteld van de resultaten van de gehouden controle. Het is vervolgens de verantwoordelijkheid van de betrokken commandant en de objectvergunninghouder om de geconstateerde overtredingen op te heffen. Na een redelijke termijn volgt een nieuwe controle waarin de eerder geconstateerde overtredingen nogmaals worden bekeken. Ook hiervan volgt een rapportage. Indien blijkt dat bij de tweede controle geen acties zijn ondernomen om de overtredingen op te heffen, belegt C-KMCGS de casus bij Team Milieuhandhaving voor strafrechtelijke handhaving of draagt hij de casus over aan de ILT voor bestuurlijke handhaving. In 2018 zijn er geen casussen bij TMH belegd of overgedragen aan ILT

voor handhaving. Alle onze bevindingen van de toezichtbezoeken zijn middels nota's gerapporteerd aan de betreffende commandanten en objectvergunninghouders.

1.5 De meest voorkomende overtredingen

Dit toezichtjaar is er geen ranking te maken op basis van de frequentie van de geconstateerde overtredingen. Hieronder zijn de overtredingen weergegeven die naar inzicht van het KMCGS het meeste risico tijdens het vervoer met zich mee hebben gebracht.

1.5.1 *Vervoer van gevaarlijke stoffen*

- Vervoer van verkeerd geclassificeerde gevaarlijke stoffen;
- Vervoer van niet goed gesloten verpakkingen waardoor er gevaarlijke stoffen aan de buitenzijde van de verpakking terecht zijn gekomen;
- Geen kennis over lithium-ion batterijen (UN3480/3481) en het vervoer van deze artikelen;
- Onjuiste kenmerking en etikettering van verpakkingen met gevaarlijke stoffen;
- Het vervoeren van gevaarlijke stoffen zonder een vervoersdocument.

1.5.2 *Opslag en behandeling ontplofbare stoffen en voorwerpen*

- Brandklasse borden en/of etiketten ontbreken of geven niet de juiste opgeslagen gevarenklasse aan;
- Brandblussers niet in de juiste aantallen aanwezig of zijn niet gekeurd;
- Calamiteitenlijsten voor de brandweer en/of gemeente zijn niet aanwezig of zijn niet up-to-date, of zijn niet opgenomen in de bedrijfsnoodplannen;
- De benodigde instemmingsverklaringen van de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen (MCGS) zijn niet aanwezig;
- De etiketten "open vuur verboden" zijn niet aangebracht zoals voorgeschreven in de MP 40-21 of zijn verkleurd en niet meer leesbaar.

1.6 Toelichting bevindingen per toezichtthema

1.6.1 *Munitieketen op orde*

Onderstaand een overzicht van de munitieopslaglocaties die door de controleurs opslag en behandeling gevaarlijke stoffen zijn bezocht.

1.6.1.1 Munitiecomplexen

Defensie Materieel Organisatie (DMO) – Defensie Munitiebedrijf: (DMunB) Veenhuizen, 't Harde, Ruinen, Staphorst, Loheide (DLD) en Alphen. Evenals in 2017 zijn er nog altijd veel overtredingen van de MP 40-21 aangetroffen bij de opslaglocaties van het DMUNB.

Bezocht: 7 opslaglocaties, bij 1 (Loheide in DLD) geen bijzonderheden.

Commando Landstrijdkrachten (CLAS) – Kleine overtredingen die direct zijn hersteld of waarvoor een ontheffing, vrijstelling of instemming bij de MCGS is aangevraagd.

Bezocht: 16 opslaglocaties, bij 7 geen bijzonderheden.

Commando Luchstrijdkrachten (CLSK) – Kleine overtredingen die direct zijn hersteld of waarvoor een ontheffing, vrijstelling of instemming bij de MCGS is aangevraagd.

Bezocht: 1 opslaglocatie, bij 0 geen overtredingen.

Commando Zeestrijdkrachten (CZSK) – Met name in Den Helder veel overtredingen. Herstelacties zijn ingezet of waarvoor dat benodigd is, is een ontheffing, vrijstelling of instemming bij de MCGS aangevraagd.

Bezocht: 6 opslaglocaties, bij 2 geen bijzonderheden.

1.6.1.2 Wacht en tas munitie

Onder het thema "Munitieketen op orde" is in 2016 een begin gemaakt met het toezichtonderwerp "Wacht en tas munitie" bij de wachtlocaties van Defensie Bewaking- en Beveiligingsorganisatie (DBBO) en de Brigades van de Koninklijke Marechaussee (KMAR). In 2018 heeft dit een vervolg gehad en zijn alle KMAR en DBBO-locaties bezocht, indien deze voorzien waren van een NOTA van het MCGS.

Defensie Ondersteuningscommando (DOSCO) – Veel kleine locaties, minimale hoeveelheden munitie. Weinig kennis, maar wel de intentie om gebreken te verbeteren. Onze bezoeken waren evenals in 2017 erg gericht op het adviseren en assisteren (A&A). Inmiddels zijn voor het gros van de locaties is een ontheffing, vrijstelling of instemming bij de MCGS is aangevraagd.

Bezocht: 21 opslaglocaties, bij 13 geen bijzonderheden.

Koninklijke Marechaussee (KMAR) - Veel kleine locaties, minimale hoeveelheden munitie. Per locatie is er een specialist aangewezen, die toezicht houdt op de opslag, waarvoor een ontheffing, vrijstelling of instemming bij de MCGS is aangevraagd.

Bezocht: 4, bij 2 geen bijzonderheden.

Bestuursstaf (BS) – niet bezocht

- 1.6.1.3 Keuringen bliksembeveiligings- en elektrische installaties
Het KMGCS heeft bij haar toezichtbezoeken in 2018 niet naar de actualiteit van de keurings-/inspectiedocumenten van deze installaties gekeken vanwege de lopende discussie over de keuringsnorm voor de bliksembeveiliging/elektrische installatie aan de munitieopslaglocaties tussen Defensie enerzijds en de I-SZW en ILT anderzijds. In 2019 worden de keuringen wel weer opgenomen bij de controle bezoeken van de munitiecomplexen. Hetzelfde geldt voor de actualiteit van het informatieportaal van het Rijksvastgoedbedrijf waar de keuringsdocumenten kunnen worden ingezien in het Vastgoed Informatie- en Presentatiesysteem (VIPS).
- 1.6.1.4 Instructie- & tentoonstellingsmunitie
Zowel instructie- als tentoonstellingsmunitie was ook in 2018 nog altijd een punt van zorg. De controle en de registratie van beiden is nog altijd niet op orde. Om het knelpunt met de instructie- en tentoonstellingsmunitie op te lossen moet alle munitie van deze twee categorieën worden ingenomen en door tussenkomst van de EODD en het DMunB (opnieuw) worden gecontroleerd voor zover zijn niet zijn voorzien van een ingeslagen uniek volgnummer (EODD of het DMunB) en een rood ingekleurde "O", te worden geregistreerd en volgens de normering uit de assortimentsinstructie te worden herverdeeld.
- 1.6.2 *Toezichtbezoek aan het Caribisch (CARIB) Gebied*
- 1.6.2.1 Opslag Munitie
In 2018 is geen bezoek gebracht aan de munitieopslaglocaties in het Caraïbische gebied. In 2019 worden deze opslaglocaties weer bezocht.
- 1.6.2.2 Opslag overige gevaarlijke stoffen
In juli 2018 is door Team Milieuhandhaving een schouw uitgevoerd naar de opslag van overige verpakte gevaarlijke stoffen anders dan munitie bij zowel de Zeemacht als bij de Kustwacht in het Caribische gebied. Deze schouw was ter opvolging van het bezoek in 2017 waarbij tekortkomingen in de opslag waren geconstateerd. Bij de Zeemacht CARIB waren in 2017 12 tekortkomingen geconstateerd en bij de Kustwacht 5.
Bij de schouw in 2018 waren er hiervan bij de Zeemacht CARIB 6 opgelost en 6 niet en bij de Kustwacht 3 opgelost en 2 niet.
Tijdens de schouw in juli is er een nieuwe tekortkoming toegevoegd aan de lijst uit 2017. In totaal staan er bij de Zeemacht CARIB nog 7 tekortkomingen open. De nog niet opgeloste tekortkomingen worden in 2019 verder gemonitord.
- Het resultaat van deze schouw is gerapporteerd aan Commandant Zeemacht CARIB in zowel zijn rol als Marinecommandant in het Caribisch gebied als in zijn rol als Directeur van de Kustwacht.

1.6.3 Toezicht in de bosrand

1.6.3.1 Bezochte oefeningen

In het toezicht jaar 2018 zijn 18 oefeningen bezocht, zie tabel 4. Hierbij is naar het vervoer, de opslag en de behandeling van gevaarlijke stoffen gekeken met een zwaartepunt op het vervoer en de opslag van munitie. Bij 12 oefeningen zijn ook specifiek de opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen beoordeeld. De controles voor de opslag van ontplofbare stoffen worden uitgevoerd op basis van de MP 40-21 hoofdstuk 18000 in combinatie met de Nota's van de Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen (MCGS). De MCGS geeft in haar Nota's aan op welke locaties en onder welke condities ontplofbare stoffen mogen worden opgeslagen gedurende de betreffende oefening. Bezocht zijn de volgende oefeningen:

Land	Oefening & Locatie
Nederland	• Frisian Flag Leeuwarden
	• Falcon Autumm 2018 Deelen
	• Dessert Flacon Nieuw-Milligen
België	• 13Ltbrig / 412 Pagncie Camp Roi Albert te Marche en Femme
	• Oefening EODD Leopoldsburg
Zweden	• Ultimate Dragon 2018, Vustco Omgeving Translet älvdaalen
Roemenie	• FTX Engineer Victory II (Resolute Engineer) Cincu Roemenie
Noorwegen	• Wintertraining 2(NLD) MCG Harstad & Ramsung
	• Juncture Trident 2018 43 Mechbrig
Duitsland	• SOM/SOMS 1 t/m 3 Bergen-Hohne & Munster
	• Peacock Supremacy 2018 GüZ Altmark
	• LFX Bergen Diverse eenheden
	• GFPI Lenin 17 Painfbat/13 Ltbrig
	• GuZ Altmark C-cie 17 Painfbat & 411 Pagncie olv DEU MNBG
Frankrijk	• Engineer Bizon Sisonne 2018 103 Gncie
Griekenland	• Life Missile Exercise DGLC NAMFI Kreta

Tabel 4: bezochte oefeningen

Evenals in eerdere toezichtjaren zijn de controles over het vervoer, de opslag en behandeling van ontplofbare en overige gevaarlijke stoffen voornamelijk gericht geweest op zichtbare aanwezigheid van het KMCGS en op het houden van controles en het bijstaan met nalevingshulp aan het begin van de processen van het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen. Hierbij is adviserend en sturend opgetreden ter voorkoming van overtredingen van de regelgeving. De reden om het toezicht bij oefeningen in het buitenland op deze wijze uit te voeren is om de opvoer van munitie naar de schietbanen bij schietseries en andere gevaarlijke stoffen bij oefeningen zo min mogelijk te verstoren en daar waar transporten van gevaarlijke stoffen via de openbare weg verlopen, dit zoveel mogelijk zonder overtredingen te laten verlopen. Daar waar nodig zijn de geconstateerde tekortkomingen of inbreuken op de regelgeving direct opgeheven en zijn deze teruggekoppeld op de commandant of staf van de oefenende eenheid, C-SOB/SOMS en/of C-NSE. In vrijwel alle gevallen zijn de aanbevelingen van het KMCGS opgepakt en zijn de tekortkomingen of inbreuken beëindigd.

In 2018 is een start gemaakt om voor de oefeningen het toezichtbezoek van het KMCGS aan te kondigen bij de commandant van de eenheid of de projectofficier van de oefening wanneer het een grote oefening betreft. Het voordeel t.o.v. het onaangekondigd toezichtbezoek is men op de hoogte is dat het KMCGS aanwezig is en er ook tijd wordt vrijgemaakt om ons te begeleiden tijdens het toezicht. Dit voorkomt onnodig onbegrip en verkort (wacht)tijden aanzienlijk tijdens het toezicht. Voor wat betreft de constatering die door het KMCGS worden gedaan, is er geen verschil merkbaar tussen een aangekondigd of een onverwacht bezoek. Het KMCGS is ook begonnen om bij de voorbereidende fase van oefening al in Nederland te starten met haar toezicht bij de aan de oefening deelnemende eenheden. Hiermee wil het KMCGS bereiken dat grote missers bij het verzend-gereed maken van gevaarlijke stoffen voor het vervoer, tijdig door de eenheid/eenheden worden gecorrigeerd en zodat de risico's tijdens het vervoer en de opbouw van de oefening worden beperkt.

1.6.3.2 Bevindingen tijdens oefeningen

De bevindingen die in 2018 zijn gedaan tijdens oefeningen wijken weinig af van de bevindingen van de voorgaande toezichtjaren. Onderstaand een aantal van de gebreken die het KMCGS is tegengekomen tijdens het toezicht bij oefeningen:

- Personeel dat niet is opgeleid voor het verpakken en verzenden van gevaarlijke stoffen;
- Het ontbreken van ervaring in het opmaken van vervoersdocumenten;
- Het gebruik van verkeerde etiketten;
- Onvoldoende kennis hebben van stoffen, die volgens het ADR als gevaarlijk zijn aangemerkt voor het vervoer;
- Geen verpakkingsmaterialen ter beschikking hebben voor de retourzendingen van gevaarlijke stoffen;
- Geen kennis over de vrijstellingen die benoemd zijn in het ADR;
- Voor het verkrijgen van informatie over de gevaarlijke stof wordt geen gebruik gemaakt van de ADR-boekwerken of andere productinformatie zoals Material Safety Data Sheets of Veiligheid Informatiebladen;
- Geen vervoersdocumenten aanwezig bij lading bestaande uit EQ en LQ;
- Geen kennis van over lithium-ion batterijen (UN3480/3481) en hoe deze te vervoeren;
- Het niet op de voorgeschreven wijze vullen van brandstofvoertuigen;

- Een terugkerend knelpunt blijft de bulkopslag van jerrycans met brandstof nabij woon-, werk- en verblijflocaaties, waarbij voor meer dan een dag-voorraad (meer dan voor 24 uur in bedrijf zijn benodigd is) aan jerrycans ten behoeve van verwarmingssystemen wordt opgeslagen;
- Er vindt bulkopslag van jerrycans met brandstof plaats in het terrein zonder gebruik te maken van lekbakken;
- Functionarissen van eenheden zijn zich bij oefeningen onvoldoende bewust van vredesbeperkingen die van toepassing zijn bij het vervoer en de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen. Dit geldt ook voor milieuwetgeving en milieuregelgeving. Bepaald is dat de nationale regelgeving van het land waarin wordt geoefend het uitgangspunt is en alleen daar waar de norm van het Ministerie van Defensie voor de opslag en behandeling van munitie (MP 40-21) en/of voor het vervoer (MP 40-20) stringenter is, onze Nederlandse wetgeving direct van toepassing is.

1.6.4 *Gevaarlijke stoffen onderweg*

1.6.4.1 Gewijzigde handhavingsstrategie

Begin 2018 heeft het KMCGS een aanpassing gedaan in de handhavingsstrategie bij geconstateerde overtredingen van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen, de Wet Luchtvaart en van de eigen defensieregelgeving. Waar eerder het onderzoek naar overtredingen zicht alleen richtte op de uitvoerende medewerkers in het vervoersproces, is in 2018 gekozen om in eerste instantie te onderzoeken wat de betrokkenheid is van commandant bij de overtreding(en) die bij zijn eenheid zijn geconstateerd. Het is de commandant die integraal verantwoordelijk is voor wat er gebeurt binnen zijn eenheid en invloed kan uit oefenen om verbetermaatregelen door te voeren waarmee de basisoorzaak waardoor de overtredingen zijn ontstaan, weg te nemen.

Met deze commandant wordt bedoeld de commandant van een eenheid zoals is opgenomen in het Mandaatbesluit Personele Bevoegdheden Defensie 2017 (gepubliceerd in de Staatscourant 2017 nr. 52839 van 20 september 2017).

Deze commandant wordt door het KMCGS in het handhavingsproces gezien als hoofd van "de onderneming" zoals gedefinieerd in hoofdstuk 1.2 "Definities en meeteenheden" in het ADR:

Definitie van de onderneming binnen het ADR: elke natuurlijke persoon, elke rechtspersoon met of zonder winstoogmerk, elke vereniging of groep van personen zonder rechtspersoonlijkheid en met of zonder winstoogmerk, alsmede elk onder de overheid ressorterend lichaam, ongeacht of het een eigen rechtspersoonlijkheid bezit of afhankelijk is van een autoriteit met rechtspersoonlijkheid.

Het betrekken in het handhavingsproces van degene die leidinggeeft aan de onderneming, wordt op eenzelfde wijze in de civiele sector toegepast door de Inspectie Leefomgeving en Transport. Sinds het KMCGS deze weg is ingeslagen komt het bewustzijn bij commandanten langzaam opgang dat zij ook verantwoordelijk zijn voor de inrichting van de keten voor het vervoer van gevaarlijke stoffen binnen de eenheid, hoe groot of klein deze keten dan ook is.

1.6.4.2 Overtredingen

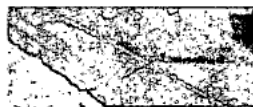
In 2018 zijn is bij 79 gecontroleerde vervoerseenheden overtredingen op de vervoerswetgeving geconstateerd. Hierbij is in 6 gevallen proces-verbaal opgemaakt, zijn 5 waarschuwingen uitgegeven, zijn 7 rapporten van bevindingen

gemaakt en is in 61 gevallen nalevingshulp is verleend. Bij de nalevingshulp betrof het kleine overtredingen die geen gevaar opleverden voor het transport of de omgeving en die met enige assistentie van de controleur konden worden opgelost. Van de 6 processen-verbaal wacht er nog 1 op een beslissing van het OM hoe deze verder af te wikkelen.

1.6.4.3 Vervoer over de weg

De geconstateerde overtredingen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg hadden o.a. betrekking op:

- Vervoer van brandstof in een niet goed afgesloten tankcontainer waardoor brandstof uit de tank is weggelopen;
- De gebruikte verpakking komt niet overeen met de verpakking die is voorgeschreven in de verpakkingsinstructie (PI) van de gevaarlijke stof;
- Gevaarlijke
- Munitie die niet verpakt is volgens de regelgeving van het ADR;
- Het vervoeren van gevaarlijke stoffen waarbij niet alle gevaarlijke stoffen zijn vermeld op het vervoersdocument;
- Vervoer van DOT-drukhouders buiten de keuringstermijn en met een vullingsdruk van meer dan 2 bar;
- Onjuist of onvolledig ingevulde vervoersdocumenten (inclusief de verplichte notitie dat het vervoer van een gevaarlijke stof wordt uitgevoerd onder een bepaalde bijzondere bepaling of paragraaf nummer);
- Restanten van gevaarlijke stoffen aan de buitenzijde van verpakkingen;
- Onjuiste kenmerking en etikettering van verpakkingen met gevaarlijke stoffen;
- Het vervoeren van gevaarlijke stoffen zonder een juist ingevuld vervoersdocument;
- Het laten verzenden van gevaarlijke stoffen door een niet opgeleide afzender;
- Het vervoer van en gevaarlijke stof in een niet goed gesloten verpakking;
- Het vervoeren van GS zonder juist gemerkte en geëtiketteerde verpakking;
- Het onjuist vermelden van een gevaarlijke stof op het vervoersdocument;

Mangatdeksel niet goed afgesloten. Gevolg is lekkage bij het afzetten van de tankcontainer en de gevaarlijke stof zit aan de buitenkant van de tank.

1.6.4.5 Vervoer door de lucht

In de het onderstaande overzicht zijn de meest in het oogspringende overtredingen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen door lucht opgenomen.

Alle hieronder genoemde overtredingen zijn geconstateerd in Nederland nadat de gevaarlijke stoffen vanuit het buitenland naar Nederland zijn vervoerd. Dit betekent dat zowel de bemanningen en de luchtvaartuigen waarmee de vracht is vervoerd waar de overtredingen in zijn aangetroffen, onnodig aan risico's blootgesteld zijn geweest.

- Voorafgaand aan het luchttransport is de gevaarlijke stof onjuist geclassificeerd*);
- Acceptatie van gevaarlijke stoffen na een verkeerd uitgevoerde acceptatiecheck;
- Geen UN-verpakkingskenmerk op verpakkingen;
- Verpakkingen niet juist gekenmerkt: UN-nummer gevaarlijke stof, juiste vervoersnaam, gegevens afzender en ontvanger;
- NOTOC niet juist ingevuld;
- Op het ADR-vervoersdocument ontbreekt de tekst bij een zending die is verpakt voor het vervoer door de lucht en die hiervoor eerst over de weg moet worden vervoerd, de tekst "vervoer volgens 1.1.4.2.1";
- De gevaarlijke stof is niet volgens de juiste verpakkingsinstructie (PI) verpakt;
- Vervoersnaam en UN-nummer niet op de verpakkingen aangebracht;
- Geen gegevens afzender en ontvanger op de verpakkingen aangebracht;
- Behandelingsetiket "CAO-label" niet op de verpakkingen aangebracht; Onjuist ontvangst adres op het vervoersdocument aangebracht (alleen "Netherlands").

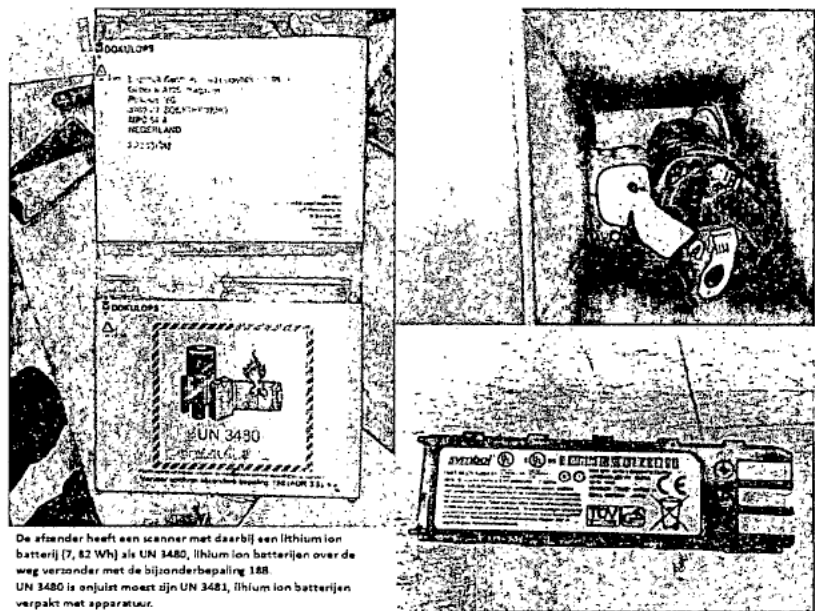
Opmerking bij *)

Deze zending betrof het verzenden van lithium Ion batterijen. In het onderzoek naar deze overtreding bleek dat het UN-nummer en de verpakkingsinstructie van de gevaarlijke stof niet in SAP zijn opgenomen. Dit levert een probleem op wanneer het voor de verzender niet duidelijk is wat de configuratie is van de batterijen die er moeten worden verzonden. Zijn dit batterijen die deel uitmaken van een apparaat "Lithium Ion Batteries Contained in Equipment" (UN 3481 met verpakkingsinstructie (PI) 967 sectie 1 of 2, dit afhankelijk van het vermogen van de lithium cel of batterij), zijn het batterijen die zijn bijgevoegd in de verpakking van het apparaat "Lithium Ion Batteries Packed With Equipment" (eveneens is dit UN3481 maar met verpakkingsinstructie 966 sectie 1 of sectie 2) of zijn het batterijen die niet in of bij een apparaat worden verzonden (UN3480).

Wanneer SAP niet duidelijk aangeeft welk UN-nummer en met welke bijbehorende verpakkingsinstructie de lithium ion batterijen verzonden moeten worden, dus in welke configuratie, moet de afzender dit zelf bepalen. Hierdoor is de kans aanwezig dat de afzender de verkeerde keuze maakt tussen "contained in" of "packed with" en de wijze waarop de batterijen verpakt moeten worden volgens de verpakkingsinstructie (sectie 1 of sectie 2). Kortom, te veel keuzemogelijkheden voor de afzender waardoor de mogelijkheid om het fout te doen, reëel aanwezig is.

Aanbeveling:

Geef in SAP duidelijk aan bij een apparaat dat op accu's of batterijen werkt, wat het UN-nummer van de batterijen is en volgens welke verpakkingsinstructie en de sectie de batterijen moeten worden verzonden.

Lithium batterijen UN 3481 verzonden als UN 3480

1.6.5 *Opleiden moet*

1.6.5.1 Ketenonderzoek

De geplande ketenonderzoeken naar de (wettelijk) voorgeschreven opleidingen van de relevante spelers in de vervoersketen, de z.g. normadressanten, waren in 2017 beperkt en niet structureel uitgevoerd. In 2018 is dit opgepakt in de vorm van een administratieve controle bij 6 eenheden, inclusief het Opleiding- en Trainingscentrum Logistiek (OTCLog), naar de personele bezetting, opleiding en ervaring van de normadressanten deze eenheden, de opleiding op het gebied van gevaarlijke stoffen, de beschikbaarheid van boekwerken en andere middelen voor het verzend gereed maken en het vervoer van gevaarlijke stoffen, de aanwezigheid van procedures en de aanwezigheid van een veiligheidsadviseur vervoergevaarlijke stoffen.

De eenheden die bezocht zijn: 11 Bevocie, de expeditie van DHC, 2 MCG, Distributie Harskamp/210 Tcie, de expeditie van de Vliegbasis Eindhoven en het OTCLog. In de onderstaande tabel zijn de resultaten van de gehouden administratieve controles samengevat weergegeven.

De responsies op de vragen verschillen per eenheid. Op het gebied van functies waarbij met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt, heeft iedereen vacatures. Dit verschilt echter wel van 53 tot 3. Bij alle eenheden is wel inzichtelijk welke functionarissen, welke opleidingen moet volgen en wie die hebben gehad. Geen van de eenheden maakt middels een melding voorval bekend dat opleidingen voor gevaarlijke stoffen (opnieuw) zijn afgewezen door het OTCLog. Met betrekking tot de ervaring van de normadressant is dit bij alle eenheden beperkt en alleen aanwezig in de specifieke modaliteit waarin gevaarlijke stoffen worden verzonden. Boekwerken over de regelgeving voor het vervoer van gevaarlijke stoffen is zijn bij iedereen aanwezig (ADR, IATA-DGR, IMDG). Procedures voor het vervoer zijn veelal in checklists of Werk Informatie Kaarten (WIK) opgenomen. 2MCG en DC Harskamp/210 Tcie beschikken niet over een lokale veiligheidsadviseur maar vallen terug op de VA van het OPCO.

Het OTCLog heeft een wat andere positie dan de andere eenheden die zijn meegenomen bij de administratieve controles. Het knelpunt bij het OTCLog is vooral het tekort aan instructeurs om de benodigde opleidingen over gevaarlijke stoffen, voor alle defensieonderdelen te kunnen accommoderen.

Hoewel het aantal eenheden die aan de administratieve controle zijn onderworpen nog beperkt is, springen het aantal vacatures, de opleidingsgraad en de ervaring van het personeel eruit als knelpunten.

1.6.5.2 Voorlichting

Door het KMCGS is op verzoek één keer een voorlichting gegeven over het optreden van het KMCGS. Daarnaast zijn in meerdere presentaties de organisatie en werkwijze van het KMCGS toegelicht. Ook zijn de tijdens oefeningen kleine voorlichtingssessies gehouden die toegespitst waren op de situatie van de oefening en zijn een op een onderwijsleergesprekken gevoerd om de regelgeving aan chauffeurs en kaderleden uit te leggen.

1.6.6 *Samen sterk*

1.6.6.1 Inspectie Veiligheid Defensie

De samenwerking tussen de Inspectie Veiligheid Defensie (IVD) het KMCGS is na de oprichting van de IVD in mei 2018 nog niet echt opgang gekomen. Wel is vanuit het KMCGS een bijdrage geleverd aan het onderzoek naar het vervoer van gevaarlijke stoffen met militaire luchtvaartuigen die door de IGV in opdracht van de Kamer wordt uitgevoerd.

1.6.6.2 Inspectie Leefomgeving en Transport

Ten opzichte van 2016 en 2017 is in de samenwerking met ILT Handhaving Gevaarlijke Stoffen Rail- en Wegvervoer in 2018, ondanks de grote reorganisatie bij ILT, geen wijzigingen opgetreden. Binnen het werkveld van de opslag en behandeling van gevaarlijke stoffen is de samenwerking tussen ILT Defensie Toezicht en het KMCGS vrijwel geheel tot stilstand gekomen. De samenwerking en het contacten waren gedurende de laatste 2 jaar al zeer beperkt maar zijn als gevolg van de interne ILT reorganisatie helemaal verdwenen.

1.6.6.3 Samenvoegen op 1 locatie van KMCGS en ILT

De gezamenlijke huisvesting van het KMCGS met ILT gaat niet meer door. Het KMCGS verhuist in 2022 van Kamp Nieuw-Milligen naar de nieuwbouw van het Landelijk Tactisch Commando (LTC) van de KMar op Camp New Amsterdam in Huis ter Heide. Vanuit het Plan van aanpak "Een Veilige Defensieomgeving" zijn er 5 extra vte'n aan het KMCGS toegekend waarvoor een uitbreiding van het benodigde aantal werkplekken op de locatie noodzakelijk werd. Deze uitbreiding was door een reorganisatie van de ILT op de locatie niet te realiseren. Naast de al gesignaleerde knelpunten over MULAN aansluitingen en parkeerplekken, is besloten om de voorgenomen samenvoeging te staken en aan te haken bij de nog nieuw te bouwen locatie voor het LTC.

1.6.6.4 Militaire Luchtvaart Autoriteit

In tegenstelling tot voorgaande toezichtjaren is het de samenwerking met de MLA op het gebied van het vervoer van gevaarlijke stoffen met militaire luchtvaartuigen, beperkt gebleven tot een enkel ad-hoc overleg met de gevaarlijke stoffen specialist van de MLA.

1.6.6.5 Beveiligingsautoriteit

Op verzoek van de Beveiligingsautoriteit in 2014 heeft het KMCGS de naleving van de beveiligingsmaatregelen uit de C/007 "Beveiligingsmaatregelen voor het vervoer van munitie, granaten, explosieven en springmiddelen", in haar toezicht betrokken. Het KMCGS heeft dit verzoek in 2018 voortgezet als regulier onderdeel van het toezicht op het vervoer van High Consequences Dangerous Goods (HCDG-goederen) en de hiervoor voorgeschreven beveiligingsmaatregelen uit hoofdstuk 1.10 van het ADR.

1.6.6.6 Militaire Commissie Gevaarlijke Stoffen

Evenals de voorgaande toezichtjaren bestond de samenwerking tussen de MCGS en het KMCGS voor het merendeel uit ad-hoc overleg over de inhoud van door de MCGS gegeven ontheffingen op de MP 40-21 en over de interpretatie van artikelen uit MP 40-21.

2 Handhaafbaarheid regelgeving

2.1 Vervoerswetgeving

De handhaafbaarheid van vervoers- en milieuwetgeving heeft in 2018 voor wat betreft het strafrechtelijke traject onder druk gestaan vanwege het gebrek aan terugkoppeling op ingediende processen verbaal of beantwoording van zaak-inhoudelijke vragen vanuit het OM in Arnhem. Art. 11

2.2 Opslag en Behandeling Gevaarlijke Stoffen

2.2.1 *MP 40-21 deel "Opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties"*

Sinds mijn eerste jaar verslag in 2014 attendeer ik al op de noodzaak om deel 2 van de MP 40-21 "Opslag en behandeling van overige gevaarlijke stoffen tijdens oefeningen en operaties" weer op te nemen in de MP 40-21. Deze MP is in concept gereed maar wacht nog op testresultaten van de brandwerende betonnen muur die in het voorschrift is opgenomen als maatregel tegen brandoverslag of branddoorslag, wanneer brandstof in bulkhoeveelheden moeten worden opgeslagen nabij werk- of woonverblijven tijdens oefeningen of operaties. Wanneer deze testen plaats vinden is niet bekend.

2.2.2 *MP 40-21 deel "Opslag en behandeling van ontplofbare Stoffen en Voorwerpen".*

Controles uitvoeren met alleen de MP 40-21 als normenkader voor de opslag en behandeling van ontplofbare stoffen is gezien de hoeveelheid ontheffingen die door de MCGS zijn verleend, niet zondermeer mogelijk.
Een nieuwe versie van de MP 40-21 deel Ontploffbare Stoffen en Voorwerpen is voorzien in de tweede helft van 2019.

Voertuig KMCGS met striping cfm Rijkshuisstijl voor Toezichthouders

3 **Aanbevelingen**

In het toezichtjaar 2018 zie ik merendeels dezelfde knelpunten terugkomen als in de toezichtjaren 2015, 2016 en 2017. Mijn aanbevelingen zijn dan ook deels gelijk aan die uit mijn vorige jaarverslagen:

- Zorg dat het personeel dat werkzaam is in zowel keten van het vervoer van gevaarlijke stoffen als in de opslag en behandeling ervan, is opgeleid voor de taken waarmee zij zijn belast.
- Zorg dat commandanten zich voldoende bewust worden van hun verantwoordelijkheden die zij hebben in zowel het vervoer en de opslag van gevaarlijke stoffen en de impact ervan op de planvorming van oefeningen, missies en de dagelijkse bedrijfsvoering.
- Zorg dat SAP adequaat is gevuld met juiste UN-nummers en verpakkingsinstructies voor apparaten of uitrustingsstukken waar lithium ion batterijen in zitten of waar lithium ion in de verpakking van het apparaat bijverpakt zijn, zodat zij op de juiste wijze aangeboden worden voor het vervoer.
- Een punt dat ik ook vorig jaar heb aangegeven: stoot de overtollige munitievoorraden die bij het Defensie Munitiebedrijf nog zijn opgeslagen af. Van de overtollige munitievoorraden en restanten springstof zijn nog steeds opgeslagen op het Munitie-Magazijnencomplex Coevorden. Hiervan is nog niets afgevoerd.
- Geef aandacht aan de verdere opvolging van de acties uit de bijlage bij de Nota Opvolging acties toezichtjaarslagen 2016 en 2017 (BS201812508).

4 Grondslag en bevoegdheden KMCGS

Grondslag

De grondslag van de taken van het KMCGS staat beschreven in de navolgende documenten:

- Algemeen organisatiebesluit defensie 2013;
- SG Aanwijzing 948;
- Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen artikel 34 lid 2 (Toezicht) en artikel 42 lid 1 onder b. (Opsporing);
- Wet Luchtvaart artikel 11.1 lid 1 onder c. (Toezicht) en artikel 11.3 lid 1 (Opsporing);
- Besluit vervoer ontplofbare stoffen krijgsmacht 2011, MP 40-20 deel 1200;
- Besluit Voorschrift intern vervoer gevaarlijke stoffen Defensie 2011, MP 40-21 deel 3000;
- Besluit Voorschrift voor het merken van munitie en verpakkingen van munitie, MP 40-40;
- Besluit Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 4 oktober 2012, nr. 5732502/Justis/12, strekkende tot de aanwijzing van buitengewoon opsporingsambtenaren bij het Korps Militaire Controleurs Gevaarlijke Stoffen van de Koninklijke Marechaussee;
- Besluit toezicht en opsporing vervoer gevaarlijke stoffen geldend van 01-04-2013 t/m heden;
- Besluit aanwijzing KMCGS ex artikelen 11.1 en 11.3 Wet Luchtvaart van 28 april 2003;
- Besluit aanwijzing ambtenaren VROM-regelgeving (artikel 10-Reach);
- Beschikking van de Minister van Defensie van 18 oktober 1982, directie Juridische zaken, afdeling wetgeving en publiekrecht nr. CWO 82/O37~ betreffende de instelling van het korps militaire controleurs ontplofingsgevaarlijke stoffen.

Bevoegdheden

De bevoegdheden voor het uitoefenen van haar toezichthoudende en handhavende taken komen voort uit de Algemene Wet Bestuursrecht artikelen 5.15 t/m 5.17 en 5.19 en de Wet op de Economische Delicten 18 t/m 21 en 23.

De artikelen uit de Algemene Wet bestuursrecht handelen over het betreden van plaatsen, vorderen van inlichtingen, kopiëren, meenemen, vorderen van identiteitsbewijzen, stilhouden van voertuigen en het doorzoeken van voertuigen wanneer dit nodig is voor het KMCGS om haar taak als toezichthouder te kunnen uitvoeren. De inhoud van de artikelen uit de Wet op de Economische Delicten is gelijk aan die uit de Algemene Wet Bestuursrecht aangevuld met het openen van verpakkingen voor het nemen van monsters.

Strafbaarstelling

Overtredingen van de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen en de Wet Luchtvaart worden aangemerkt als economisch delict en zijn als zodanig strafbaar gesteld in de Wet Economische Delicten.